

31560, II, B. g.

10/81.
eingestellt.

Nedolžnost

preganjana in povelčana.

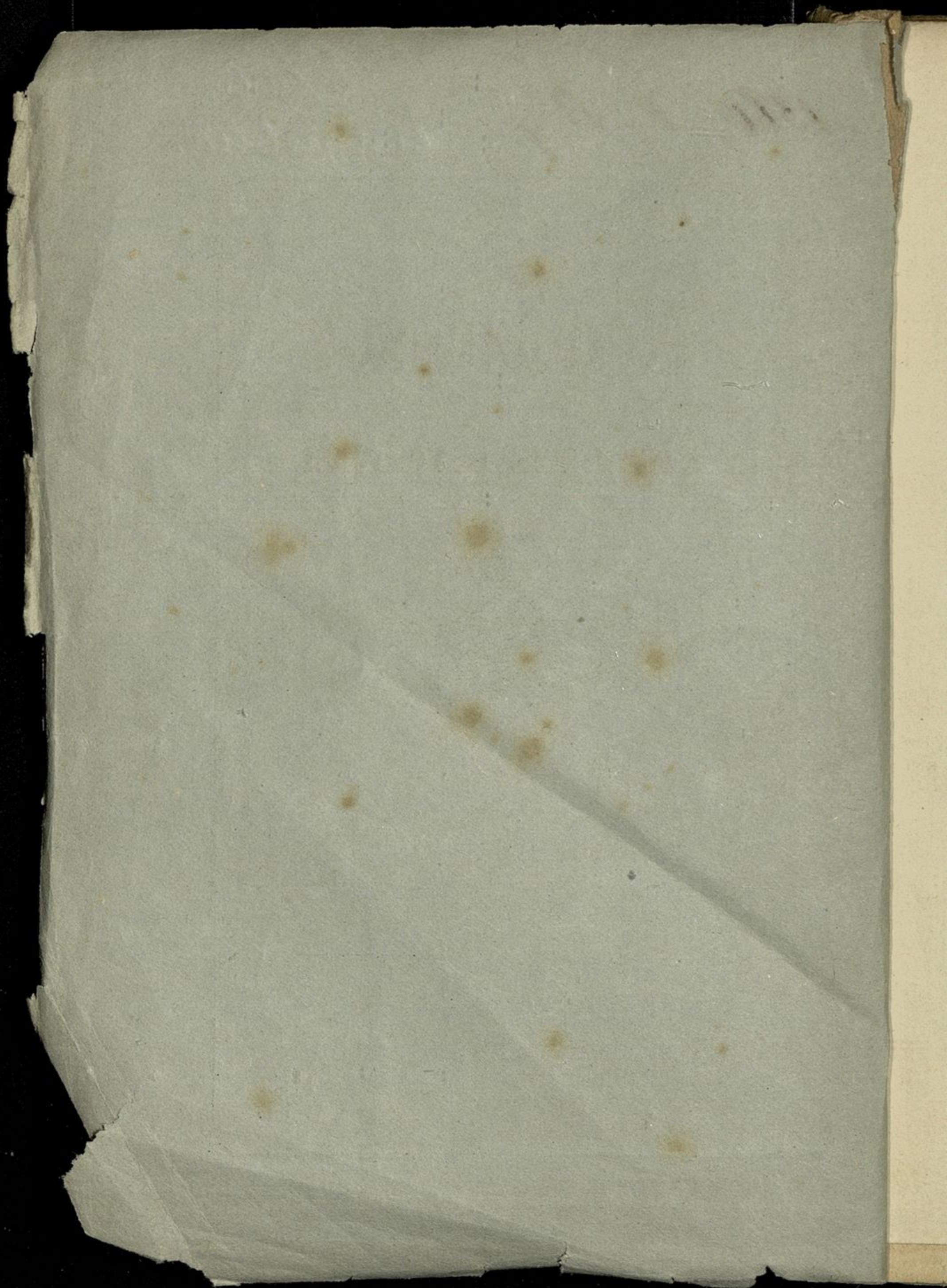
Poleg nemške povesti „Blumenkörbchen“

Krištofa Šmida.

(Drugi popravljani natis.)

V Ljubljani 1880.

Natisnili, založili in na prodaj jih imajo
J. Blaznikovi nasledniki.

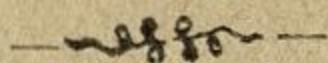

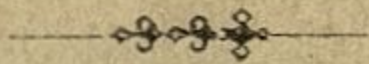
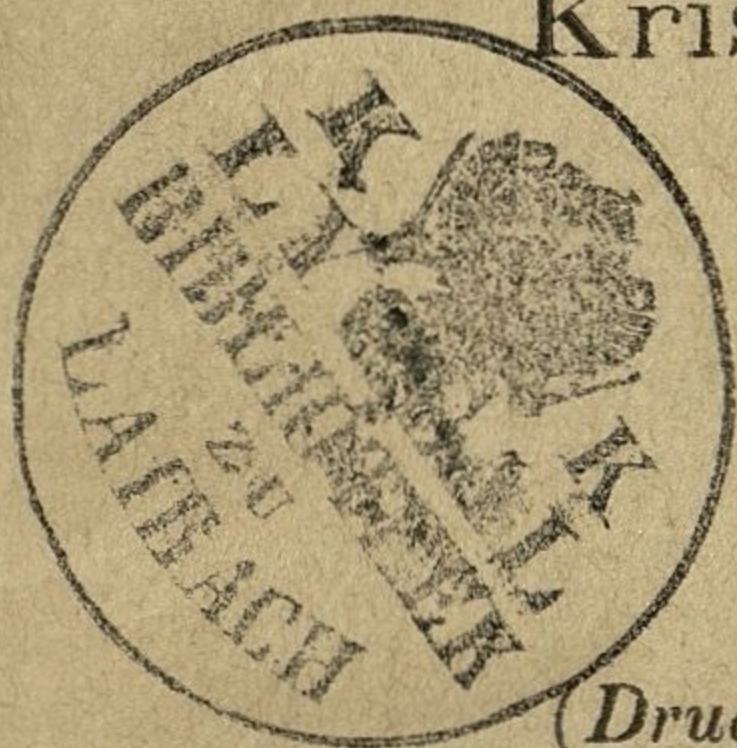
NEDOLŽNOST

preganjana in povelčana.

Poleg nemške povesti „Blumenkörbchen“

Krištofa Šmida.

(Drugi popravljeni natis.)

V LJUBLJANI.

Natisnili, založili, in na prodaj jih imajo J. Blaznikovi
nasledniki.

1880.

1N=03000 6890

Pervo poglavje.

Oče Jakob in njegova hči Marica.

Pred več ko sto leti je živel v Dobovskem gradu prav umen in pravičen mož, Jakob Rodè po imenu. Ubog deček še je bil, ko je na grad prišel, da bi se ondi na vertu vertnarskega naučil. S svojim prebrisanim umom, s svojim dobrim srcem, s svojo urnostjo v vseh rečeh si je kmali pridobil ljubezen svoje gospode in vsih grajščinskih. Marsikaki opravki pri grajščini so mu bili izročeni; in ko je grof, takrat še mlad gospod, po svetu šel, ga je Jakob sprémiljal. Na ptujem se je Jakob veliko dobrega naučil: navadil se je olikano govoriti, priljudno se vesti, in kar je še veliko bolje, nepopačeno je med svetom ohranil svoje serce. Grof je želel Jakobu zvesto službo poverniti. Na dvoru, ki ga je grof v bližnjem mestu imel, bi ga bil rad ključarja postavil. Pa dobremu možu ni dopadel mestni šum; tiho življenje na kmetih le ga je veselilo. Toraj mu dá blagi grof majhno pristavo blizo grada v roke do njegove smerti, in še žita in lesá, kolikor ga potrebuje, mu dovoli iz grajščine. Jakob se je

v Dobovcu oženil, in živel ob pridelkih svoje pristave. Imel je lepo hišico, in ob nji velik vert, ki ga je bilo lepo videti; pol ga je bilo z nar boljšim sadjem nasajenega, pol pa za mnogo zelenjavo odločenega.

Več let je Jakob s svojo ženo srečno živel, bila je namreč prav skerbna in dobra gospodinja; kar mu umerje. Neizrečeno žaluje po nji. Dobri, že precej priletni mož se zdaj silno stara, njegova glava prihaja že vsa siva. Edino veselje, ki ga ima še zdaj na svetu, je njegova hči, katero mu je ranjca zapustila; takrat je imela ravno pet let. Marica, ravno takó kakor materi, ji je bilo ime, bila je materi v vsem enaka. Od otročjih let že je bila zale postave; iz njenih oči se je tako nekaj ljubeznjivega blisketalo, da se ne dá popisati. Pa še vse bolj so jo njena pobožnost, nedolžnost, pohlevnost in prijaznost ljudém zalo in prijetno delale. Marica še ni bila dopolnila petnajstega leta, pa je že prav lepo gospodinjala. V hiši je bilo zmiraj vse pometeno in pospravljeno, v kuhinji vsaka posoda čedna in na svojem kraji, povsod je bilo vse v redu in snažno. Tudi na vertu je pridno pomagala svojemu ljubemu očetu, in pa nič je ni njene dni bolj veselilo ko ravno vert; prijetni in podučljivi očetovi pogovori so jo oslajševali vsako delo.

Marica, ktera je med zelenjavo in cvetlicami zrastle, je od otročjih let imela veselje nad cvetlicami. Toraj ji je oče vsako leto dobil kaj

semen in koreninic novih cvetlic, katerih namreč še ni poznala, da jih je na vertu pri krajih gredic nasadila. Takó je imela Marica o praznem času vedno na vertu kaj prijetnega opraviti. Koj ko so zeli iz tal prišle, jim je stregla, jih okopavala, oplevala in zalivala; ko so popke pognale, je komaj pričakala, da se razpočijo; in videti jih lepo cvesti je bila vsa v veselji. „To je pravo, nedolžno veselje“, reče časi njen oče posmehljaje se. „Marsikdo izdá več goldinarjev za berhke obleke, ko jaz vinarjev za cvetlice, in še ne stori svoji hčeri takó velicega in nedolžnega veselja ko jaz.“ In res, vsak mesec, vsak teden celó je svetlo Marici novo veselje. Večkrat je rekla v svojem veselji: „Raj je bil morebiti komaj takó lep, ko je naš vert!“ Ni šel tudi kmali kdo memo verta, da bi se ne bil ustavil, in čudil nad lepimi cvetlicami. Otroci iz vasi so vsak dan vanj kukali, in Marica jim je rada podajala cvetlic iz njega.

Modri oče pa je vedel veselje svoje hčere nad cvetlicami na kaj visokejšega obračati. Učil jo je v lepoti, ki jo imajo cvetlice, v njih razni podobi, v njih prijetnem duhu spoznavati modrost, dobrotljivost in vsegamogočnost Božjo. Ko je zjutraj vstal, je bilo prvo, da je svoje serce v molitvi k Bogu povzdignil; zato je bil vselej poprej na nogah, kakor je bilo na delo iti. Misli si je, da ima človeško življenje malo céne, če si človek pri vsih svojih opravkih ne odloči vsak dan vsaj kakošne ure, v kateri se na tihem s svo-

jim Stvarnikom pogovarja, in po nebesih zdihuje. V spomladi in po leti, kedar je bilo lepo jutro, je peljal Marico seboj v šotor na vert, kjer jima solnca zlata zarija iz za gore plava, rosa v oči miglja, ptice veselo žvergolé, cvetlice prijetno vonjo puhté. Tukaj se je ž njo pogovarjal od Bogu, kateri daja solncu prijazno sejáti, in pošilja dež in roso; kateri živi ptice pod nebom, in cvetlice oblači toliko častitljivo. Tukaj jo je učil Bogá spoznavati nar bollega Očeta, kateri se nam v svojem preljubem Sinu razodeva ljubeznjivšega ko v vsih svojih stvaréh. Tukaj jo je učil moliti, ker je sam iz serca ž njo molil. Ta jutranji čas je Marici že v mladosti zasadil pobožnost in strah Božji v serce.

V cvetlicah, ktere so bile Marici naj ljubše. ji je oče kazal lepe podobe deviških čednost, Ko mu je eno jutro mesca sušca vsa vesela prinesla prvo vijolico, ji je rekel: „Višnjeva vijolica, ljuba Marica! ti bodi podoba ponižnosti, samotnosti in tihe dobrotljivosti. Vijolica se oblači v ljubeznjivo barvo pohlevnosti, cvete naj raje v samoti, in razsipa, dasiravno je skrita pod perjem, svoj prijetni dub okrog sebe. Tudi ti, ljuba Marica! bodi enaka tihi vijolici ki ne mara za pisano ničemerno obleko, se ne razkazuje, ampak na tihem dobro dela, dokler ne ocvete.“

Ko so bile vertnice in lilije v cvetji, in vert v največi lepoti, pokaže oče svoji hčeri belo lilijo in pravi: „Bela lilija, ljuba Marica! ti bodi podoba nedolžnosti. Le poglej, kakó je lepa,

kako je svetla in čista! Nar belejša tančica ti ni nič proti njenim perescem; kaj niso bele ko sneg? Blagor deklici, ktera ima takó čisto serce! Nar čistejša barva se pa tudi nar teže ohrani. Kmalije lilijeno peresce omadežano; le nerodno ga kdo poprimi, koj se mu madež pozná. Takó tudi že beseda, in pa še celo misel lahko omadežuje in popači nedolžno serce. V e r t n i c a pa“, pravi oče kazaje na eno, „ti bodi, ljuba Marica! podoba sramožljivosti. Lepša ko ta vertnica je barva sramožljivosti. Blagor deklici, ki se nespodobne šale ustraši, in jo rudečica policij varuje greha. Lica, ktera rada rudečica prehaja, ostanejo dolgo rudeča in lepa; lica, kterih rudečica več ne obide, kmali oblede, in strohne prerade v grobu.“ Oče naterga lilij in vertnic, jih zveže, in podá zvezek Marici, rekoč: „Lilije in vertnice so si sestričine; vkupej grede, in le tako jih je lepo viditi v zvezkih in vencih. Takó ste tudi nedolžnost in sramožljivost sestričine, in se ne daste ločiti. Bog dá nedolžnosti, da se lože obvaruje, sramožljivost tovaršico in svarnico. Oh, ostani mi sramožljiva, ljuba Marica! in ostala boš tudi nedolžna. Bodi zmiraj čisto tvoje serce, enako čisti liliji, in tvoja lica bodo zmiraj rudeča ko vertnice.“

Nar lepša na vertu je bila pa majhna jablana. Oče je bil zasadil to drevesce ravno tisti dan, ko je bila Marica rojena, in vsako leto je bilo polno rumenih in rudečkastih jabelk. Enkrat je posebno lepo cvetlo, le vse je bilo v

cvetji. Marica ima grozno veselje nad njim; vsak dan ga gre gledat, in pravi: „Oh, kako je pač lepa ta jablana, kako je vsa rudečkasta in belkasta! Ravno kakor da bi bilo celo drevesce velik šopek prelepih cvetic, nič drugače se mi ne zdi.“ Neko jutro pa spet pride, kar najde cvetje vse rujavo in skerčeno; slana ga je tako posmodila. Marica je tega zelo žalostna, zjoka se. Tedaj ji reče oče: „Marica! ravno tako pobriše grešna slast ves cvet mladosti. Oh, varuj, varuj se greha! Glej, ko bi se tudi tebi tako prigodilo; ko bi veselo upanje, ki ga imam nad teboj, tako-le zginilo ne le za eno leto, ampak za vse življenje: oh, tedaj bi se jaz še britkejše jokal, kakor se zdaj ti! Ne imel bi je več vesele ure na zemlji, in še v grob bi šel s solzami v očéh.“ Res so mu pri teh besedah solze v oči priigrale, in Marici so šle te besede grozno k sercu.

Tako je Marica pri svojem ljubem očetu med cveticami rastla; ko vertnica je cvetla, nedolžna je bila ko lilija, pohlevna ko vijolica, in lepši sad je obetala ko drevesce v nar lepšem cvetji.

Veselil je očeta Jakoba lepi vert, kateri mu je delo tako obilno povračeval s sadjem; pa še bolj je bil svoje hčere vesel in zadovoljen, ker so nauki, ktere ji je dajal, pri nji obrodili veliko bogatejši sad lepega pobožnega življenja.

Drugo poglavje.

Marica v Dobovskem gradu.

Neko jutro mesca velicega travna je šla Marica v bližnji gojzdek rezat verbovih in békovih mladik, iz katerih je oče lepe jerbasčke pletel, kedar na vertu ni bilo kaj opraviti. Tu najde Marica perve šmarnice; jih naterga, in naredi dva šopka iz njih, enega za očeta, enega pa zase. Domú grede sreča na pisani senožeti grofinjo iz Dobovca in njeno hčer Malko. Bili ste veči del v mestu, pa pred nekterimi dnevi ste prišli na grad.

Ko vidi Marica belo oblečeni gospé proti sebi priti, se jima ogne s steze malo na stran, ter ponižno in spoštljivo obstane.

„Jej, kaj že šmarnice rastejo!“ zavpije Malka, ktera je šmarnice raje imela ko vse druge cvetlice. Marica jima jih hitro ponudi, vsaki en šopek. Radi ste jih vzeli, in grofinja seže v rudečo svilnato mošnjico, da bi Marico obdarila.

Toda Marica pravi: „O nikar! lepo zahvalim, nisem jih za denarje ponudila. Prosim, milostljiva gospá! naj Vam uboga deklica za to-

liko dobrot, ki sem jih od Vas že prejela, tudi kakošno veselje storim brez plačila.“

Grofinja se ji prijazno nasmeja, in pravi: „Marica! prinesi le še večkrat tacih šmarnic moji Malki.“ Marica ji jih nese vsako jutro, in tako hodi, dokler so šmarnice v cvetji, dan na dan v grad. Marica je bila Malki vedno bolj všeč, ker je bila umne glave in dobrega serca, pohlevna in priljudna in tudi ko so bile šmarnice že cvetle, je mogla še marsikdaj pri Malki biti. Malka je celó večkrat na znanje dala, da bi Marico zmiraj rada pri sebi imela, in da jo misli v svojo službo vzeti.

Zdaj se je bližal god Malkinega rojstva. Marica pomišlja, kaj bi ji koli za vezilo dala. Kakošen šopek cvetlic ji je že velikokrat nesla, tega tedaj zdaj ne. Nekaj družega ji pride v misel. Njen oče je preteklo zimo spletel nekaj prav lepih jerbasčkov za ženska dela. Nar lepšega zmed vsih je dal Marici. Iz mesta je bil dobil opis, po katerem ga je delal, in delo je bilo vse hvale vredno. Marica sklence ta jerbasček s cvetlicami napolniti, in ga Malki za vezilo podariti. Vpraša očeta, in oče ji to rad dovoli; ozališa še krasni jerbasček, ter prav umetno vanj vplete Malkino ime.

Ko se napoči dan Malkinega godú, naterga Marica nar lepših vertnic, belih, rudečih, rume nih in modrih vijolic, živobarvanih in pisanih klinčkov pa še družih mnogoterih cvetlic; jih v jerbasček dene, in vse čedno zversti, da se barve

prelepo vjemajo. Ob krajéh še jerbasček rahlo prepere z mahom, ga z zelenimi vejicami oplete in okol Malkinega imena splete zal venček iz spominčic. Vse v jerbasčku se je lepo podalo, res prav veselje ga je bilo videti. Oče sam se Maričini umetnosti nasmeja, in pravi, ko je jerbasček vzdignila: „Pokaži mi ga še malo, pokaži, da ga prav ogledam.“

Marica nese jerbasček v grad, ga podá Malki, in ji voši priserčno srečo; ravno je sedela na stolu, in bišna ji je lase spletala. Malka je vezila grozno vesela; ne more prehvaliti zdaj lepih cvetlic, zdaj zal ga jerbasčka. „Marica!“ je djala, „saj si moral ves vert obropati, da si me takó bogato obdarila. In kako priročne jerbasčke delajo tvoj oče! V resnici, lepših še nikoli nikjer nisem videla. O, stopi, stopi z menoj k moji materi!“ Vstane, prime Marico za roko in jo pelje k svoji materi v gornjo sobo.

„Glejte, glejte, mamka“, je že med durmi vpila, „kakošno drago vezilo mi je Marica prinesla! Lepšega jerbasčka kaj ne, še niste videli, in lepših cvetlic si ne morete misliti!“

Tudi grofinji je bil jerbasček s cvetlicami prav všeč. „Res, grozno je lep,“ pravi; namalanega bi ga hotla imeti. Noben malar, obljubim, bi ne mogel kaj lepšega napraviti. Pač je Marica znajdena in pa dobrega serca!“

„Počakaj malo tukaj le, ljubka!“ reče Marici in migne Malki, da naj za njo gre.

Greste v stanico, ki je bila stikoma in

grofinja reče: „Malka! brez darú ne smeve Marice pustiti. Kaj misliš, da bi ji dali?“

Malka pomisli nekoliko, pa kmali reče: „Kakošno moje oblačilo, mislim, bi ji bilo nar ljubše; postavim, tisto zelenkasto z belimi pičicami. Je sicer še skoraj novo, komaj kakošne trikrat sem še le bila v njem; pa malo premajhno mi je že. Marici bo pa ravno prav. Popravi si ga pa tudi lahko sama; saj zna dobro šivati. Če se vam, mamka! le preveč ne zdi?“

„O kaj še!“ reče grofinja. „Če komu kaj damo, mu moramo že kaj takega dati, s čemur se mu ustreže. In pa ravno prav; zelenkasto oblačilo se bo mladi vertnarici lepo podalo.“

„Pojdite zdaj, ljubi moji!“ reče grofinja prijazno, ko z Malko nazaj pride, „in skerbite, da cvetlice ne zvenejo do južine. Ko bomo danes goste imeli, in Malko vezovali, mora jerbasček s cvetlicami na mizi stati, in jo zaljšati. Zahvalila pa, ljuba Marica! se ti bo Malka že sama.“

Malka pelje Marico v svojo stanico, in reče svoji hišni, da naj ji prinese zelenkasto oblačilo iz skrinje. Metka, tako je bilo hišni ime, postane, in pravi: „Tega oblačila danes vsaj ne boste oblekli?“ „Oblekla ne,“ reče Malka, „pa Marici ga bom dala.“ — „Kaj zelenkasto oblačilo!“ se Metka začudi. „Ali vedó mamka to?“ „Kaj tebi za to mar?“ reče Malka malo terdo, „to bode moja skerb. Le berž mi ga prinesi!“

Metko je to močno zgrabilo. Oberne se, in gre; pa togote se trese, in vsa bleda je.

Berska in premetava Malkina oblačila po skrinji in pravi: „Kar vse bi na kosce raztergala! Ob ljubezen pri moji gospôdi me je tako že pripravila ta presneta prilizovalka, in zdaj mi še to oblačilo sne; prav za prav bi morala ponošena oblačila jaz dobiti. Oh, oči bi hotla izkopati te veitnaški baratavki!“ Vendar pa Metka prikriva svojo gerdo jezo; vso prijazno se dela, ko pride z oblačilom, in ga podá Malki.

„Ljuba Marica!“ reče Malka, „dosti dražjih daril sem že za vezilo dobila, ko je tvoj jerbasček; pa nobeno mi ni tako ljubo. Cvetlice v oblačili, se ve, niso takó lepe ko v jerbasčku, pa iz ljubezni do mene, menim, jih ne boš zaničevala. Vzemi to oblačilo, in nosi ga v moj spomin; pozdravi mi tudi svojega očeta.“ Marica vzame oblačilo, poljubi mlado grofinji roko, in gre.

Metka jame polna nevošljivosti in notranje togote Malki spet dalje lase spletati. Kar molči vsa raztogotena, in malo manjka, da se nad Malkinimi lasmi ne znosi. Malka jo vpraša: „Metka! si mar huda?“ „O kaj še!“ odgovori Metka; „kako bi mogla jaz huda biti, ko ste Vi takó dobri?“ „Pametno si odgovorila“, ji reče Malka; „da bi le tudi takó pametno mislila!“

Med tem se je Marica z lepim oblačilom že domu priveselila. Ali modrega očeta to darilo nič kaj ni razveselilo. Z glavo je zmajal in rekel: „Marica! raji bi hotel, da bi ne bila

nesla jerbasčka v grad. Oblačilo mi je sicer prav drago in ljubo, ker je dar naše milostljive gospode; pa bojim se, da bi nam drugi ne bili nevošljivi, in kar bi bilo še bolj žalostno, da bi se ti v njem ne prevzela. O, varuj se, Marica, da ne boš nikoli napuhnjena in nečimerna! Pohlevnost in ponižnost zališate deklico bolj, kot nar lepša obleka.“

Tretjo poglavje.

Grofinji perstana zmanjka.

Marica je pomerila zelenkasto oblačilo, ga spet čedno zravnala, in v skrinjo zaklenila, kar Malka v hišo stopi; v eni sapi je in vsa prepadena.

„Za božjo voljo, Marica!“ zavpije mlada grofinja, „kaj si naredila? Nar lepšega zlatega perstana je moji materi zmanjkalo! Nikogar razun tebe ni bilo v hišo. O, daj ga berž nazaj! Strašna reč bo sicer zanj. Le berž ga daj! Zdaj se dá še vse na tihem poravnati.“

Marica se ustraši, da je bleda ko zid. „Moj Bog!“ je djala, „kaj slišim? Jaz nimam perstana. Še videla nisem v hiši perstana. Z mesta, kjer sem stala, se nisem ganila.“

„Marica!“ govori Malka dalje, „lepo te prosim, daj mi perstan. Ne veš, koliko je le kamen v njem vreden. Perstan je veljal blizo deset sto zlatov. Ko bi bila ti popred to vedela, obljudim, da bi ga ne bila vzela. Pa kaj malega si mislila, je to. Daj mi ga, in vse ti bo prizaneseno, ker tega nisi vedela.“

Marica jame jokati. „Res,“ pravi, „da ne vem stvarice za perstan. Nikoli se nisem upala le dotakniti se tujega blaga, nikar da bi bila še le kaj ukradla. Moj oče so mi ostro prepovedali konu kaj jemati.“

Pri teh besedah odpre oče duri. Na vertu je delal, in mlado grofinjo videl v hišo biteti. Ko je zaslišal prigodbo, ves ostermi, ter zdihne: „Bog te smili, Marica! kaj si storila?“ In groze in žalosti ne more na nogah stati; za mizo na oglu se poprime, in na klop sede.

„Marica!“ pravi, „tak perstan ukrasti je krivica, ki zasluži smert. Pa kaj! to je še nar manjše. Spomni se, kaj pravi sedma zapoved Božja: Ne kradi. Ne le ljudem, ampak še večemu Gospodu bomo za to krivico odgovor dajali, večnemu Sodniku, kateri spregleduje serce in obisti, pri katerem nič ne pomaga nobena laž in zvijača. Če si se Boga in njegovih svetih zapoved spozabila in se v skušnjavi nisi spomnila mojih nauk; če si se dala lesku zlata in dražih biserov oslepiti, in v ta greh zapeljati: nikar ne taji, obstoj svojo zmoto, in daj perstan

nazaj. Le po tem zamoreš greh še popraviti, kolikor se dá popraviti.“

Marica joka in zdihuje. „Res, moj oče!“ pravi, „res, jaz nisem videla nobenega perstana. Oh, ko bi bila tudi na cesti kje tak perstan našla, bi ne imela pokoja, dokler bi mu ga ne dala, čegar je! Res, oče! jaz ga nimam.“

„Glej,“ govori oče še dalje, „grofinja Malka, ki so iz ljubezni do tebe sem prišli, da bi te še iz rok pravice oteli, ki te toliko radi imajo, ki so te še le ravno kar tako bogato obdarili, oni vsaj ne zaslužijo, da bi jih oblagala, in le v svojo lastno nesrečo hotela premotiti! Ako imaš perstan, povej; milostiva grofinja Malka bodo zate prosili, in zaslužno šibo od tebe odvernili. Marica! govori resnico, in nikar ne lagaj.“

„Oče!“ reče Marica, „saj sami veste, da vam svoje žive dni še vinarja nisem ukradla. Še celó jabelka s ptujega drevesa ali peščice trave s ptujega travnika se nisem nikdar prederznila vzeti; nikar da bi bila tako kaj velicega ukradla. Verjemite mi, oče! sej se vam, kar živim, še nisem zlagala.“

„Marica!“ reče oče še enkrat, „poglej mojih sivih las! Ne delaj mi te britkosti! Ne spravljaj me prezgodaj pod zemljo! Povej vpričo Bogá, h kateremu jaz že skoraj priti upam, in kateri tatice k sebi ne vzame, povej, ali imaš perstan ali ne. Ako kedaj kNjemu v nebesa želiš priti, lepó te prosim, povej po pravici.“

Marica pogleda z objokanimi očmi proti

nebu, povzdigne roke, kakor bi hotla moliti, in reče na glas: „Bog vé, da jaz nimam perstana! Tako resnično, ko je Bog v nebesih, in ga želim kedaj gledati, jaz ga nimam!“

„Zdaj tedaj tudi verjamem,“ reče oče, „da ga nimaš. Takó strašno bi pred Božjim obličjem, pred blago grofinjo tukaj-le in pred svojim starim očetom vsaj ne legala. In ker terdno verjamem, da si nedolžna, sem pokojna. Bodi tudi ti pokojna, Marica! in nič se ne boj. Le edino greh je pravo hudo na svetu, tega le se nam je bati. Ječa in smert ni nič proti grehu. Naj nad naji pride, kar koli hoče; naj naji tudi vsi ljudje zapusté in sovražijo: Boga v nebesih imava le vendar prijatelja; On vsegamogočni naji bo gotovo rešil, in pred ali pozneje bo najna nedolžnost na dan prišla.“

Malka si obriše solze, ki so ji prišle v oči, in pravi: „Ljuba moja! ko vaji slišim govoriti; se vé, tudi verjamem, da vidva nimata perstana. Ali ko na tanko vse okoliščine prevdarim, se mi pa le spet vse takó dozdeva, da je pri vama. Moja mamka vedó dobro, da so ga položili na mizico, kjer delajo, ravno preden sem z Marico k njim prišla. Sicer ni bilo žve duše v hišo. Da jaz do mizice nisem prišla, mora Marica sama povedati. Ko so me bili mamka za seboj poklicali, je bila Marica prav sama; pred njo in za njo ni bilo nikogar. Kadar sve bili odšli, so mama duri za mamka zaklenili, da so se preoblekli. Oblečeni sežejo še po perstan, da bi

ga nateknili, kar ga ni več. Po vsih kotih so mama sami hišo preiskali. In še to previdnost so imeli, da tako dolgo nikogar zmed družine niso v hišo pustili, da so jo vso trikrat preiskali. Pa perstana niso našli. Kam tedaj bi bil le prešel?“

„V tem se tudi jaz ne zvém,“ reče oče. „Bog hoče najno zvestobo poskusiti. Pa bodi si kar koli nad nama sklenjeno,“ reče z očmi proti nebu obrnjen. „Gospod! glej, tu le sem. Le svoje pomoči mi ne odvzemi, in bom dosti močen.“

„V resnici,“ reče Malka, „prav s težkim srcem grem domú. Oh, Bog se smili! tacega godú pa še nisem imela. Huda reč bo še iz tega. Moja mamka tega sicer še nikomu kar stvarice niso povedali, kakor le meni, da bi Marice ne storili nesrečne. Pa delj se to več ne dá prikrivati. Mamka morajo danes perstan imeti. Moj oče, ki opoldne iz mesta pridejo, bi ga koj pogrešili. Ravno tisti dan, ko sem jaz na svet prišla, so jim ga dali. Še vsako leto so ga o mojem godu na perstu imeli. Se nadjajo, da jim ga bom gotovo prinesla. Bog vaji obvari!“ reče Malka še „Bom sicer rekla, da vaji nedolžna štejem; ali mi bodo pa verjeli?“ Žalostna in s solznimi očmi gre skozi duri. Oče in hči sta bila preveč pobita, da bi jo bil kateri šel spremit.

Oče sedi na klopi, podpre glavo z roko, gleda pomišljevaje v tla, in solze mu tečejo po bledih licih. Marica, predenj poklekne, se vanj

ozre, joka, in pravi: „Oh, oče! res, jaz sem v tej reči nedolžna. Res, da sem nedolžna!“

Oče jo prime in vzdigne, ji gleda v zalite oči, ter pravi: „Spoznam, Marica! da si nedolžna. Krivičnik ne more tako na ravnost in pošteno človeka gledati.“

„O ljubi moj oče!“ začne spet Marica, „kako bo to le izteklo? Kaj bo z nama? O da bi, kar iz tega pride, le mene samo zadelo; rada bi terpela! Pa da bi vi zavoljo mene terpeli, tega ni prenesti.“

„Naj ti ne upade serce,“ reče oče. „v Boga zaupaj. Las nam ne prejde z glave, da bi On ne vedil in ne pripustil. Kar bo koli prišlo, je vse od Boga; toraj je tudi dobro in v naše zveličanje, in kaj hočemo več? Pomni besede svetega Pavla, ki si jih že tolikokrat iz gospod očetovih ust slišala: Kteri Boga ljubijo, se jim vse dobro izide. Le resnico zmiraj terdi, in ne daj se nikakor premotiti. Naj ti kakor koli žugajo, naj ti kar koli obetajo; le za en las ne odstopi od resnice, in ne delaj si težke vesti. Dobra vest je bolje ko mehka blazina, tudi celó v ječi. — Ločiti, pred ko ne, se bova zdaj morala. Tvoj oče, ljuba Marica! te poglej več ne bo mogel tolažiti. Derži se tedaj tolikanj močnejše svojega dobrega Očeta v nebesih. Nedolžnim je On mogočen varuh, in ni se ti bati, da bi ti bil kedaj odvzet.“

Pri tej priči se duri na stežaj odpró. Grajščinski gospod sodnik s pisarjem in z več briči

stopi v hišo. Marica hudó zakriči, in se oklene z obema rokama svojega očeta. Pa sodnik zavpije proti bričem: „Narazen mi jš spravite!“ in jeze se mu oči bliskajo. „Hčer uklenite, in peljite jo v ječo. Tudi očeta mi priprite; hišo in vert pa dobro zastražite, in nikogar noter ne pustite, dokler s pisarjem vsega na tanko ne preiščeva.“

Briči potegnejo Marico s silo iz očetovih rok, in jo denejo v železje. Marica je v omedlevico padla, in tudi njen oče je ves sam iz sebe. Pa neusmiljeni trinogi se malo zmenijo za to; napol mertvo vlečejo v ječo očeta in hčer. Ko so ž njima na cesto prišli, je bilo že veliko ljudi priderlo. Prigodba od perstana se je bila že razglasila po vsi soseski. Vse vre pred vertnarjevo hišo, vse se rije okrog nje, ravno kakor da bi gorela. Mnogoterih sodeb je bilo slišati. Kakor sta bila Jakob in njegova hči koli dobra vsim ljudem, so jima nekteri vendar hude reči pritikali. Ker sta bila pridna in varčna, in sta si nekaj opomogla, so jima bili nevošljivi, in so djali: „Zdaj vemo, od kod je njuno premoženje. Poprej tega nismo mogli razumeti. Tako pa ni čuda, da sta bolje jedla, in se lepši oblačila ko drugi pošteni ljudje po soseski.“

Vendar jih je bilo pa le malo, kateri so pravičnega Jakoba in njegovo dobro hčer takó hudobno natolcevali; Dobovcem sploh sta se v serce smilila. Marsikaj gospodarjev in gospodinj je reklo: „Bogú se smili! To je vendar težava s človekom na zemlji! Nar pravičniši se ne more

zanesti, da bi ne padel. Kdo bi bil od teh dveh dobrih duš le kaj takega mislil? Pa saj morebiti ni tako, kakor ju obdolžujejo, in Bog daj, da bi se njuna nedolžnost skazala! Ko bi pa temu takó bilo, Bog jima pomagaj, da bi svojo krivico spoznala, se resnično poboljšala, in nesreči, ktera ju čaka, srečno odšla. In dobrotljivi Bog varuj nas vse greha; tukaj na zemlji že nas dela nesrečne.“

Tudi več otrok iz vasí je priteklo. Vsi jokajo, in pravijo: „Oh, če dobrega Jakoba in Marico zapró, kdo nam bo jabelka, hruške in slive, kdo cvetlice dajal? O, da bi tega pač ne storili!“

Četerto poglavje.

Marica v ječi.

Marica je bila že v omedlevici, ko so jo v ječo prinesli. Čez nekaj časa še le se zavé, joka, pojema, povzdiguje roke, moli, in od strahú, žalosti in joka vsa oslABLJENA pade na slamo, ki je bila po tleh nastlana, in sladko zaspi. Ko se prebudi, je že noč. Vse okrog nje je bilo temno, in nobene reči ni vstanu razločiti. Dolgo se ni zvedela, kje da je. Prigodba od perstana ji je le sanja, in misli si od konca, da leži v svoji

postelji. Jela se je že veseliti, kar občuti verige na rokah, in njih rozljanje ji je strašno po ušesih zazvonelo. Prestrašena poskoči s svojega ležišča, in na glas reče: „Kaj hočem drugzega storiti, kakor poklekniti, in proti Tebi, vsegamogočni in dobrotljivi Bog! svoje okovane roke povzdigniti? Ozri se milo v to ječo, in poglej me pred Teboj na kolenih! Ti veš, da sem nedolžna. Ti otevaš nedolžne. Otmí me! Usmili se mene in pa tudi mojega starega očeta. O, daj vsaj njemu tolažbo v žalostno serce, in jaz naj raje dvakrat več terpim!“

Kedar ji je oče v misel prišel, so se ji solze vlile, in beseda ji velike žalosti zastane. Dolgo joka in pojema.

Zdaj ji luna ki so jo dosihmal oblaki zakrivali skozi oknice v ječo prisije, in černo železno mrežo, ki je v okenci, upodobi na tleh ječe. Pri svitlobi lune je Marica razločila čvetero stene v ozki ječi, mali zidek, ki je bil v kotičku namesti mize, na njem verč in skledico, in vsako slamico svojega ležišča. Koj ko je bila černa tema prešla, je bilo Marici ložje pri sercu. Ravno takó, kakor da bi jo bila ljuba prijateljica obiskala, ji je ob prihodu lune. „Ali si prišla, blede luna!“ jo ogovori, „svoje prijateljice iskat? O, takrat ko si še skoz zeleno brajdo pri oknu v mojo čam nato sijala, takrat si se vse bolj svetila ko zdaj skozi to debelo černo mrežo! Kaj morebiti tudi ti z menoj žaluješ? Oh, jaz bi ne bila verjela, da te

bom kedaj tako gledala! Kaj delajo le moj oče zdaj? Ali tudi čujejo, jokajo in tarnajo ko jaz? Oh, da bi jih le še enkrat videla! Morebiti, prijazna luna! tudi v njih ječo zdaj siješ. O, da bi ti znala govoriti, povedala bi jim, kako njihna Marica po njih joka in zdihuje!“

„Pa, kako vendar bledem v svoji žalosti! Milostljivi Bog! prizanesi mi to prazno govorjenje! Ti, moj Bog! gledaš v ječo mojega očeta. Ti vidiš očeta in mene, vidiš v najna serca. Tvoje vsegamogočne pomoči tudi ozidje in železne mreže ne morejo zadržati. O, potolaži jih v njih terpljenji!“

Zdaj zadiše Marici lepo dišeče cvetlice. Čudno se ji to zdi, in reče: „Kako je tak prijeten duh po ječi! Cvetejo mar tudi v ječi cvetlice?“ Kar zagleda zvezek lepo dišečih cvetlic, kterega si je bila zjutraj v nederje vtaknila. Milo se vanje ozre, in pravi: „Kaj ste še pri meni, lepe cvetlice! Kaj ste morale tudi ve, nedolžne stvari, z menoj v ječo priti! I kaj ste koli ve zadolžile? Oh, vem, z menoj vred ste nedolžne!“

Seže po šopek in ga ogleduje pri svetli luni. „Oh,“ reče, „kdo bi bil mislil ko sem zjutraj na vertu te cvetlice tergal, da bom na večer počivala tukaj le v ječi? In ko sem venčke iz cvetlic ob krajih jerbasčka spletala, kdo bi bil takrat mislil, da bom nocoj še nosila te le železne verige! Tako le spremenljivo je vse pod

solncem! Nihče ne ve, kje ga nesreča čaka; nar nedolžniša dela se časi žalostno izidejo.“

Vnovič se zjoka. Na cvetlice tečejo solze, in ko jutranja rosa se pri luni utrinjajo. Tedaj reče: „Oh, kateri cvetlic ne pozabi, in jih z roso in dežjem napaja, On tudi mene ne bo pozbil! Ti, o ljubi Bog! boš meni in mojemu očetu tolažbo v serce vlival, kakor žejne cvetlice s čisto roso napajaš?“

V solzah misli na svojega ljubega očeta. „O predobri moj oče!“ pravi, „ko gledam te le cvetlice, mi pride spet v misel, kar ste mi pravili kedaj o cvetlicah.“

„Te vertnice so se razcvetle iz bodečega kopinja; tako se bo tudi iz mojiga terpljenja razcvetlo veselje. Ko bi jih bil popred, dokler so še v popkih tičale, kdo bi hotel imeti v cvetji, in bi jim bil po sili popke razgenil, bi jih bil končal. Le počasi jim je ljubi Bog ta-le gladka rudeča peresca razgibal, in tak prijeten duh vanje vdihnil. Tako bo tudi z mojim terpljenjem storil; obernil ga bo v mojo srečo, in iz žalosti mi bo dozorelo veselje.“

„Te-le spominčice me spominjajo Stvarnika! Oh, ljubi Bog, nikoli Te ne bom pozabila, kakor Ti ne pozabiš mene! — Modre so te nežne cvetličice, prav kakor nebo. Nebo mi bodi tolažba pri vsem zemeljskem terpljenji!“

„To le so ljubeznjive drobtinice. So celo majhne, pa belejši ko lilije; lepa podoba nedolžnosti. Se ne razpenjajo nakviško; po tleh

le ko srobot se razprostirajo, in druga druge se oklepajo, da jim vihar nič ne more. Kolika ponižnost in čuječnost! Tudi jaz, ljubi Bog! naj bom tako ponižna in tako čuječa pri viharji grešnih skušnjav, da me nikoli ne podere.“

„Zlasti pa to le zeleno perjiče grozno prijetno po ječi diši. Lepa rezeda je to, pohlevno in krotko zeljce, ki tudi roko, ktera ga uterga, z lepim duhom navda. Tebi, lepo dišeča rezedica! hočem enaka biti; tudi tistim bom dobra, in jih iz serca ljubila, kateri so me, ki jim nisem nič žalega storila, iz mojega vertica pehnili v to le ječo.“

„Tu je vejica zimzelena, ki tudi po zimi ne ovne in tudi v merzlem času ohrani lepo zeleno barvo upanja. Tudi jaz nočem obupati ob času hudege terpljenja. Bog, ki ohranjuje to malo rastlinico v naj hujši zimi pod snegom in ledom čversto in zeleno, Bog bo tudi mene ohranil v sredi viharjev zemskega terpljenja“.

„Tu le je še troje lorberjevih peresc, ki vedno zelena ostanejo. Ta me opomnijo nestrohljivega venca, kateri je vsem, ki tukaj na svetu voljno terpe, v nebesih prihranjen. Oh, zdi se mi, kakor da bi ga že videla ta častitljivi večno zeleni venec! Cvetlice na zemlji in posvetno veselje, vse terpi le kratek čas; cvetlice zvenejo, veselje mine. Ali tam le gori nas čaka po voljnem terpljenji venec, ki je nestrohljiv, veselje, ki bo večno.“

Pri tej priči je temen oblak luno prikriil.

Marica ni nič več videla svojih cvetlic, gosta tema je bila po ječi. Vnovič ji serce utripa. Toda oblak je kmali zginil, in luna ji sije spet svitlo in prijazno ko poprej. „Ravno tako le,“ reče Marica, „se dá tudi nedolžnost otemniti; ali na zadnje se vendar spet lepo sveti. In tako, ljubi Bog! boš tudi mojo nedolžnost, ki jo zdaj zakriva čern oblak gerdega natole-vanja in obrekovanja, na zadnje ljudem odkril in razodel.“

Zdaj se Marica spet vleže na svojo slamo, in mirno zaspi. Prijetne sanje v spanji jo potolažijo in pokrepčajo. Sanjalo se ji je namreč, da hodi pri svitli luni po neznanem vertu, kateri je v sredi pustine poln košatih jel, pa neizrečeno prijeten in kratkočasen. Luna ji sije tolikanj svitlo in prijazno, da še nikoli ne tako. Cvetlice na vertu so vse v cvetji, in vse lepše ko sicer ji diše. Tudi svojega očeta ogleda v prelepem vertecu. Luna sveti v njegovo čestitljivo obličje, in ljubeznjivo se smehlja. Marica plane vsa vesela k njemu, ga objema, joka, in toči solze. Ko se prebudi, so njene lica še mokra od solz.

Peto poglavje.

Marica pri sodbi.

Marica se je prebudila, kar pride brič v ječo ponjo. Pred sodbo jo pelje. Groza prepade Marico, ko stopi v sodnišnico; temotna je, strop v njej visok, okna velika polna majhnih šestoglatih šip. Sodnik sloni v velikem z rudečim suknom prevlečenem stolu; pisar s peresom v roki sedi pri dolgi mizi, ki je bila zgolj starosti že vsa černa. Sodnik jo začne na tanko izpraševati. Marica odgovarja na vsako vprašanje po pravici. Joka, zdihuje, terdi svojo nedolžnost. Ali sodnik pravi: „Mene ne boš napravila, da bi verjel, kar je nemogoče. Nikogar ni bilo v hišo razun tebe; nihče drugi tudi ne more perstana imeti ko ti. Le nikar ne tají, obstoj z voljo.“

Marica reče jokaje: „Ne morem in ne vem drugači! Celó nič ne vem od perstana; nisem ga vedila, in ga tudi nimam.“

Sodnik reče: „I kaj pa, ko bi bil kdo v tvojih rokah perstan videl?“ Marica pravi: „To ni mogoče!“ Na to zazvončka sodnik, in Metka pride v sodnišnico.

Metka je bila iz jeze zavoljo zelenkastega oblačila, in da bi Marico pri gospodi počernila, grajščinskim rekla: „Perstana nima nihče drugi ko vertnarjeva vlačuga. Kedar sem jo iz gornje hiše videla iti, je v roki perstan z demanti ogle- dovala; pa zagledavši me ga je naglo skrila. To se mi je precej čudno zdelo; pa nisem hotla koj razglašati, in sem molčala. Mislila sem si: Morebiti so jo le obdarili s perstanom kakor z več drugimi rečmi; če ga je pa ukradla, se bo že slišalo, in takrat še vselej lahko povem. Sem prav vesela, da me dans še nič ni bilo v hiši pri milostivi grofiji. Taki poredni ljudje, ko je ta hinavska Marica, bi še kmali druge poštene ljudi ob dobro ime pripravili.“

Metko so za besedo poprijeli; pred sodni- kom mora poterditi, kar je govorila. Sodnik se oberne vanjo, in reče: „Poterdi zdaj s prisego, kar si večkrat govorila zoper Marico. Toda dobro premisli, da si pred Bogom, kateri slednjo nar manjšo laž sovraži!“ Metki, se ve, serce polje, in kolena se ji šibe; vest namreč ji kri- vico na glas očita. Ali hudobno dekle ni maralo ne za sodnikove besede, ne za glas svoje vesti. Misli si: Če zdaj povem, da sem lagala, me utegnejo od hiše spoditi, ali celó zapreti.“ To- raj poterdi svojo laž, in reče Marici prav pre- derzno: „Ti imaš perstan, saj sem ga videla pri tebi!“

Marica se zavzame nad to neznano krivico. Pa ni se jezila in rotila; le jokala je, in komaj

dala te besede iz sebe: „Ni res; pri meni nisi videla perstana. Kako moreš tako strašno lagati, in mene, ki ti vsaj nikoli žalega nisim storila, v toliko nesrečo pripraviti!“

Ali Metka, ktera je le za svoj dobiček skerbela, in je bila še zmiraj polna jeze in nevošljivosti do Marice, se za to kaj ne zmeni. Še enkrat ponovi z vsemi zvijačami svojo strašno laž, in sodnik ji pomigne, da naj odstopi.

„Zdaj ti je popolnoma dokazano,“ reče potem sodnik Marici. „Vse okoliščine pričajo zoper tebe. Hišna mlade grofinje je perstan celo v tvojih rokah videla. Povej mi tedaj po pravici, kam si ga djala?“

Marica le terdi, da nima perstana. Tedaj jo sodnik ukaže do kervavega tepsti. Marica je vpila, jokala, v Boga klicala, in zmiraj zaterjevala, da je nedolžna; pa vse nič ne pomaga. Neusmiljeno jo tepajo. Bledo in vso kervavo jo na zadnje spet v ječo pahnejo. Njene proge so jo neizrečeno bolele. Do polnoči ni očesa zatisnila na svojem terdem ležišču; joka, zdihuje in moli k Bogu. Zadnjič ~~se ji~~ zadremlje, in spi mirno do dne.

Na vse jutro je sodnik Marico spet pred se poklical. Ko s hudo doslej pri njej ni nič opravil, jo skusi z lepo in s prijaznimi obljubami napraviti, da bi obstala. „Glej,“ ji reče, „smerti si vredna; zaslužila si, da bi te ob glavo djali. Pa vse ti bo prizaneseno, samo če poveš, kje je perstan. Nič žalega se ti ne bo več zgodilo,

še tepena ne boš nič več; v miru pojdeš s svojim očetom domu. Premisli to dobro, in zberi si, ali življenje ali pa smert! Glej, dobro ti hočem. Kaj ti bo le ukradeni perstan pomagal, ako tvoja glava v kervi pred tvoje noge pade?" Marica je zdaj ko poprej zaterjevala, da je nedolžna. Sodnik je spoznal, da Marica svojega očeta priserčno ljubi; toraj reče dalje: „Če si že tako terdovratna, da za svojo mlado življenje nič ne maraš, usmili se svojega starega očeta! Kaj hočeš tudi njih častitljivo sivo glavo pod ostrim rabeljnovim mečem videti? Kje imaš kaj ljubezni do njih? Ali meniš mar, da ne pojde tudi njim za glavo?" Marica se je teh besed tako prestrašila, da bi se bila kmali na tla zgrudila. Sodnik pa pravi: „Obstoj, da si vzela perstan. Glej, te kratke kesede: Vzela sem ga, bodo tebi in tvojemu očetu življenje otele.“

To je bila Marici pač huda skušnja. Delj časa ni bilo besede iz nje. Misli jo že obhajajo reči, da je perstan vzela, toda po poti ga je zgubila. „Pa,“ je sama pri sebi rekla, „tega vendar ne, bolje je vendar vedno pri resnici ostati. Laž bi bila greh, s katerim bi ljubega Boga razžalila. Po nobeni ceni ne bom lagala, in ko bi z lažjo tudi sebi in očetu življenje otela, ne bom lagala. Tebi, moj Bog! bom zmiraj pokorna, Tebi se vdam popolnoma; izidi se po Tvoji volji!“ Na to je glasno, toda s pobito besedo djala: „Ko bi rekla, da imam perstan, bi se zlagala; z lažjo pa si življenja ne bom

otevala. Pa,“ je dalje govorila, „če že mora kri teči, ob, prosim, prizanesite sivim lasem ljubega očeta; jaz hočem zanje svojo kri preliti.“

Te besede so vse pričujoče genile. Sodniku celo, ki je bil vsaj terd mož, so v serce segle. Umolknil je, in briču mignil, da naj Marico spet v ječo odpelje.

Šesto poglavje.

Oče Jakob pri Marici v ječi.

Sodnik je bil zdaj v veliki zadregi. „Danes,“ je drugi dan rekel svojemu pisarju, „je že tretji dan, kar jo izprašujeva, in sva še zmiraj tam, kjer sva začela. Ko bi se mi le količkaj mogoče zdélo, da bi kdo drugi perstan imel, bi že rad verjel, da je dekle nedolžno. Tolika terdovratnost namreč pri takó mladih létih je kaj neznanega. Ali okoliščine so vse zoper njo; ni celó drugače mogoče, ona mora perstan imeti.“

Še enkrat gre k grofinji, in jo poprašuje tudi za nar manjše okoliščine. Tudi hišno še vdrugič predse pokliče, in natanko izprašuje. Ves dan je pri pisanji in pretehtuje. Ali nič se ne strinja z besédami, ki jih je Marica pri izpraševanju govorila. Zadnjič še po njenega očeta v ječo pošlje, in ga predse v sobo pokliče.

„Jakob!“ ga prijazno ogovori, „ljudje pravijo, da sem oster mož. Pa téga, mislim, mi vendar ne morete oponesti, da bi bil védoma komu kaj krivice storil. In toliko, véem, mi tudi verjamete, da vaši hčeri ne želim smerti. Ali če vse okoliščine preudarim, je res vzela. Kar je od nje hišna povédala, me že celó popolnoma prepriča. Morala bo umréti. Pa ko bi perstan še dosti zgodaj na dan prišel, in bi se škoda poravnala; zavoljo svoje mladosti bi vselej še milost dosegla. Ako pa le ne jenja terdovratno in hudobno tajiti, dostavi hudobija. kar ji lét manjka, in bo prišla ob glavo. I pojdite še samí k nji, Jakob! in govorite ji na serce; napravite jo, da perstan od sebe dá, in potlej — ne bo umerla, le kaj malega bo prestala. Vi ste njen oče, vi pri njéj vse premorete! Če tudi vi iz nje ne spravite, kako je drugače misliti, kakor da ste ž njo zgovorjeni, in deležni njene hudobije! Še enkrat vam povém, če perstan ne pride na dan, ne bo dobro.“

Oče reče: „Bom govóril ž njo; pa da perstana ni ukradla, in toraj kraje tudi ne bo obstala, je skoraj gotovo. Vendar bom pri njéj vse poskusil; in spoznam, veliko milost sem zadobil, da svojo hčer, če že mora po nedolžno umreti, še enkrat pred smém videti.“

Brič molché pelje dobrega starčka k Marici v ječo, postavi svetilo v ječi na zidek, na katerem sta skledica z večerjo za Marico in verč z

vodó še stala nenačeta, gre spet, in zaklene duri za seboj.

Marica leži na slami, in spi. Proti steni je z obrazom obernjena. Ko oči odpre, in svetilo na zidki vidi berleti, se zasučé in zagleda svojega očeta. Na ves glas zavpije, poskoči po konci, da zarožlajo verige, ki je v njih, in pade vsa omotna ljubemu očetu okoli vratú. Oče sede k nji na slamo, in jo priserčno objame. Dolgo ni besede iz nju, drugi družega močita s solzami.

Potlej začne oče, kakor mu je bilo sporočeno, govoriti. Marica mu koj v besedo seže, in reče: „Oh, preljubi oče! vi vsaj mi verjemite, da sem nedolžna. Moj Bog!“ pravi dalje jokaje, „ali ga tedaj že ni človeka na zemlji, da bi me tatice ne mislil? Tudi celó moj oče že drugače ne mislijo! Oče, verjemite mi, tatice me niste zredili!“

„Bodi pokojna, ljuba moja!“ reče oče, „saj ti jaz verjamem. Pa zapovedano mi je, da naj te vprašam.“ Oba sta spet umolknila.

Oče ogleduje Marico. Njena lica so vpadla in vsa bléda, njene oči so od solz zalite in kervave, njeni gosti in dolgi lasje so razpleteni in vsi zmeršeni. „Ubogi otrok!“ reče oče, „Bog ti je pač hudo terpljenje naložil. In bojim se, nar hujše, nar britkejše bo še le prišlo! Oh, morebiti — morebiti ti bodo to - le glavico celó odsekali!“

„Oh, ljubi oče!“ reče Marica, „za sé se nič

ne bojim. Ali vašo sivo glavo, Bog ne zadeni, da bi jo videla pod mečem pasti!“

„Za me, ljuba moja!“ reče oče, „se nikar ne boj. Meni se ne bo nič hudega zgodilo. Ali s teboj — s teboj, Marica! bi utegnilo res takó daleč priti, da boš — — —“

„O, če je taka,“ pravi Marica vesela očetu, „mi je nar težji kamen od serca odvaljen, je vse prav. Oče! rés, ne bojim se umreti. Saj bom v nebesa prišla, k Bogu, k Zveličarju! Tudi svojo mater bom ondi videla! O, kakó se že tega grozno veselim!“

Te besede so starčeku serce presunile. Ko otrok začne jokati. In sklene roke, in jih povzdigne, ter reče: „Hvala Bogú, da te tako pripravljeno najdem! Res, težko, grozno težko je staremu očetu svojega ljubega otroka, edino tolažbo, zadnjo podporo, venec in veselje svoje starosti takó zgubiti. Pa“ — zdi hne s pobitim glasom, „tvoja volja, Gospod! naj se izide. Drag dar hočeš od očetovega serca. Voljno ti ga dam. Vzemi jo! V tvoje roke jo zročim, njo, ki mi je nar ljubša na zemlji; saj vem, da je pri tebi nar bolje shranjena. Tvoji očetovi ljubezni jo priporočim, pri tebi je nar bolje preskerbljena. Oh, bolje je, ljuba Marica! da na morišči pod rabeljnovim mečem umerješ, kakor da bi bila od hudobnega sveta zapeljana, da bi svojo nedolžnost zgubila, in v greh in hudobijo zabredla. Zanesi mi, da tako govorim. Zdaj si še dobra, prav dobra, vredna med nebeškimi

angelji prebivati; toda svet je hudoben, grozno hudoben, vse je mogoče, tudi angelji so padli. Nič, ljuba hči! se ne boj umreti, ako je to Božja volja. V svoji nedolžnosti še umerješ, in kaj je lepšega ko to? Nič se ne boj! Ko čista neomadežana lilija boš presajena iz puste zemlje v boljšo deželo, v nebeški raj.“

Obilne solze ga opovrejo v besedi, več ne more govoriti. „Pa“ — pravi čez malo časa, „še nekaj, Marica! ti moram povedati. Metka je zoper tebe pričala in prisegla, da je perstan v tvojih rokah videla. Njena prisega bo tvoja smert, ako umerješ. Pa jeli, da ji odpustiš, da nobenega sovraštva seboj v večnost ne poneseš, Oh, srečniša si ti tukaj-le na slami, v temni ječi in težkih verigah, kakor ona v grajščini, v lepih oblekah in posvetni časti! Bolje je po nedolžno umreti, kakor v grehu živeti. Odpusti ji, Marica! kakor je tvoj Odrešenik Jezus Kristus odpustil svojim sovražnikom. Kaj ne, da ji vse iz serca odpustiš, in boš Boga zanjo prosila?“ Marica reče: „Oh, oče! vse, vse iz serca.“

„In zdaj,“ reče oče, ker že sliši briča priti, „zdaj te zročim Bogu in njegovi milosti in tvojemu Odrešeniku, kterega so tudi po nedolžno umorili, kakor naj hujšega hudodelnika. Če se na tem svetu več ne vidiva, se bova kmali tam gori le v nebesih videla. Moja moč peša bolj in bolj, in ako ti umerješ, previdim, tudi jaz ne bom več dolgo živel.“

Brič je očeta opomnil, da naj gre. Marica ga poderžuje, in se ga močno okoli vratu oklene. Pa oče se ji lepo iz rok zmotá, in odide. Žalosti se Marica na svojo slamo sesede.

Jakob je spet pred sodnika peljan. Ko predenj stopi, povzdigne desnico proti nebu, ter serčno reče: „Pred Bogom, vsegamočnim in pravičnim sodnikom, poterdim, da je nedolžna! Moja hči ni tatica.“

„Jaz bi kmali to tudi verjel,“ reče sodnik, „toda ne po tem, kar vi terdite in vaša hči, ampak na tanko po čerki postave moram soditi.“

Sedmo poglavje.

Marica je obsojena.

V gradu in po vsem Dobovcu je že vse želelo zvedeti, kako bo koli z Marico izteklo zavoljo perstana. Vsi dobri so se bali za njeno življenje; tisti čas namreč je bila tatvna grozno hudo krotena, in marsikoga so obglavili, ki je dvajsetkrat menj ukradel, kakor je perstan veljal. Grof si ni ničesar bolj želel, kakor da je Marica nedolžna. Sam prebere vsa sodna pisma, in govori cele ure s sodnikom; pa se ne more prepričati njene nedolžnosti, še le nemo-

goče se mu zdi, da bi bil kdo drugi vzel perstan. Obe grofinji, mati in hči, ste s solzami v očeh prosili za Marico, da naj je ne obsodijo k smerti. Stari oče je noč in dan k Bogu molil, da naj se usmili njegove hčere, in naj skaže njeno nedolžnost. Marica pa meni, kolikorkrat sliši briča s ključi priropotati, da ji bo napovedal smertno obsodbo. Rabelj že trebi morišče, ki je bilo s kropivami in drugimi divjimi zelmi preraščeno.

Metka ga vidi trebiti, in ji je, kakor bi ji meč serce prebodel. Žalostna in vsa bleda sedi pri večerji, in ne more ne jesti ne piti; tudi govoriti se ji ne ljubi in vsak je videl, da ji nekaj serce teži. Jo vprašujejo: „I kaj ti je, Metka! da se ti nič ne poljubi? si mar kaj bolna?“ „Bolna ne,“ pravi, in molči. Tisto noč je tudi prav slabo spala; Maricina kervava glava ji je v sanjah vedno pred očmi. Huda vest ji noč in dan ni dala miru. Pa poredno dekle je bilo že vse sprideno in spačeno; več ni imela lepe serčnosti, da bi bila šla, in praklicala svoje krivo pričevanje.

Slednjič napové sodnik tako-le sodbo: „Marica je zavoljo velike tatvine in terdovratnega tajenja smerti kriva; pa zavoljo njene mladosti smo ji spregledali, in jo obsodili v ječo do smerti. Njenega očeta, kateri se je ali v djanji ali s slabo izrejo vdeležil njene pregrehe in terdovratnosti, bomo za vselej iz grofije pregnali. Nju premoženje pa bo prodano, da se sodba

plača, in storjena škoda vsaj nekoliko popravi.“ Grof je sodbo toliko polajšal, da je tudi Marica z očetom vred iz grofije izgnana; in da se to brez velicega hrupa zgodi, ukaže briču koj drugo jutro zgodaj oba čez mejo odpeljati. Marica bi bila še rada stopila k gospodu župniku, svojo vest še zadnjikrat jim odkrila, in od vsacega nar manjšega madeža očistila; rada bi bila še svojo dušo s presvetim telesom Jezusa Kristusa pokrepčala in se svojemu spovedniku zahvalila za vse sprejete dobrote. Pa to ji ni bilo pripuščeno; naglo je morala Dobovec zapustiti, in na ptuje iti.

Ko je brič zjutraj o zôri Marico in njenega očeta iz grada ravno memo velicih vrat peljal, priteče Metka iz hiše. Zdi se hudobnici, da se je z Marico prav dobro izšlo, veliko bolje, kakor si je domišljevala in je spet vsa v veselji.

Marico k smerti obsoditi, to se ji je vendar malo prehudo zdelo; pa jo izgnati iz grofije, to ji je bilo ko nalašč, to ravno je želela. Bala namreč se je še zmiraj, da bi jo Marica sčasoma še iz službe ne spodrinila. Zdaj se ji tega ni več treba bati. Njeno poprejšno sovraštvo do Marice, njena škodoželjnost, vse hude strasti so jele spet v nji gospodovati. Nekega dne je bila grofinja Malka, ko je Maricin jerbasček na stolu videla, Metki rekla: „Spravi mi spred oči ta jerbasček! Kolikorkrat ga ugledam me žalost obide.“ Metka ga je bila v svojo skrinjo shranila. Zdaj ga Marici prinese, in

reče: „Na nazaj svoje vezilo! Moja gospa ne marajo zanj, nočejo nič iz tatvinskih rok. Zdaj je tvoja svitlost zvenila, ko cvetlice, ktere si dobro drago na prodaj nosila in prav veseli me, da ti jerbasček nazaj dam. Na ga, svoj zali jerbasček!“ Zažene ji ga pod noge, se verne zasmehovaje v grad, in na vso moč zaluskne duri za seboj.

Marica molči in s solzami v očeh pobere jerbasček ter gre dalje. Njen oče še palice nima za dolgo pot, Marica ne družega ko jerbasček. S solznimi očmi sta se pač stokrat ozerla po svoji hišici, počasi se jima iz oči zmakne; ko za gost grič prideta, tudi grada in cerkve z visokim zvonikom več ne vidita.

Pri mejniku grofije v sredi gojzda je brič popustil Marico in njenega očeta. Lepo še se oba od njega poslovita. Stari Jakob, truden od hoje in žalosti, se vsede precej ondi na velik z mahom obraščen kamen, v senco pod stoleten hrast, prime Marico za roke, jih sklene, in s svojimi rokami proti nebu povzdigne, in pravi: „Pred vsim drugim, ljuba Marica! zahvaliva zdaj Boga, da naji je iz temne ječe pod milo nebo izpeljal, da naji je pri življenji ohranil, in tebe, moja ljubka! spet v moje naročje dal.“

Oče oberne svoje oči proti nebu, ki se je lepo višnjevo skozi goščo svetilo, in moli na glas, Marica pa moli za njim, tako-le: „Ljubi nebeški Oče, ki si edina tolažba svojim otrokom na zemlji, močno zavetje vsem revežem!

glej, na meji ptuje dežele sva. Ne moreva se ločiti od prijetnih krajev, v katerih sva toliko dobrega prejela od Tebe, da bi Ti popred iz serca ne zahvalila za vse dobrote. Oče! zahvaliva se Ti, da si naji rešil iz verig, iz ječe in smerti; zahvaliva se Ti za vso milost, katero si nama najne dni v teh krajih storil. Pa tudi v tuji deželi nama bodi ljubeznjiv Oče. Glej, preden še stopiva nanjo, Te ponižno prosiva, vzemi naji v svojo mogočno brambo. Vodi naji, koder bova hodila; daj nama najti dobre ljudi in pri njih kakošen kotichek, kjer bova pokojno živela, pa mirno in veselo umerla, kedar bo tvoja volja. Oh, gotovo si nama, dasiravno še ne veva, že pripravil ta kotichek! Z zaupanjem v Tvojo dobrotljivost in milost, o Bog! stopiva na tujo zemljo.“

Ko sta bila oba tako odmolila, sta bila prečudno pokrepčana in oveseljena, in velika serčnost jima je prišla v serce.

Osmo poglavje.

Priatelj v potrebi.

Ko sta Marica in njen oče še počivala, pride po gojzdu Anton, stari grajščinski lovec, zraven kterega je nekdej Jakob služil, in grofa

po svetu spremljal. Še pred dnevom je bil še nad jelena.

„Bog vas sprimi, Jakob!“ reče lovec, „kaj ste vi tu? Se mi je zdelo, da vaš glas slišim; in res, nisem se motil. Oh, Bogu se smili! I tedaj vas še preganjajo? Je pač težko še svoje stare dni svoj ljubi dom zapuščati!“

Jakob reče: „Kodar solnce teče, kruh povsod se peče, Bog je po vsem svetu, povsod čuje njegova ljubezen nad nami. Naš pravi dom pa so nebesa.“

„Moj Bog!“ pravi milo lovec; „kakor se vidi, so vaji brez vsega po svetu pognali. Saj še potrebne obleke nimata za tak pot!“

„Kteri cvetlice na polji oblači,“ reče Jakob, „bo tudi naji preskerbel z obleko.“

„In težko,“ pravi lovec dalje, „imata kaj denarjev pri sebi?“

„Ptice pod nebom živi Bog,“ reče Jakob, „bo že tudi skerbel za najin živež. Dobro vest imava, ž njo sva bogatejša, kakor ko bi imela toliko gručo zlata, kolikoršen je ta le kamen, ki na njem sedim.“

„I povejte mi vendar,“ pravi lovec, „kaj ne, da vinarja ne premorete?“

„Tale prazen jerbasček pri mojih nogah,“ reče Jakob, „je vse najno premoženje. Kaj menite, koliko je vreden?“

„Moj Bog!“ pravi lovec žalosten, „morebiti kak goldinar ali tolar. Pa kaj je to?“

„I po tem takem,“ reče Jakob s

se, „sva vendar le bogata, da bi me Bog le pri zdravih udih ohranil. V enem letu naredim najmanj sto tacih jerbasčkov, in s sto tolarji bova že shajala. Moj oče, ki so tudi jerbase in koše delali, so po sili hotli, da sem se memo vertnarskega učil tudi še jerbase plesti, da bi imel tudi po zimi zmiraj kaj opraviti. Prav hvaležen sem jim še v grob za to. S tem so mi več dobrega storili, in me bolje oskerbeli, kakor ko bi mi bili tri tisuče goldinarjev zapustili, kateri bi mi vsako leto sto tolarjev obresti nesli. Zdrava duša, zdravo telo in pošteno rokodelstvo so nar boljše in nar gotovše bogastvo na zemlji.“

„Bodi ga Bog zahvaljen,“ reče lovec, „da morete tako govoriti! Vam moram priterditi. Tudi mislim, da vam bo vertnarija še prav prišla. Ali kam pa se mislita zdaj podati?“

„Daleč po svetu,“ reče Jakob, „kjer naju nihče ne pozna, kamor naji Bog popelje.“

„Jakob!“ pravi lovec, „nate vsaj to-le močno palico. Ker me pot navkreber že malo težko stane, sem jo ravno seboj vzela. Saj nimate palice za tak pot. In tu le,“ pravi dalje in potegne jerhasto mošnico iz žepa, „imate malo denarjev. V uni vasi, kjer sem prenočil, sem jih sinoči za les vzela.“

„Palico,“ reče Jakob, „bom vzela, in jo imel v spomin pravičnega moža. Denarjev pa ne smem vzeti. Ker ste jih za derva dobili, so grofovi.“

„Dobri Jakob!“ pravi lovec, „za to nikar

nič ne skerbite. Ti denarji so grofu že plačani. Pred dvema letoma sem jih bil ubožcu posodil, kateri je bil ob kravo prišel, in kupljenih derv ni bil v stani plačati in že več nanje nisem mislil. Včeraj mi jih je hvaležno vernil, ker je spet k moči prišel. Glejte, prav od Boga so vam namenjeni!“

„I če je pa tako,“ reče Jakob, „vzamem tudi denarje. Bog vam jih obilno poverni! Glej Marica!“ reče na to svoji hčeri, „kako dobrotljivo že ljubi Bog za naji skerbi koj o začetku najnega pota. Preden greva čez mejo, nama je poslal starega znanca in prijatelja, kateri mi je palico prinesel, in oba z denarji za po poti previdel. Pač res: D o b e r prijatelj gotov denar. Preden sva se še od tega kraja vzdignila, je že najno molitev uslišal. Bodi toraj vesela in serčna, Bog bo tudi dalje za naji skerbel.“

Zdaj je dobrotljivi lovec od nju slovo vzel. „Z Bogom hodite, ljubi Jakob! Bog te obvari, ljuba Marica!“ jima reče s solzami v očéh, in podá obema roko, popred Jakobu, pottlej pa Marici. „Sem zmiraj djál, da sta poštena in pravična človeka, in še zdaj tako rečem. Gotovo se bo pri vaju še skazalo, kar pravimo v pregovoru: „K ar je pošteno, n a r dalje terpi.“ Res, kdor prav ravna, in v Boga zaupa, ga Bog ne bo zapustil. Vzemita te besede seboj na pot, in Bog naj vaji sprejmi.“ Lovec se žalosten oberne in gre proti Dobovcu.

In Jakob se tudi vzdigne, prime Marico za roko, pa gresta skozi gojzd po cesti — v daljne kraje.

Deveto poglavje.

Jakob in Marica na poti.

Marica in njen oče gresta zmiraj dalje in dalje. Okrog dvajset milj hodá sta že storila. Nikjer še nista stanovališča dobila, kjer bi mogla prebivati; tudi denarjev jima zmanjkuje. Slabo se jima godí. Ubogajme sta grozno nerada jela prositi; priden človek raji strada. Na zadnje le ni bilo drugači; pri usmiljenih ljudeh morata pomoči iskati. Ali kaj, ko bi bili ljudje povsod imeli usmiljena serca do nju! Sramožljiv berač ne popisuje živo svoje potrebe, le z malo besedami poprosi. Taka sta bila tudi Marica in njen oče. In marsikje ji brez vsega darú odpravijo. „Saj bi še labko delala,“ jima pravijo, „čemu sta se na beračijo podala?“ Kje drugej jima rekó: „Manjka se tacih potepuhov in vlačug! Poberita se, od kodar sta prišla!“ Semtertje so jima sicer kak košček kruha pomolili; pa so jima ga velikokrat ogodernjali. Le malo kje sta dobila kaj gorkega, kaj močnatega ali kakošnega sočivja v skledi. Pa v voljo Božjo vdana

sta vse voljno preterpela in upala, da ji bo Bog že preživil. Večkrat se od jutra do večera nista ogrešila; vendar sta bila zadovoljna in vesela, da sta le smela prenočiti kje na kakošnem hlevu ali skednju ali na kakošnih svislih, kjer je bilo kaj sena ali merve.

Nekega dne, ko je cesta vedno med hribi in gorami peljala, in le dolgo ni bilo nobene hiše, je stari Jakob na poti omagal. Slab in bled je padel poleg pota pod hribom, ki je bil z jelkami, borovci in smrekami zaraščen. Marica se hudo prestraši, vsa se trese in dolgo se ne zve, kaj bi počela. Na to teče po merzle vode, da bi ga ž njjo pomočila, pa kaplice je ne najde. Kliče na pomoč, pa le jek ali razleg iz gojzda ji odgovarja. Zadaj in spredaj, tudi v strani, ni nobene kočice. Gre tedaj na verh hriba, ko bi se ondod ktera videla. Kar zagleda spodaj unkraj hriba samotno kmečko hišo, na gričku v sredi med lepimi njivami in senožetmi. Marica se spusti do nje tako urno, da ji skoraj sape zmanjka, in prosi s pobito besedo in objokanimi očmi potrebne pomoči. Gospodar in gospodinja, že precej postarna, sta bila usmiljenega serca. Uboga deklica se jima v serce usmili. „Vprezi, vprezi konja v mali voziček,“ reče kmetica svojemu možu, „in potegni bolnega moža sem v hišo!“ Mož gre, porine berž voz iz kolarnice, nakomatá konja, in ga vpreže. Žena pa prinese dvoje blazin, verč merzle vode in majoliko vinskega jesiha. Marica sliši, da je

kolovoz prek hriba slaba in pa veliko dalja; toraj se z vodo in jesihom, da bi bila pred pri svojem očetu, po ravno tisti poti verne, po kateri je prišla.

Ko je Marica spet k očetu prišla, mu je bilo že nekoliko bolje. Pod jelko je sedel, in zagledati Marico, katero je bil z žalostjo pogrešil, je v serce vesel. Marica ga po obrazu z vodo zmoči, in mu v jesih namočeno rutico okoli glave ovije. Med tem pa pridirja Jelnikar s svojo ženo, (tako namreč se je uni dobri mož pisal), ga posadi na voz, in pelje lepo počasi na svoj dom. Marica gre z Jelnikarco peš pri vozu, in ji odgovarja, kar jo žena poprašuje.

Jelnikar je imel lepo hišo. V nji je bila prostorna čumnata s kuhinjo vred ravno prazna. To odloči za bolnega Jakoba in njegovo hčer. Jelnikarjeva žena mu napravi dobro posteljo. Marica je rada na klopi ležala, da je vedno pri očetu mogla biti. Njegova bolezen ni bila drugega kakor oslABLJENJE od slabe hrane, od revnega ležišča ponoči in od težavnega pota. Jelnikarca je rada ponudila, kar koli je hiša premogla, da bi bolni mož le pred ozdravel. Ni pritergovala ne moke ne jajc, ne mleka ne masla; tudi kokoš se ji ni škoda zdelo, da je močno juho slabotnemu starčeku naredila. Pozneje ji njen mož skoraj vsak dan prinese golobiča iz golobnjaka, ji ga dá v roke, in posmehovaje se reče: „Speci mu ga, speci! Ker se tebi svojih

kokoš ne zdi škoda, moram vendar tudi jaz kaj pripomoči.“

Jelnikar in njegova žena sta šla ob tem času vsako leto v bližnjo sosesko na semenj. Zdaj pa sta sklenila doma ostati in za denarje, ktere bi bila tamkaj izdala, sta bolnemu Jakobu dobrega vina kupila. Marica se jima lepo zahvali. „O ljubi Bog!“ je djala, „vendar se še povsod dobri ljudje najdejo, in v nar pustejših krajih so večkrat nar ljubeznjivši ljudje.“

Marica je neprenehoma pri očetovi postelji sedela. Toda ni križem rok deržala. Znala je dobro šivati in nogovice plesti, in je gospodinji neutrudoma šivala in nogovice pletla. Nikoli ni bila brez dela. Gospodinji je pridna, pri tem pa tiha in pohlevna deklica zeló dopadla. Očeta Jakoba je dobra hrana in postrežba bolj in bolj pokrepčevala; v kratkem se čuti že toliko močnega, da sme na noge. V svojem življenji ni nikoli len postopal. Toraj začne spet jerbase plesti ko poprej. Marica pa mu je verbovine in bekovine nanašala. Njegovo prvo delo je bilo delo hvaležnosti; gospodinji je lep jerbas naredil. Prav vseč ji je bil. Na eni plati je z rudeče pisanimi šibicami opletel prve čerke njenega imena in letno število; na eni plati pa je z rumenimi bekami in s plavo in zeleno pisanimi verbovimi mladikami naredil kmečko hišo s slamo pokrito, in pri nji dve jelki. Vse pri hiši je hvalilo lepo delo; zlasti pa ga je bila gospodinja vesela, ko je svoje ime in pa hišo

s svojim primkom na jerbasu zagledala. Onda namreč se je na Jelniku reklo.

Ko je oče Jakob spet popolnoma ozdravel, reče Jelnikarju in njegovi ženi: „Dosti dolgo sva vas nadlegovala; čas je, da spet palico vzamem, in greva.“

Ali Jelnikar ga prijazno za roko prime in reče: „Kaj vam le še v misel ne pride, ljubi Jakob! Saj se vam menda vendar nismo zamerali? Zakaj hočete že od nas iti? Ste sicer razumen mož; pa to, ljubi Jakob! vam ne sme obveljati. Ostanite le še pri nas.“

Jelnikarca si oči s predpasom otere in reče: „Res, Jakob! ostanite še pri nas. Saj vidite, da že perje na drevesih rumeni in odpada, in da je zima že pred durmi. Hočete mar posili spet vnovič zboleti?“

Jakob jima pravi, da le zato misli iti, da bi ima več nadlege ne delal.

„Ej, kakošno nadlego le?“ reče Jelnikar. „Nikar tega ne govorite. V čumnati nam niste kar nič na poti; in kar živeža potrebujete, saj si ga dobro zaslužite.“

„In pa res!“ reče njegova žena; „to zasluži že sama Marica s šivanjem in pletenjem. In če vi, Jakob, hočete še jerbase plesti, se vam ne bo manjkalo dela. Uni dan sem bila nesla v vašem lepem jerbasu pogačo naši mlinarici, ki sem botra njenim dekletom. Več žen je bilo pri nji, in vse bi bile rade imele take jerbase.“

Jakob! vam povem, vso zimo boste imeli dosti dela.“

Jakob in Marica sta ostala pri dobrih ljudeh, in Jelnikar in njegova žena sta tega zelo vesela.

Deseto poglavje.

Jakobovi in Maricini veseli dnevi na Jelniku.

Stari Jakob in Marica sta prostorno čumnato po svoji volji lepo v red djala, in jela sama hiševati. V čumnati napravita potrebno hišno orodje, in kuhinjo preskerbita z vso kuhinjsko pripravo. Marica se je srečno štela, da je spet pri ognjišču in da svojemu ljubemu očetu kuha. Oba živita spet pri miru. Jakob plete jerbace, Marica pa dela nogovice in šiva, in lepo kramljata med seboj. Zvečer stopita večkrat tudi v veliko hišo k Jelnikarjevim, in Jelnikar, njegova žena in vsa njuna družina poslušajo z velikim veseljem Jakobove pametne pogovore in povesti. Tako jim huda zima prejde, da sami ne vedó, kedaj.

Tik hiše je bila velika ledina verta, pa ne kaj dobro obdelana. Jelnikar in njegova žena

sta imela s poljem preveč opraviti in verta nista utegnila obdelovati, nekaj se pa tudi na vertnarijo nista dosti spreumila. Na njuno privoljenje se Jakob podstopi berhek vert napraviti. V jeseni že je bil začel pripravljati, kar je bilo za vert potrebnega, in berž ko spomladi sneg skopni, ga z Marico obdeluje od jutra do večera. Razdelila sta ga v gredice, sta nanje mnogo zelenjave vsejala in zasadila, pota in razore sta z belim peskom posula. Marica ni odjenjala, da ji je oče tudi semen in korenin mnogih cvetic, lilij, potonk, vijolic, solnčnic, zlatic, zlatenic in še več družih svetlic in nekaj germičkov rudečih in belih vertnic prinesel. Spet je imela na vertu cvetlice, da jih ondi še nihče ni videl tacih. Lepo so zelenele in cvetle, in vse prijazniše je bilo kmali v tistem kraju. Jakob je tudi drevje na sadnem vertu lepo obrezal in otrebil; dobilo je vso novo podobo, in obilniši sad je rodilo. Bog mu je dal srečo v vsem, kar je začel.

Stari vertnar je spet v svojem veselji. Pri-povedoval je od cvetic in zeli spet lepe prilike. Pa ni pravil vedno starih, vedel je zmiraj kaj novega povedati.

Marica je perve spomladanske dni med ternjem, ki je semtertje vert ograjalo, dolgo vijolic iskala, da bi jih prinesla svojemu očetu. Nabrala je zvezek prav lepih in dišečih vijolic, in se ž njimi k očetu priveseli. Oče vzame zvezek iz njenih rok, se ji ljubeznjivo posmehlja, in reče: „Pač res! kdor išče, najde. Ali poslušaj,

Marica!“ pravi dalje, „nekaj posebnega vendar je to, da te cvetlice, ki tolikanj lepo diše, blage vijolice, nar raji pod ternjem rastejo. To je, se mi zdi, prav lep nauk za naji. Kdo na svetu bi bil kedaj mislil, da bova v ti le dolini, pod to le staro že z mahom obraščeno slamnato streho, toliko veselja doživela! Pa nikoli ni naše terpljenje toliko, da bi tudi kaj veselja v sebi ne imelo. Pač res, kar pravi pregovor: Ni nesreče brez sreče. Bodi, ljuba Marica! le zmiraj pobožna in dobra, in boš, če se ti bo morebiti tudi še hudo godilo, vendar v sercu mir, pokoj in veselje imela.“

Nekega dne pride mestjanka iz bližnjega mesta k Jelnikarci prediva kupovat. Majhnega dečka je seboj pripeljala. Ko predivo ogledujete in se za kup pomenkvate, se mali deček skozi odperte durice na vert zmuzne, in plane z obema rokama po rudečih vertnicah po germu, in jih terga in puli. Pa terni mu ročice zelo obodejo in razpraskajo, da začne na ves glas vpiti. Njegova mati in Jelnikarca tečete k njemu, tudi Jakob in Marica prileteta. Deček stoji z oker-vavljenimi rokama pri germu, joka, se jezi in grozi nad zapeljivimi vertnicami. — Tedaj reče Jakob: „Takim otrokom smo velikokrat tudi mi enaki. Vsako veselje ima ko vertnica svoje ternje. Pa tega jih veliko ne pomisli, in hlastnejo koj z obema rokama po veselji. Ta se s plesom in igro, uni s pijačo ali še s čim hujšim konča. Potlej tudi jokajo, zdihujejo in tožijo; toda pre-

pozno. Oh, ne dajmo se lepoti vertnice omotiti, da nas ne zbode! Ne tecimo v veselje, ki nam sladčico obeta, s strupom bi utegnilo napojiti naša serca.“

Neko nedeljo zjutraj po nekaj deževnih dneh, ko solnce lepo iz za gore vzhaja, pride Marica s svojim očetom na vert in najde prvo lilijo in več drugih cvetlic v cvetji. Pokliče domače, kateri bi bili lilijo že davno radi videli cveteti. Vsi se zavzamejo nad njeno lepoto, ne morejo se je nagledati. „Kako je vendar svetla in bela,“ pravi Jelnikarca, „kako čista in brez madeža!“ — „Pač res!“ reče Jakob; „da bi bila le tudi naša serca tako čista in brez madeža! To bi nas Bog in njegovi angelji z veseljem gledali! Le čisto serce ljubi Bog.“

„In pa kako stoji lepo ravno!“ pridene Jelnikar. — „Kakor perst,“ reče Jakob, „ki proti nebesom kaže. Lilijo imam zelo rad na vertu. Prav bi bilo, ko bi jo vsak imel na vertu. Po tleh že tako zmiraj lazimo in rijemo, in v tem pozabimo tolikanj lahko nebes. Ravno lilija pa nas opominja, da se pri vsem svojem trudu na zemlji večkrat ozirajmo proti nebesom, in tam gori iščimo mirú, kterega nam svet ne more dati.“

„Vse, kar raste,“ pravi Jakob dalje, „tudi celo nar manjša bilka trave kipi proti nebu, in kar je samo prešibko se vzdigniti, na priliko fižol, grah, hmelj tam le v germovji, to se po krepkejšem ovija in proti nebu vzdiguje. Pač

žalostno bi bilo tedaj, ko bi le človek vedno po zemlji lazil s svojimi mislimi in željami.“

Nekega dne je Jakob mlade zeli na vnovič okopano gredico sadil, Marica je pa plela zraven tiste gredice. Tedaj reče oče: „Glej Marica, to najno dvojno opravilo bi moralo biti edino opravilo vsega našega življenja. Naše serce je enako vertu, kterega nam je Bog dal obdelovati. Sadimo vanj zmiraj, kar je dobrega, in rujmo iz njega, kar slabega v njem požene, sicer bo v puščavo. Kdor pa to dvoje prav opravlja, in potrebne pomoči prosi Boga, ki dá solnce in dež, rasti in dozoreti, ta si nar lepši vert, si raj v svojem sercu napravi.“

Jakob in Marica sta na Jelniku že tretjo spomlad in poletje doživela. V nedolžnem veselju jima je ta čas pretekel, in že sta skoraj popolnoma pozabila svoje nekdanje terpljenje. Ko je pa spet prišla jesen, ko je solnce že menj grelo, in perje po drevju že rumenelo, ko so vse cvetlice po vertu se osipale, začne Jakob vidoma pešati in bolehati, mu bolj in bolj slabo prihaja, in se časi komaj po konci derži. Marici je sicer prikrival svojo slabost, da bi ji ne delal žalosti; pa njegovi pogovori od cvetlic so bili tako nekako klaverni, da so Marico dostikrat prav v skerb pripravili.

Nekega dne je Marica ogledovala vertnico, ki se je bila zapoznila, in je še le zdaj v jesen lepo cvetela. Seže, in jo hoče utergati, kar se ji peresca v roki osujejo, in po tleh razspejo.

To videti reče oče: „Ravno tak je človek. V mladosti je enak vertnici, ki se razcveta; pa le kratek čas cvete in naglo, in kakor vertnica zvene in se razspe. Nikar tedaj ljuba Marica! naj te ne slepi ničemerna lepota života, ktera kmali mine; prizadevaj si po dušni lepoti, po čednostih, ktere nikdar ne zvenejo.“

Nek večer je Jakob jabelka obiral in Marici podajal, da jih lepo v koš sklada. Merzla sapa je ravno vanj pihljala, tedaj reče: „Kako vendar jesenska sapa igra z rumenim perjem in z mojimi sivimi lasci! Ta, ljuba Marica! je menda moja zadnja jesen. Tudi tvoja bo nekđaj prišla. Skerbi, da boš takrat, kakor ta le jablana, bogata dobrega sadú, in da bo Gospod Bog nad teboj veselje imel, kakor ga nama dela ta jablana.“

Ko je Marica še nekaj ozimnih semen sadila za prihodnjo spomlad, ji reče oče: „Ravno takó, ljuba Marica! bodo tudi nas nekđaj v zemljo položili in s perstjo pokrili. Pa ne upadi ti serce! Kakor zerno v zemlji čez kaj časa oživi, kalí, požene in lepa cvetlica iz njega zraste, tako bomo tudi vsi kedaj spremenjeni vstali iz svojih grobov. Pomni to, ljuba Marica; kedar me pokopljejo v černo zemljo. Cvetlice, ki jih boš morebiti še na moj grob sadila, naj ti bodo podoba našega vstajenja in naše neumerljivosti!“

Marica se je ozerla v očeta. Dve debeli

solzi mu je zagledala v očeh. Ustraši se in silno jo začne skerbeti.

Enajsto poglavje.

Jakob bolan.

Ko se je zima začela, in z velicim snegom pokrila hrib in dolino, dobri Jakob res zbolí. Marica ga prosi, da naj privoli po zdravnika v bližnje mestice poslati, in dobrotljivi Jelnikar na saneh zderči ponj. Zdravnik zapiše bolniku zdravil, in Marica ga spremi do praga. Popraša ga, ali sme upati, da bodo oče kmali ozdraveli. Zdravnik reče: „Dozdaj ni ravno še nič nevarnega pri njih boleznih; pa pred ko ne bo v jetko prešla in potlej, zlasti ko so stari, v zdravje ni več misliti.“ Marica se je grozno ustrašila, in joka in zdihuje. Vendar si je solze oterla, predenj se k očetu verne, da bi ga v žalost ne pripravila.

Marica z vso ljubeznijo streže svojemu bolnemu očetu. Kar mu na obrazu vidi, da bi bilo zanj, mu z veseljem stori. Cele noči prečuje pri njegovi postelji. Ko jo domači v skerbi, da bi tudi ona ne zbolela, časi pregovoré, da se nekoliko na klop uleže; skoraj nikoli ne more zatisniti očesa. Če oče le zakašlja, se ustraši;

če se le gane, zleze po perstih k njegovi postelji in pogleda, kaj počne. Skerbno mu napravlja jedi, ktere sme jesti. Zglavje in blazino mu popravlja, mu kaj bere in neprenehoma moli zanj. Kolikokrat, ko je nekoliko zaspal, pri njegovi postelji povzdigne roke in solzne oči proti nebesom in zdihne: „O dobrotljivi Bog, še enkrat, le še za kakošna letica jim daj zdravje!“ Ko je pridno delala, si je bila nekaj zaslužka prihranila. Pa zadnjega vinarja se rada znebi, da bi le očetu pomagala.

Dobremu starčeku je res nekoliko odleglo; vendar pa previdi, da bo ta njegova zadnja bolezen. Ne boji se tudi umreti. Vsak dan je živel, kakor da bi mu bilo še tisti dan umreti, in vest mu nič hudega ne očita. Zato govori tudi ves miren in pokojin od svoje bližnje smerti. Ali Marica se zjoka, in pravi: „O preljubi moj oče! nikar mi vendar ne govorite o smerti. Le zmisliti ne smem tega. Kaj bi jaz uboga sirota poplej le počela? Oh, žive duše bi več ne imela na zemlji!“

„Nikar ne jokaj, ljuba Marica!“ reče oče, in ji roko prijazno iz postelje pomoli. „Saj imaš dobrega očeta v nebesih. On ti ostane, če ti bo ravno tvoj oče na zemlji odvzet.“

„Kako da se boš na svetu preživila, to me celo malo skerbi. Ptiči pod nebom najdejo svoj živež, bi ga le ti ne našla? Vrabca na strehi Bog preživi, bo li tebe zapustil? Človek malo potrebuje, in še tega le kratek čas. Ali nekaj

druzega me skerbí. Glej, moja edina skerb je ta, da bi ti zmiraj pobožna, dobra in nedolžna ostala, kakor si, hvala Bogú, zdaj še.“

„Oh, ljuba Marica! ti še ne veš, kako je svet hudoben in spačen. Z žalostjo ti moram povedati, da je veliko spridenih in porednih ljudi, kateri bi se v serce smejali, ko bi te pripravili ob nedolžnost, ob dobro ime, ob pokoj serca in ob vso tvojo srečo. Imenovali te bodo neumnico in bebasto, ko boš govorila o pobožnosti, vesti, Božjih zapovedih in večnosti. Beži od tacih ljudi! Imenovali te bodo lepo, se ti prilizovali, okrog tebe letali ko metulji okoli cvetlice; pa nikar jih ne poslušaj, boj se jih ko strupene kače! Nikoli ne jemlji daril od njih, in nikar ne verjemi njih sladkim besedam. V angelovi podobi je dostikrat satan skrit, in kača spi rada pod cvetlicami.“

„Glej, Bog ti je dal zvesto tovaršico, da te hudega varje, lepo sramožljivost. Ako bi ti kdo kaj hudega hotel vdihniti, in le besedico izrekel, ktera je nedolžnosti in čistosti nasproti, ti rudečica v lice prigreje, oči veržeš po sebi, in misliš: To se ne spodobi. Sramožljivost je to, tvoja ljuba tovaršica, ki te od greha svari. Poslušaj njeno svarjenje; ne žali jo, da te ne zapusti. Dokler je ona pri tebi in se ji daš posvariti, te ne bo nihče zapeljal. Če pa njeno svarjenje zaveržeš, in se vdaš nar manjšemu slabemu nagnjenju, si v nevarnosti pogubiti se vekomaj.“

„O, Marica! v tvojem lastnem sercu se bo vzdignil sovražnik. Poželjivost se bo v tebi obudila; sladnost te bo v hudo gnala, in te pregovarjala, da ni pregrešna, da je še celo nedolžna in pripuščena. Pa zdaj le se daj posvariti. Vtisni si globoko v serce besede svojega umirajočega očeta: Ne delaj, ne govori, ne misli nikoli nič tacega, česar bi se morala sramovati, ko bi bilo tvojemu očetu znano. Ne bo dolgo, ko bodo moje oči za vselej otemnele. Potlej te jaz več ne bom mogel varovati. Ali vedi, da te tvoj nebeški Oče povsod vidi, da vedno gleda v tvoje serce. Mene svojega očeta na zemlji se bojiš, s kakošnim pregreškom razžaliti; boj se nezmerno bolj še le njega, svojega preljubega Očeta v nebesih, kedaj s kakim grehom razžaliti!“

„Še enkrat me dobro poglej. O, ko bi te kedaj mikalo kaj hudega storiti; spomni se mojega vdertega obraza in teh le solz, ktere mi tekó po bledih licih! Pojdi sem, podaj svojo roko v mojo merzlo roko, ki je že ni družega ko kost in koža, in se bo skoraj v prah razdrobila. Obljubi mi, da mojih besed ne boš pozabila; da boš ravnala po mojih naukih vse svoje dni. Čuj nad svojim srcem, in ko skušnjava pride nad te, misli si, da te ta le moja merzla roka spred brezna vleče.“

„Ogleduješ, ljuba Marica! s solznimi očmi moje blede in vpadeno obličje. Poglej, kako je vse spremenljivo na zemlji! Tudi jaz sem bil

kedaj mlad, uren in rudeč, kakor zdaj ti. In nekdanj boš ti tako blede ležala, kakor zdaj jaz, če te Bog še popred iz tega sveta ne vzame. Veselje moje mladosti je minulo, kakor cvetlice pretekle spomladi, ki se njih mesto več ne zna; kakor rosa na zelišči, ki se le nekaj časa sveti, potlej pa zgine. Lepe čednosti pa in dobra dela ostanejo vekomaj. Enake so dragim biserom, ki imajo stanovitno ceno; lepemu demantu, kterega nobena človeška moč ne more razbiti. Po teh tedaj hrepeni, te si pridobivaj. Kar sem kedaj dobrega storil, me zdaj v serce veseli, in če sem kaj pregrešil, mi je zdaj iz serca žal.“

„Ostani pobožna, ljuba Marica! Misli rada v Bogá, imej ga vedno pred očmi in v sercu. V njem sem našel nar večje veselje, in v vsem terpljenji nar boljšo tolažbo.“

„Verjemi mi, Marica! resnico le govorim. Ko bi bilo drugače, saj bi ti povedal. Sem skusil svet, da malakdo tako, ko sem z grofom hodil. Kjer je bilo kaj lepega in zalega videti, sem bil. Videl sem plesavce in igravce, sem slišal godce in pevke, sem imel tudi že drage jedi in pijače. Ali vse to mojega serca ni napolnilo. Povem ti, da ena ura v tihem premišljevanji in molitvi v šotoru na vertu v Dobovcu, ali tukaj le pod to slamnato streho, ali tudi na tej le postelji, moje serce bolj umiri kakor vse posvetno veselje. Išči tedaj le v Bogu veselja, in ga boš zmiraj imela obilno.“

„Veš dobro, ljuba Marica! da sem v svojem

življenji veliko preterpel. Oh, ko so tvoja mati umerli, je bilo moje serce ko posušena zemlja, ki se dolge suše razpoči in po dežju zija. Prav tako je moje serce po tolažbi zijalo, in v Bogu sem jo našel. Tudi v tvojem življenju Marica! bodo dnevi prišli, ko bo tvoje serce suhi zemlji podobno. Pa nikar ne zgubi takrat serčnosti in upanja. Žejni zemlji pošlje Bog dežja o pravem času. Išči tedaj pri Bogu tolažbe; ta tolažba bo tvoje serce poživila, kakor gorek dež poživi razsušeno pusto zemljo.“

„Imej, ljuba Marica! vselej terdno zaupanje v sveto previdnost Božjo. Bog vse v dobro oberne tistim, kateri ga ljubijo. Iz britkega terpljenja pelje v čisto veselje.“

„Ali še pomniš, ljuba Marica! koliko si terpela, ko sem na težavni poti opešal, in se obcesti na tla sesedel? Glej, to bolezen si je Bog izvolil, da naji je na Jelnik pripravil k tem le dobrim ljudem, pri katerih v miru in veselji živiva že več ko tri leta. Brez te bolezn bi morebiti še pred njih duri ne bila prišla, ali vsaj bi njih usmiljenja ne bila tolikanj spodbodla; skledo kislega mleka in kosček kruha morebiti bi bili pred naji postavili, in potlej nama rekli spet iti v Božjem imenu. Brez te bolezn bi se midva in te dobre duše ne bili tolikanj sez anili in sprjaznili. Kar sva tukaj veselega vžila, kar sva morebiti dobrega storila, kar sva prijetnih dni imela, vse je dar iz tiste bolezn. Tako, ljuba Marica! se tudi v žalostnih prigodbah našega

življenja lepo kaže ljubezen božja. Kakor na hribih in v dolih, v gozdih in ob potokih, celo v močerji in v grezih Bog mnoge cvetlice s svojo roko seje, da bi povsod njegovo dobrotljivost in ljubeznjivost gledali; tako se tudi iz vsih prigodeb našega življenja tolikanj lepo sveti njegova modrost, ljubezen in milost, da mora vsakemu paznemu človeku to v oči šiniti, in tolažbo in veselje vlivati v njegovo serce. To spozna vsak lahko v svojem lastnem življenji, čega le količkaj premisli.“

„Najno nar večji terpljenje pa je bilo takrat, ko so te tatvine obdolžili, ko so te v verige uklenili in v ječo vtaknili, ko sva v tvoji ječi jokala in tarnala. Tudi to terpljenje ti bo Bog še gotovo povernil; zdi se mi celo da ti ga zdaj povračuje. Takrat, ko so te mlada grofinja Amalka memo družih deklic počastili, te radi imeli v svoji družbi, te obdarili z zelenkastim oblačilom, te vedno pri sebi hotli imeti, takrat, obljubim si se grozno srečno štela. Pa kako bi se bila pri tem lahko prevzela, spridila in spačila, in Boga bi bila pozabila! Bog je tedaj pač dobro storil, da naji je obiskal s tisto nesrečo. V revščini, v ječi in na težavni poti sva ga jela veliko bolje spoznavati, in sva se ga terdneje prijela. Tukaj le na Jelniku, daleč od šuma in slepotij sveta, ti je prebivališče napravil. Ti cveteš, ko cvetlica v samoti, prikrita in varna pred prederznimi rokami.“

„In tudi še v prihodnje ti bo dobrotljivi

Bog tisto terpljenje v dobro obračal. S svestjo upam, da bo moja molitev uslišal, in tvojo nedolžnost pred ali pozneje ljudem razodel. Jaz tega ravno ne bom čakal; pa saj tega tudi ni treba za moj mir. ker dobro vem, da si nedolžna. Res, Marica! sreča ti bo še pricvetla iz terpljenja, ki si ga z voljo nosila, in že tukaj na zemlji boš imela vesele dni. Pa kaj je pozemeljska sreča proti tisti sreči, ktera te še le v nebesih zato čaka, v nebesih, pravim, kamor le po terpljenji moremo priti!“

„Ne bodi preveč v skerbi, ljuba moja! kadar v nadlogo prideš; le verjemi, da Bog ljubeznjivo zate skerbi, in da so tvoje skerbi nepotrebne. Kamor koli te še pripelje, in kakor koli se ti bo še hudó godilo; misli si vselej: To je zame nar boljši kraj, to je vse dobro in celó potrebno za moje zveličanje.“

„Vertnar sadí to tukaj, uno tam, vse na pripraven kraj in oskerbuje to tako, uno drugači, kakor je namreč treba, da bolje raste, in rodi bolji in obilniši sad. Tako postavi Bog slednjega človeka v tisti kraj in stan, v katerem mu je nar lože v dobrem rasti, in večno zveličanje doseči.“

„In kakor vse dozdanje terpljenje, ljuba Marica! tako ti bo Bog tudi to mojo zadnjo bolezen in mojo smert v dobro obernil.“

„Spet jokaš, ljuba Marica! da sem le smert v misel vzel. O, nikar ne jokaj! Saj smert ni tolikanj strašna; kateri imajo dobro vest, jim je

še le sladka in vesela. Naj govorim s teboj enkrat, ljuba Marica! kakor sem govoril, ko sva še delala v Dobovcu na vertu. Veš, káka je z zgodnjo gredico. Slabo in revno rastejo male zeli, dokler so v ozki gredici na kupu. Kdo bi mislil, da bodo kedaj lepe cvetlice iz njih, ali da bodo kedaj sladek sad rodile! In res, naj bi vedno na ozki gredici vkupaj ostale, bi ne imele ne cvetja ne sadja; prostora bi jim v to manjkalo. Pa vertnar jih tudi ne pusti na ozki gredici, da bi se v goščavi zadušile, ali da bi na kupu segnile; presadi jih na prostoren kraj, kjer jih soluce obsija in greje, hladen zrak vanje veje, dež in rosa jih poji, da lepše kedaj cvetó in rodé. Veselilo te je vselej, kedar sem mlade zeli presajal; večkrat si me celo sama opomnila, da naj jih skoraj presadim, ker jim je gredica že preozka. In ko so bile v prostoren kraj presajene, si vesela djala: „O, kako jim dobro de revicam! Vidi se skoraj, kako da spešno rastejo!“ — Takim slabim, revnim zeliščem smo ljudje enaki; taka ozka zgodnja gredica je ta svet. Tukaj na svetu nam ni ostati. Tukaj smo še le mlade revne rastlinice. Pa boljše in častitljivše nas Bog hoče; toraj nas prestavi v drugi svet, v svoj veliki in častitljivi vert, v sveti raj.“

„Nikar tedaj ne jokaj, ljuba Marica! Glej, v nebesih mi bo bolje! O, kako se že veselim, da bom kmalu prišel k Bogu! Kako dobro bo potlej, ko slečemo to le telo, ktero nam dela

tolikanj terpljenja! Ljuba Marica! kaj še veš, koliko veselja sva na cvetočem vertu ob lepih spomladanskih jutrih imela? Ali nebesa so neskončno lepi vert, so raj, v katerem je večna spomlad! V ta prelepi raj bom kmali prišel. O, bodi pobožna in dobra, da se bova tam zopet videla! Tukaj sva imela mnogo terpljenja, in v solzah se ločiva. Tam pa bova veselje vživala, in več ne bo nobene ločitve. Tam bom tvojo mater spet videl. O, kako se tega že veselim! Oh, Marica, ostani vedno pobožna in dobra! In ako se ti bo dobro godilo na zemlji, ne pozabi da veselje tega sveta kmali prejde, veselje v nebesih pa je večno. Potlej ti bova s tvojo materjo kedaj vesela nasproti prišla, in te med-se vzela. Nikar tedaj ne jokaj, ljuba moja! veseli se raji že zdaj tistega dne.

Tako je dobri Jakob svoje zadnje dni na zemlji tolažil svojo hčer, ki jo bo samo na sveti zapustil; tako jo je lepo učil in opominjal, da bi jo pred spačenjem tega sveta ohranil. In vsaka njegova besedica je bila zerno, ki pade v dobro zemljo. „Kaj pa da, ljuba Marica!“ ji je na zadnje rekel, „se ti je užalilo, in točiš britke solze. Ali poslušaj, kaj ti povem. To so dobrotljive solze. Kar se v solzah seje, se bolje vkorenini, bolje raste, in bolje rodí, ravno kakor zerna, ki se spomladi o gorkem dežku sejejo.“

Dvanajsto poglavje.

Jakobova smert.

Ko je bolezen starega Jakoba huja in nevarniša prihajala, gre Marica k gospodu župniku v Jelšane, kamor je bil Jelnik v faro, in jim pové, da so njen oče hudo zboleli. Gospod župnik so bili dober in skerben pastir svojih ovčic. Obiskujejo pogosto očeta, imajo svete pogovore ž njim, in vselej mu kaj pripravnega molijo; tudi Marico tolažijo prijazno. Enega dne, bilo je že popoldne, spet pridejo in najdejo starčeka vidoma slabejega. Jakob reče Marici nekoliko odstopiti, ker bi se rad sam pogovoril z gospod župnikom. Ko je spet v hišo poklicana, jo oče takó-le ogovori: „Ljuba Marica! zdaj sem se izpovedal, in sem vse v red spravil, kar mi je bilo še na serci; jutri zjutraj bom prejel svojega Odrešenika iz gospod očetovih rok.“

Marica se silno ustraši. Kakor bi trenil, so ji solze v očeh, ker mislila je, da mora očetova smert že zeló blizo biti. Vendar se spet kmalu zbere, in reče: „Prav, prav, ljubi oče! Kaj moremo v nadlogah in težavah boljega storiti, kakor k Bogu pribežati?“

Jakob je tisti dan, kar ga je še bilo, in zvečer le molil, je bil v svete reči ves zamaknjen in je le malo govoril. S kako zbranim duhom in pobožnim srcem se je pa drugo jutro v pre-svetem Rešnjem Telesu s svojim Zveličarjem sklenil, ni moč dopovedati. Vera, ljubezen in upanje večnega življenja ponebesijo, tako rekoč, njegovo častitljivo obličje, in solze mu oči zalivajo. Marica kleči pri njegovi postelji, trepeče, moli, in scurkoma se ji solze po licah udirajo. Jelnikar in njegova žena in vsa njuna družina so bili pri svetem opravilu, in vsi so imeli solzne oči. „Zdaj,“ reče potlej Marica, „mi je teža od serca odpadla, nekako lahko mi je zdaj pri sercu; res, keršanska vera nas tudi v nadlogi in smerti potolaži in umiri.“

Dobri Jakob se je bolj in bolj svoji smerti bližal. Jelnikar in njegova žena, ktera sta v njem svojega nar boljšega prijatelja spoštovala in ljubila, in se srečna štela, da je pod njuno streho prebival, sta mu storila veliko dobrega. Po desetkrat sta vsak dan, zdaj on, zdaj ona, v čumnato prišla pogledat, kako da mu je kaj. Marica ju je skoraj vselej poprašala: „Kaj koli menite, ali bodo še kedaj ozdraveli ali ne?“ — Enkrat ji je Jelnikarca odgovorila: „Morebiti da še ostanejo, da bo drevje berst jelo poganjati in zeleneti; dalje pa gotovo ne!“

Od tega časa je Marica s strahom in trepetom iz čumnate gledala skozi malo oknice na vert. Doslej se je še vselej veselila spomladi.

Zdaj ji prvi popki in berstki, ki jih na drevesih vidi, le žalost delajo; šinkovčevo veselo spomladansko petje jo le s strahom navdaja. Ko zagleda prve spomladanske cvetlice, jo prepade groza. „Oh, moj Bog!“ je djala, „vse se spet oživlja, vse je novo, vsi ljudje upajo; bodo li moj oče sami brez upanja umerli? Pa kaj pravim?“ se sama zaverne, in se ozre v nebo; „ne, ne brez upanja! Po Jezusovih besedah še umerli ne bodo. Slekli bodo le, kar je strohljivega na njih, in potlej bodo prav za prav še le jeli živeti.“

Pobožni starček je rad imel, da mu je Marica večkrat kaj brala. S prijetnim glasom in z vso pobožnostjo mu bere. Zadnje dni svoje boleznì je narajši slišal poslednje Jezusove besede in Jezusovo poslednjo molitev. Neko noč je Marica sama pri njem čula. Lepo je luna skozi okno v čumnato svetila. Tedaj ji reče oče: „Marica! beri mi, beri še enkrat Jezusovo prelepo molitev.“ Marica prižge svečo, in mu bere.

„Zdaj pa meni daj bukve,“ ji čez nekaj časa reče, „in posveti mi malo.“ Marica mu podá bukve, in mu sveti. „Glej,“ ji na to reče, „to bo moja zadnja molitev zate.“ Ji pokaže mesto, kjer bo bral, ga oberne nase in nanjo, in začne s slabim glasom:

„Oče! ne bom še dolgo na tem svetu, ta le moja hči pa bo še kaj časa ostala; upam, da bom k tebi prišel. Sveti Oče! varuj jo pri svojem imenu pogubljenja. Dokler sem bil jaz

pri nji na svetu, sem si prizadeval jo pri tvojem imenu obvarovati. Zdaj pa k tebi pridem. Ne prosim te, da jo iz sveta vzemi, temuč da jo hudega varuj. Ohrani jo v svoji sveti resnici. Tvoja beseda je resnica. Oče! daj, da ona, katero si mi dal, kedaj tudi tje pride, kamor jaz zdaj upam priti. Amen.“

Marica stoji jokaje pri postelji, derži svečo s trepetom v roki, in povzame zdihovaje: „Amen!“

„Res, ljuba Marica!“ pravi oče dalje, „tam bomo Jezusa gledali v njegovem veličastvu, katero mu je Bog dal, predenj je še svet bil; tam se bova midva spet videla.“

Spet je glavo naslonil, da bi se malo počil. Bukve obderži v roki. Bile so sveto pismo novega zaveta. Ubogi mož jih je bil kupil za perve krajcarje, ktere si je bil prihranil pri Jelnikarjevih.

„Ljuba Marica!“ je čez malo časa spet začel, „zahvalim te tudi še za priserčno ljubezen, katero mi skazuješ v ti moji zadnji boleznii. Zvesto in z veselim srcem dopolnuješ četerto zapoved Božjo. Pomni moje besede, Marica! dobro še se ti bo zato godilo, dasiravno te v revščini in siromaštvu na tem svetu zapustim. Ne morem ti družega dati, ko svoj blagoslov in te le bukve. Pa ostani le pobožna in dobra, ljuba moja hči! in veliko dobrega ti bo ta blagoslov prinesel. Blagoslov umirajočega očeta, kateri v Boga zaupa, je dobrim otrokom bolji, kakor ko bi jim veliko premoženje zapustil.

Bukve pa vzemi v spomin svojega očeta. Prav malo sicer so veljale. Pa če jih pridno bereš, in zvesto dopolniš, kar je v njih, ti bodo velik in drag zaklad. Ko bi ti več zlatov zapustil, kakor ima spomlad cvetja in perja, bi si za te denarje ne mogla nič boljšega kupiti. Božja beseda namreč je v njih, in ona ima moč v sebi vse zveličati, kateri vanjo verjejo. Beri vsako jutro en odstavek ali vsaj nekatere verstice, in ohrani in premišljuj to čez dan v svojem sercu. Ali ko bi zjutraj ne utegnila, pritergaj si zvečer kaj časa v to; jaz mislim, da ti bo to tudi pri velikem delu in trudu mogoče. Če kaj ne razumiš v njih, prosi svojega duhovnega očeta, da naj ti razlože; tako sem tudi jaz delal. Kar je pa v njih nar potrebnišega, je vsem umevno. Kar v teh bukvah bereš, tega se zvesto derži, to dopolnuj natanko. Blagor ti bo poplej. Iz samega izreka: „Poglejte lilije na polji!“ sem se veči modrosti naučil, kakor iz marsikaj drugih bukev, ktere sem svoje mlade dni bral. Iz njega mi je tudi veliko nedolžnega veselja izviralo, in v toliko težavah in stiskah, ki so me hotle vsega pobiti, je spet mir in pokoj prišel v moje serce.“

Popolnoči proti trem reče oče: „Marica! težave mi prihajajo. Odpri, odpri okno nekoliko.“ Marica ga odpre. Lune ni bilo več na nebu; pa zvezde so neizrečeno lepo migljale in se utrinjale.

„Vidiš,“ reče oče, „kako lepa so nebesa?“

Cvetlice na zemlji niso nič proti svetlim zvezdam. Glej, tje gori bom zdaj prišel. O, kako se že veselim! Živi lepo, da tudi ti gori prideš!“

Ko je to izrekel, se nazaj v posteljo nagne, zdihne, in zaspi v Gospodu. Njegov obraz obledí, njegove oči se vderajo, in sapa zastane. Marica je menila, da je v omedlevico padel. Še nikogar ni videla umirati. Nihče še ni mislil, da bi bolni Jakob tako naglo sklenil. Marico groza sprehaja, gre in skliče ljudi v hiši na noge. Vsi pridejo k smertni postelji. Ko tedaj Marica zasliši, da so oče res mertvi, izpusti na glas svoj jok, se nanje verže, jih objema, jih poljubuje, toči solze po njih obličju, in se ne dá potolažiti.

„O preljubi moj oče, preserčni moj očka!“ je gnala, „kako vam morem poverniti, kar ste mi dobrega storili? Oh, tega ne morem! Hvala vam bodi za vsako besedo, za vsako opominjevanje, katero sem iz vaših ust zaslišala. Naj vam poljubim merzlo, oterpnjeno roko, ktera mi je toliko dobrot skazala, si je zame toliko prizadjala, me je v mojih otročjih letih tudi po očetovo tepla. Zdaj še le spoznam, kako ste me ljubili, kako dobro in zdravo mi je bilo to. Hvala, priserčna hvala vam bodi za vse in prosim, odpustite mi, če sem vas kedaj razžalila! O dobrotljivi Bog, poverni jim ti njih ljubezen! Oh, da bi tudi jaz mogla umreti, in za vami, ljubeznjivi moj oče, iti v nebesa! Daj, o Bog, da bo moja smert taka, kakoršna je mojega

očeta! O, kako prazno in nečimerno je življenje na zemlji! Kako je vendar dobro, da so nebesa, da je večno življenje! To je zdaj moja edina tolažba.“

Vsi pričujoči so jokali. Jelnikarca je z velikimi prošnjami Marico na zadnje od merliča spravila, in na stran peljala.

Prihodnjo noč je Marica pri merliču čula, dasiravno so ji zelo branili, in brala, jokala in molila je prav do jutra. Predenj so ga v trugo djali, ga še enkrat pogleda, in reče: „Oh, preljubi moj oče! zadnjikrat vas vidim. Kako je vendar lepo vaše obličje, in kako ljubeznjivo se na smeh derži, in častitljivo, kakor da bi ga zdaj že obsijalo solnce prihodnjega veličastva! Bog vas obvari, preljubeznjivi moj oče!“ je zdihovala. „Vašo dušico, upam, so angelji Božji že v nebeški pokoj prenesli; naj tudi vaše koščice v miru počivajo!“

Iz rožmarinovih vejic, vijolic in še družih cvetlic naredi venec in ga podá ranjcemu vertnarju v roke. „Te le cvetlice, ljubeznjivi moj oče!“ pravi, „ki so perve iz zemlje pognale, naj bodo podoba vašega prihodnjega od smerti vstajenja, in vedno zeleni rožmarin naj oznanuje, da vas bo moje serce ohranilo v večnem spominu.“

Ko so devali ranjcega Jakoba v mertvaško trugo, je bilo Marici žalosti skoperneti; vsak žebelj, ki ga zabijejo, ji gre skozi serce, in v omedlevico skoraj pade. Jelnikarca jo je odpeljala,

in sprosila, da se na posteljo nasloni, in se malo odžali in umiri.

Po tem je šla Marica za pogrebom. Vsa je bila pobita in bleda ko merlič, in vsakemu, kateri jo vidi, se v serce smili uboga sirota, ki nima več ne očeta ne matere.

V kotu pokopališča prav pri zidu so ga v Jelšanah pokopali. Dve verbi ste ondi za zidom rastli, in na njegov grob obešali svoje veje. Gospod župnik so na grobu povzeli Jezusove besede: „dokler pšenično zerno v zemljo ne pade in ne segnije, nima sadú; če pa v zemlji segnije, obrodi veliko sadú.“ In so pogrebcem govorili, kako bodo tudi naša trupla v grobeh segnila in strohnela, sodni dan spet z dušo združena in spremenjena iz grobov vstala ali v večno zveličanje ali pa v večno pogubljenje. Veliko lepega so povedali o ranjcem Jakobu in vsem v zgled postavili njegovo poterpežljivost in pobožnost. V rajncega imenu so tudi zahvalili vse, kateri so mu kaj dobrega storili, in jih zagotovili, da jim bo v nebesih s svojimi prošnjami pri Bogu obilno povernil vse dobrote. Poslednjič so jih še prosili, da naj mu tudi po njegovi smerti ne jenjajo svoje ljubezni skazovati, in naj za njegovo zapuščeno hčer po očetovo in materino skerbé. Te besede so vsim poslušalcem v serce segle; potolaženi so se domu vernili.

Kolikorkrat je Marica v Jelšane v cerkev prišla, je šla vselej obiskat grob svojega ranjcega očeta; zlasti pa se je na večer ob nedeljah

in praznikih, če ji je čas pripustil, rada na grobu mudila, jokala in molila. „Tako iz serca, kakor tukaj na grobu svojega preljubega očeta,“ je večkrat djala, „nikoli nikjer ne morem moliti. Tukaj mi ves svet ni nič. Tukaj spoznavam, da nismo za ta svet ustvarjeni, da je naš pravi dom še le unod groba. O, kako želim preserčno, da bi bila že skoraj na svojem pravem domu!“ In nikoli ni šla z groba, da bi ne bila do terdnega sklenila vse slasti tega sveta zaničevati, in lepo in pobožno živeti, v veselem upanju spet najti svoje ljube starše, in ž njimi Boga gledati in uživati vekomaj.

Trinajsto poglavje.

Marica je vnovič v terpljenji.

Odsihmal je bila Marica le žalostna. Zdelo se ji je, ravno kakor da bi bile vse cvetlice po-venile, in jeli okoli dvora so ji tako temne in černe, kakor da bi tudi one žalovale. Sčasoma je ta njena žalost sicer nekoliko odjenjala; pa kmali pride drugo terpljenje nad njo.

Kar je stari Jakob umerl, se je na Jelniku vse preobernilo. Jelnikar in njegova žena sta kmetijo zročila svojemu sinu; bil je prav dober

in pohleven človek. Nevesta, ktera je k hiši prišla, je bila lepa in bogata. Ali družega ko nje lepota in denar ji ni bilo v misli. Sebe lišpa in lepotiči, svojemu tastu in svoji tašči pa ne privoši potrebne obleke, ne potrebnega živeža; še to, kar sta si izgovorila, jima krati in ogo-dernjava. Kjer le more, jima ukljubuje, in veliko prizadene. Dobra starčeka sta se toraj umaknila v malo čumnato, in sta le poredko zahajala v veliko hišo.

Mlademu možu se ni kaj bolje godilo. Prevzetna in lakomna žena klepeta vedno ko klepetulja, in mu dan na dan očita premoženje, ktero je k hiši prinesla. Da ni prepira in boja, je moral mož vse poterpeti in molčati. Še svojih staršev v čumnati mu ni pustila obiskati, ker se je bala, da bi jim skrivaj kaj ne nesel. Le strahoma se je kakošen večer k njim zmaknil. Vselej jih je žalostne našel na klopi sedeti, in k njim prisede, ter jim toži svoje težave.

„Meni se je vse tako zdelo,“ reče stari Jelnikar, „da bo taka. Tebe, mati! so denarji preveč mikali, in ti, moj sin! si se rudečim licem dal preslepiti; jaz pa sem se prerad vdal vaj-nim nadležnim prošnjam. Zato smo zdaj vsi trije tepeni. Oh, zakaj le nismo rajncega Jakoba slušali! On nam je pač prav svetoval. Kolikor-krat smo od te ženitve govorili, mu ni bila nikoli všeč. Se vem še spomniti vsega, kar je govoril; obljubim, da sem že več ko stokrat mislil na njegove besede.“

„Ali še veš, mati! kaj si enega dne rekla? Dvajset sto goldinarjev, si djala, je pa vendar lep denar. Jakob pa je rekel: Lep denar pač ne! Cvetlice zunaj na vertu so vsaj stokrat lepše. Težek denar ste menda hotli reči. In res, močne rame mora kdo imeti, da ga nese, in da ga k tlam ne potlači, ne polomi in ne pokveči. In pa čemu bo vam toliko denarjev? Kaj ste že kedaj kaj pomanjkanja imeli? Še le na stran ste lahko zmiraj kaj djali. Verjemite mi, prevelika bogatija ni dobra. Dež je potreben in dobrotljiv; ako ga je pa preveč, pokonča, kar je nar bolje rastlo. Prav tako je ranjki Jakob govoril, in zdi se mi, ravno kakor da bi ga še zdaj slišal.“

„In ti, moj sin! si nekdam rekel: Vendar je pa prav lepa, lepša ko cvetlice na vertu. Modri Jakob pa je rekel: Cvetlice niso le lepe, ampak tudi dobre in koristne. Od njih dobivamo vosek in sladki med. Lepo obličje brez pobožnosti in pa vertnica iz papirja ne diši in ne živi, nima ne voska ne medú. Prav tako je ranjki Jakob govoril. Pa ga nismo poslušali; toraj terpimo zdaj vsi. Kar smo si takrat domišljevali nar večo srečo, je zdaj naša nar več nesreča. Bog nam le pomagaj vse z voljo poperpeti; popraviti se zdaj nič več ne dá.“ Tako so se vsi trije med seboj pogovarjali.

Ubogi Marici se je zdaj tudi prav hudó godilo. Ker sta se stara dva v malo čúmnato vselila, se je ona morala umakniti. Nevésta ji je

odkazala slab kotichek pod strého, dasiravno ste bili še dve drugi čúmnati prazni. Grozno težko namreč jo je gledala pri hiši in jo žalila, kolikor je le mogla. Marica ji ni nikoli dovolj pridna, in nikoli nikjer ji ne more vstreči; ne dobi ne dobre besede, ne lepega očesa od nje; celi dan se nad njo huduje, jo kréga in zmerja. Ubogo siroto je to, se vé, zeló bolelo; videla je, da jo nova gospodinja ne more terpéti. Pri starih dveh je tudi le malo tolažbe dobila; bilo bi že komaj, da bi nju bil kdo tolažil. Torej jo večkrat misel obide, da bi od Jelnikarjevih šla. Pa ne vé, kam da bi se obernila.

Ko ji le več ni bilo prestati, gre v Jelšáne do gospoda župnika, in jih svéta prosi. Bili so prav dober in moder gospod. „Rés, ljuba Marica!“ so ji rekli, „na Jelniki ti ni več ostati. Pa sej so te tvoj ranjki oče v vsem dobro podučili; znaš kuhati, šivati in prati, tudi brati in pisati, vse, česar je mladi deklici treba v časno srečo. Tudi si bila vedno pridna in delavna. Toraj mislim, da se boš povsod lahko preživila. Vendar pa ti ne svétujem precej od Jelnikarjevih iti. Raji nekoliko časa pri njih ostani, in moli, in zaupaj, da ti bo Bog že pomagal. Jaz bom sam skerbela, da pri kakošnih dobrih ljudeh službo dobiš. Takó dolgo pa le voljno terpi; Bog bo vse prav nagnil, in ti vse obilno povernil.“ Marica gospoda lepó zahvali za dobri svét, in obljubi vse takó storiti.

Nar ljubši kraj na zemlji ji je bil očetov

grob. Germiček vertnic je na-nj posadila. „O ljubi Bog“, je djala, kadar ga je jokaje na-nj posajala, „ko bi pač védno tukaj le mogla biti! S svojimi solzami bi ga zalivala, da bi berž zelenel in cvetel.“

Zdaj je germ poln zelenega perja, in rudeči popki se že razcvétajo. „Moj oče“, pravi tedaj Marica, „so pač prav iméli, ko so mi djali: Človeško življenje in pa vertničen germ. Suh je in gol, in ga ni družega ko ternje; sčasoma pa dobí perje, in je poln lépih vertnic. Tudi zame je zdaj čas ternja; pa to mi ne bo sreče poderlo. Vašim besedam, ljubi oče! verjamem; morebiti se vendar tudi nad menój dopolni vaš pregovor: „Poterpljenje prebije železna vrata.“

Štirnajsto poglavje.

Marica je od Jelnikarjevih segnana.

Po mnogem terpljenji, ktero je Marica že prebila, pride pet in dvajseti dan malega serpana, god njenega ranjcega očeta. Ta dan je bil še vse leta dan veselja za Marico; ali letos že joka, preden še solnce iz za gore vshaja. Tedaj je ta dan svojemu očetu vselej kakošno veselje storila, jim za vezilo kaj podala, kar je skrivaj

sama naredila, jim kakošno boljšo jed napravila, majoliko vina prednje postavila, in mizo s cvetlicami ozališala. Tudi zdaj še bi jim rada skazala svojo ljubezen. V tistem kraji so imeli navado grobe svojih ljubih, zlasti ob njih godéh s cvetlicami zališati; velikokrat so prišli in Marico cvetlic iz verta prosili, in iz serca rada jim jih je dajala. Tudi nji pride misel očetov grob s cvetlicami olépšati. Priročni jerbasček, ki je bil vir vseh njenih britkosti, vidi na polici stati. Ga vzame, napolni ga na vertu z mnogoterimi cvetlicami, gre eno uro, predno k maši zvoní, v Jelšane, in dene jerbasček na očetov grob. Solze so ji iz očí na cvetlice kapale, in se ko zjutranja rosa na njih utrinjale. „O preljubi moj oče!“ pravi jokaje, „toliko dobrega ste mi storili, jaz pa vam nič ne morem poverniti. Vaš grob vsaj bom s cvetlicami ozališala.“ In popustí jerbasček s cvetlicami na grobu, in gre; treba se ji ni bilo bati, da bi ga kdo vzel. Ljudje so ga milo ogledovali, so dobro hčer v serci blagoslovili, in večni mir in pokoj vošili pobožnemu očetu.

Precej drugi dan, ko so Jelnikarjevi na veliki senožeti za gojzdom senó sušili, je zmanjkalo kos platna, ktero se je na trati pod hišo belilo. Mlada Jelnikarca, ki je sama domá gospodinjala, ga še le zvečer pogreší. Ko pred lakomni in skopi ljudje je rada natolcevala, in precej Marico obdolží tatvine. Dobri Jakob ni prikrival zgodbe o perstanu, starima dvéma jo

je bil zaupal. Sin, se vé, jo je tudi slišal, in povedal svoji ženi. Ko tedaj na večer Marica z grabljami na rami in z serpom v roki domú pride, in čez prag stopi, privpije mlada Jelnikarca serdita ko gad iz kuhinje, se je loti, in hoče platno od nje imeti.

Marica reče pohlevno, da ona nima platna, in da ga tudi ne more imeti, ker je celi dan pri družini na senožeti z mervo iméla opraviti. „Vse lahko“, pridene še, „da ga je kakošen neznan človek ukradel, ko ste vi kuhali.“ In to je bilo tudi rés. Pa gospodinja je še bolj nad njo režála. „Ti tatica ti!“ ji pravi; „kaj meniš, da ne vém, da si perstan ukradla, in komaj ušla rabeljnovemu meču? Kar precej se mi od hiše poberi. V moji hiši ni prostora za tako tatvinsko vlačugo.“

Mož pravi: „Nikar je vendar takó pozno ne goni od hiše! Solnce se je že skrilo. Nocój naj še vendar pri nas večerja, ko je celi dan v veliki vročini za nas delala; le to noč, te prosim, jo še obderži.“

„Kratko in malo ne!“ vpije obdivjana žena, „pri tej priči naj se mi spravi! In ti mi imej jezik za zobmi, sicer grem po glavino v kuhinjo in ti gobec zamašim!“ Mož vidi, da bi jo s pogovarjanjem le še huje razkačil, in molčí. Marica se več ne izgovarja; pobere in poveže v belo ruto, kar ima, vzame culico pod pazho, zahvali Jelnikarjeve za vse, kar je dobrega pri njih vžila, poterdi še enkrat svojo nedolžnost, in prosi le še, da bi tudi od starih dveh smela

slovó vzeti. „Le vzemi ga, če se ti poljubi!“ reče gospodinja zasramováje; ne marám, če oni dve gerbi tudi koj saboj vzameš. Smert menda ju takó že ne misli vzeti.“

Stari Jelnikar in njegova žena sta v svojo čúmnato slišala, kaj se godí, še preden Marica pride. Oba jokata. Vendar tolažita Marico, kolikor moreta, in ji dasta ves denar, ki ga imata, za popotnico. „Bog te sprémi, ljuba Marica!“ ji rečeta pri slovesu, „hodi z Bogom! Blagoslov tvojega ranjcega očeta ti bo še prav prišel. Le pomni, gotovo ti bo še dobro na zemlji.“

Marica gre, o mraku že je bilo, s culico pod pazho po ozki stezi čez grič. Očetov grob bi še enkrat rada obiskala. Ko iz hoste pride, zvoní v Jelšánah ravno k molitvi, in preden dojde do cerkve na pokopališče, je že noč. Pa je ni bilo nič groza v noči po grobéh hoditi. Gre na očetov grob, moli in joka, da solza solzo pobija. Bléda luna je ravno izmed dvojih verb nanj sijála, in germiček vertnic in jerbasček s cvetlicami na njem lepó obsvetila; večerna sapa je skozi verbovino pihljala in semtertje kako peresce v germičku pogibala. Vse, kakor je na grobéh, je bilo tiho.

„Preljubi, priserčni moj oče!“ pravi Marica, „oh, da bi pač še živéli, in da bi vam vaša Marica svoje težave mogla potožiti! Pa to mora že takó biti. Bog je takó hotel, in zahvalim ga, da te nove britkosti niste dočakali. Vam je zdaj dobro, in nobene žalosti nimate več. O,

da bi tudi jaz že pri vas bila! Tako hudo, kakor zdaj, se mi v mojem življenji še nikoli ni godilo. Takrat, ko je luna skozi železno mrežo v mojo ječo sijala, ste vsaj vi, preljubi oče! še živeli; zdaj pa sije na vaš grob. Takrat, ko sem bila iz svoje ljube domovine izgnana, sem imela vsaj vas, predobri oče, zvestega varuha in prijatelja; zdaj pa nimam več žive duše. Zdaj sem uboga sirota, hudó obdolžena, povsod neznaná, zgolj sama na sveti, in nimam kje prebivati. Iz edinega kotička celó, ki sem ga imela na zemlji, so me spodili. To samó me je še tolažilo, da sem časi na vašem grobu jokala; zdaj mi je še ta tolažba odvzeta.“ Solze se ji scurkoma po licih vderó.

„Moj Bog,“ reče na glas, in se verže na kolena, „dobrotljivi nebeški Oče! ozri se iz svoje visokosti na me, ubogo, zapuščeno siroto, ki jokam na očetovem grobu; usmili se me! Saj se, kedar žalost do verha prikipí, tvoja pomoč že glasi. Veča bi vsaj moja britkost ne mogla biti, serce v meni se hoče razpočiti. Pokaži mi, da je tvoja roka še zmiraj mogočna; pokaži, da me ljubiš; nikar me ne zapusti. Če mi ti ne pomagaš, kdo pa mi bo? Oh, vzemi me k sebi, kjer so moji ljubi starši; ali pa mi pošlji le kapljico tolažbe v moje žalostno serce. Saj si dober še velim cvetlicam, ki jih je čez dan solnce pripékalo in spalilo, in jih v hladni noči z obilno roso poživiš in pokrepčaš; usmili se še mene!“ Še bolj se ji solze po obrazi vlijejo.

„Kaj koli bom še nocoj začela,“ reče čez nekaj časa, „kam se hočem oberniti? Oh, nikjer si ne upam prositi, da bi me pod strého vzeli; prepozno je že! Če povem, zakaj so me z Jelnika segnali, me takó nikjer ne vzamejo pod streho.“

Ozre se okrog, kar zagleda ob zidi, vštric očetovega groba, star z mahom preraščen kamen, kateri je bil kedaj za znamenje na grobu. Napis na njem se je že zdavnej zbrisal in zagladil, in le v napotje je bil; torej so ga bili k zidu zvalili, da je bil za klop. „Na ta kamen le,“ pravi Marica, „bom sedla, in na očetovem grobu prenočila. Morebiti sem zadnjikrat tukaj, in ne bom nikoli več videla groba svojega preljubega očeta. Jutri, preden se dan napoči, pojdem dalje, kamor me Božja roka popelje, v imenu Božjem.“

Petnajsto poglavje.

Iz nebes pride pomoč.

Marica se je vsedla na kamen ob zidu, v senco, ki so jo verbove veje delale, in si otira solze z ruto, ki je bila že vsa premočena. Serce v nji se žalosti topí, in tako pobožno in priserčno moli, da se nikoli ne dá dopovedati.

„Moj Bog!“ reče zdihovaje, „ali nimam angelja, kateri bi mi pokazal, kam naj se obernem?“

Kar zasliši ljubeznjiv glas, kateri jo prijazno po imenu pokliče: „Marica! Marica!“ Ozre se in silno vstraši. Visoka podoba, s prijaznimi očmi, z rudečkastimi lici, z rumenkastimi lasmi, v dolgem belem oblačilu, stopi v svetli luni prednjo. Marica se na kolena verže, trepeče in zaupije: „Večni Bog! kaj vidim? Angelja iz nebes, ki mi na pomoč pride!“

„Ljuba Marica!“ reče prijazno podoba, „nisem ne angelj iz nebes; človek sem kakor ti. Vendar pa ti pridem na pomoč. Bog je uslišal tvojo gorečo molitev. Le dobro me poglej, in kaj me več ne poznaš?“

„Za božjo voljo!“ se Marica začudi, „kaj ste Vi, grofinja Amalka? Oh, milostljiva grofinja, kako zajdete semkaj, sem v ta strašni kraj, tako pozno v noči, tako daleč od svojega dóma!“

Grofinji se milo stori, in solze ji stopijo v oči. Podá Marici roko, jo od tal vzdigne, objame, poljubuje in pravi: „Preljuba Marica! veliko krivíco smo ti storili. Veselje, katero si mi kedaj storila, s tém-le zalim jerbasčkom, smo ti pač gerdo povernili. Tvoja nedolžnost je na dan prišla. Oh, ali boš mogla mojim staršem in meni odpustiti? Glej, vse, kolikor je v naši moči, hočemo poravnati. Odpusti nam, preljuba moja Marica!“

Marica reče jokaje: „Nikar, milostljiva grofinja! ne govorite kaj tacega. Še grozno usmi-

ljeno ste v tisti zadregi z nama storili. O, še nikoli mi ni prišlo v misel, da bi na Vas káko jezo iméla. Zmiraj sem Vas priserčno ljubila, in posnemala vašo dobrotljivost. Kar me je bolelo, je samo to, da ste me Vi — Vaša blaga grofinja! in Vaši preljubi starši mislili hudobno in nehvaležno tatico. Iz serca sem želéla, da bi kedaj mojo nedolžnost spoznali. In te moje želje so tedaj spolnjene. Bog ga bodi zahvaljen!“

Grofinja Marice še ne spusti izmed rok; še jo poljubuje in moči z britkimi solzami. Potlej oberne oči na grob pred nogami, povzdigne roke, in zažene mil glas: „O preljubi Jakob, ki tukaj v grobu počivate, ki sem vas od svojih otročjih lét ljubila, ki ste mi še zibelko naredili, v kateri sem otrok ležala, ki ste mi o mojem godu za vezilo spletli še ta-le jerbasček, ki je na grobu, da bi bili pač še v življenji, da bi mogla še kedaj vaše obličje videti, in vas odpuščanja prositi, ko smo vas takó hudó razžalili! Oh, ko bi bili bolj previdno ravnali, in v vašo že skušeno zvestobo večé zaupanje iméli; morebiti da bi vaše koščice še ne trohnéle tukej, morebiti da bi bili še v življenji, še v naši družbi! O, prosim, odpustite nam! Glejte, tukaj na vašem grobu obljubim v imenu svojih staršev: Česar več ne moremo vam poverniti, to bomo obilno vaši hčeri povernili! Odpustite nam, odpustite!“

„Oh, milostljiva grofinja!“ reče Marica, „moj oče niso nikedar nar manjše jeze na Vas imeli. Zmiraj so Vas priserčno ljubili, in kakor še v

Dobovcu, tudi potlej zjutraj in zvečer za Vas molili. Malo pred smertjo so še rekli: Marica! terdno upam, da bodo v grajščini tvojo nedolžnost še spoznali, in te domú poklicali. Povej takrat milostljivemu grofu in njih gospé in preljubi Amalki, ki sem jo majhno velikokrat v naročji imel, da jih je moje serce do zadnjega pojemljeja častilo in ljubilo. Rés, milostljiva grofinja! takó so govorili.“

Dobra grofinja je jela še bolj jokati. Potlej reče: „Ljuba Marica! semkaj le k meni na ta kamen se vsedi. Ne morem se še ločiti od tega groba. Takó nekako kratkočasno je tukaj kakor na Božjem svetišči, in tvojega očeta blagoslov je nad nama.“

Šestnajsto poglavje.

Kako je grofinja Amalka semkaj prišla.

„Bog je prav vidoma s tabój, ljuba Marica!“ pravi grofinja Amalka, ko z Marico sede na kamen, in se je z roko oklene okoli pasa. „Prečudno me je v tvojo pomoč semkaj pripeľjal. Le poslušaj, kakó se je to zgodilo.“

„Od tistega časa, ko je tvoja nedolžnost na dan prišla, nisem nobenega mirú več iméla;

zmiraj mi je bila krivica v mislih, ki smo jo storili tebi in tvojemu očetu. Verjemi, ljuba Marica! marsikako solzo sem za vaji prelila. Moji starši so poslali povsod po vaju vpraševati; pa nikoli nikjer ni bilo od vaju nič slišati. Pred dvema dnema pa pridem s svojimi starši na oni le stari knežji grad za gojzdom. Oče so iméli pri oskerbniku na njem zavoljo nekacih mej ravno nekaj opraviti, in so mater in mene saboj vzeli. Še nikoli me ni bilo v tem kraji, pa kmalu mi je bil všeč. Zeleni griči in logi z jelovjem, hrastjem, smréčjem in boróvjem, ravnina z rodovitnimi njivami in senožetmi, lepi vertje z drévjem v verstah in z živimi ploti, povsod čedna in gladka pota in steze, to vse mi je že od daleč grozno dopadlo. Mikalo me je prijetni kraj še nekoliko bolj ogledati. Mati mi to radi dovolijo, in oskerbnikova hči me sprémi. Bilo je popoldne že o hladu, ravno ko se je solnce za goro nagibalo.“

„Greve skozi vás memo cerkve, kar vidive, da so duri na pokopališče odperte. Lepó so še zadnji solnčni žarki sijáli na križe in kamne po grobéh. Iz mladega sem rada brala napise na njih. V serce me je ganilo, kadar sem brala, da je mladenča ali deklico smert s svojo koso posekala, ko sta ravno nar lepše cvetela; in nekako milo veselje me je obšlo, kadar sem našla koga, kateri je bil dosegel veliko starost. Marsikateri napisi so v meni obudili grozno lépe občutljeje, in me spodbodli k svetim obljubam.“

„Stopive tedaj na pokopališče. Ko sem napisala na križih in kamnih že večidel prebrala, mi reče oskerbnikova hči: Zdaj moram pa še nekaj prav lepega pokazati, grob ubozega možá. Nima sicer ne križa, ne kamna, tudi nobenega napisa; pa njegova ljubeznjiva hči ga vé nekako olepšati, da se je prav čuditi. Ali vidite tam-le v sénci pod verbama germ cvetóčih vertnic in lep jerbasček s cvetlicami na grobu? Stopim tje, kar ostermím in obstojim, kakor da bi bila okamnéla. Zagledam tisti jerbasček, ki sem več ko stokrat nanj mislila, kar smo te bili segnali iz Dobovca. Vzamem ga v roko, ga bolje ogledam, in vidim, da je rés ravno tisti; in ko bi bila še kaj dvomila, perve čerke mojega imena bi ga bile popolnoma razodéle. Poprašam tovaršico po tebi in tvojem očetu, in mi pové, da sta na Jelniku prebivala, da so ti oče zboléli in umerli, in da vedno žaluješ po njih. Skočim k gospod župniku, ki sem jih spoznala gospoda vse časti vrednega, in mi poterdijo vse to, in povedó veliko veliko lepega od vaju. Urno sem hotla na Jelnik iti; pa ko mi pripovedujejo, čas naglo teče, in se noč storí. Kaj je zdaj storiti? me vpraša tovaršica. Malo pozno je že nocoj na Jelnik hoditi, pravim, in jutri moramo zgodaj od tod. Tedaj pokličejo gospod župnik gospoda učitelja, in mu rekó, da naj urno na Jelnik stopi, in tebe pripelje.“

„Kaj ubogo tujko?“ reče učitelj. Mi ne bo treba takó daleč po njo hoditi; ravno je spet

pri grobu svojega očeta, in joka in zdihuje. Oh, se bojím, da bi uboga sirota žalosti ne zboléla. Vedno je v joku. Iz zvonika skozi špranjo sem jo videl, ko sem se po zvonilu še pri uri nekoliko mudil.“

„Gospod župnik so se ponudili z menój iti do groba. Pa sem jih lepo zahvalila, in jim rekla, da naj me le pusté, da te sama prav po nagibu svojega serca sprejmem in pozdravim. In prosila sem jih, da naj gredó raji na grad mojim staršem povedat, kje da sem, in naj jim napovedó tvoj prihod. Takó le, ljuba Marica! sem k tebi prišla. Božja volja je, da naji je jerbasček spet združil tukaj le pri grobu tvojega ranjcega očeta.“

„Pač rés,“ reče Marica, ter sklene in povzdigne svoje roke, „Božja volja je to. Mojih solz in moje siroččine se je Bog usmilil. O, kakó mi je dober in ves ljubeznjiv! Pravijo, da Bog več ne pošilja angeljev terpincem na pomoč. Jaz pa zdaj iz skušnje vem, da jih še pošilja, dobre duše namreč, ki so polne dobrotljivosti in usmiljena do ubožcev, kakor ste vi, grofinja Amalka! Res, Bog sam vodi njih stopinje in jih pripelje v pravi kraj, da tam človeka po angeljevo tolažijo in razveseljujejo.“

Amalka seže Marici v besedo, in reče: „Še nekaj, moja ljuba! ti moram povedati, kar me z nekakim svetim strahom navdá, kolikorkrat se zmislím, in me učí, kakó je Bog pravičen. Glej, Metka, tvoja nar večja sovražnica na zemlji,

si je vse prizadjala tebe mojemu sercu pristuditi, in sebi prostor v njem prihliniti. Toraj se je izmislila tiste strašne laži, in njen hudobni naklèp ji je že skorej obveljal. Pa ravno s to lažjó je pozneje, kakor boš še slišala, vse naše zaupanje in tudi službo pri nas za vselej zgubila, in ti si nam bila še nezmerno ljubša. Za zmir te je hotla od mene ločiti; že je od veselja poskakovala, ko smo te bili po nedolžno zavrgli; v svoji hudobi in škodoželjnosti ti je jerbasček zasramováje pred noge zagnala: pa z ravno tem hudim djanjem, — pač si takrat ni mislila! — je ona pripomogla, da sve se spet združili. Ta le jerbasček namreč mi je razodel tvoje prikrito prebivališče. Tako ostane gotova resnica, da nam, če Boga ljubimo, noben sovražnik ne more škódoovati; da naši nar veči sovražniki prav za prav le k naši sreči pomagajo, naj nam še toliko nesrečo naklepajo; da Bog vse, kar nam hudobni ljudje hudega naklepávajo, na zadnje le v naše zveličanje oberne. Star pregovor je: Človek obrača, Bog oberne.“

„Zdaj pa, ljuba Marica!“ reče dalje grofinja, „mi tudi ti povej, kako je to, da si nocoj že tako pozno pri grobu, in zakaš si popred takó milo jokala in zdihovala.“

Marica pové, kakó gerdó so jo iz Jelnika spodili. In dobra grofinja se vnovič čudi, in pravi: „V resnici, Bog spet je hotel, da sem ravno tisti čas semkaj prišla, ko si toliko britko

žalovala, in Bogá na pomoč klicala. Vidiš, kakó je prečudno poterjeno, kar sem ravno rekla, da Bog v našo srečo oberne, kar nam sovražniki hudega storé. Hudóbná žena te je iz hiše pahníla, in te je mislila v nesrečo spraviti; pa nevédoma te je meni in mojim ljubim staršem v roke dala, ki si bomo vse prizadjali te osrečiti.“

„Zdaj pa,“ reče Amalka, „je čas, da greve. Moji starši me že težko čakajo. Pojdi tedaj, pojdi ljuba Marica! nič več te od sebe ne pustím, in jutri se z nami domú popelješ.“ Marica je žalostna, ko pomisli, da je morebiti nikoli več ne bo semkaj; jokaje se poslavlja od preljubega groba, in se ne more od njega odtergati. Na zadnje jo grofinja za roko prime, in pravi: „Pojdi, pojdi, ljuba Marica! in vzemi še jerbasček s cvetlicami saboj; boš vsaj veden spomin od svojega ranjcega očeta imela. Namesti jerbasčeka, ki je doslej njegov grob zaznamnjál, mu bomo napravili terdnejše znamenje; gotovo ga boš vesela. Pojdi, pojdi; boš vsaj zgodbo od perstana rada slišála, ki ti jo bom spotoma povedála.

Greste pri luni proti staremu gradu.

Sedemnajsto poglavje.

Kako so perstan našli.

Pot v grad je šla med visokimi starimi lipami. Amalka in Marica greste precej dolgo molče, potlej začne grofinja: „Ti moram vendar povedati, kako se je perstan našel.“

„Letos smo se pred ko sicer, precej perve tóple dni sušca, iz mesta v Dobovec preselili, ker so očetovi opravki ravno tako nanesli. Pa komaj smo tje prišli, se vreme na slabo oberne, in zlasti eno noč je bil tak vihár, da je hotel vse polomiti.“

„Saj si poznala veliko hruško na našem vertu v Dobovcu. Bila je grozno stara, in malo-kedaj je kaj imela. Tisto noč jo je vihár tako naklonil, da bi bila kmalu padla. Moj oče jo tedaj rekó posekati. Hlapci so prišli s sekirami, in jo previdno podirajo, da bi druzih dreves ne poškodovala. Oče, mati, otroci in vsi iz grada smo bili na verti, in smo od daleč gledali.“

„Ko je hruška na tla zagerméla, planeta moja mala bratica berž na gnjezdo, ki so ga kavke na njej imele, in ki jih je že zdavnej mikalo. Ga gledata in skerbno preiskujeta. Ó jej, zaupije Venceslavik, glej, glej, bratec, kaj se med šibrínami tako lepo blisketá! In pa rés,

reče Janezek, ko zlató in biseri se sveti! Rado-vedna Metka pogleda, in zakričí. O jojmeni, perstan je! je djala, in obledí ko merlič. Dečka sta perstan zmed šibrín zmotála, in vsa vesela k mamki ž njim pritečeta.“

„Je že, prav moj perstan je! rekó mamka. O dobri Jakob, in ti, uboga Marica, kakošno krivico smo vama storili! Ljubo mi je sicer, da se je perstan našel; pa stokrat ljubše mi bo, če Jakoba in Marico najdemo. Z veseljem bom dala perstan, da storjeno krivico nad njima popravimo.“

„Pa za Božjo voljo!“ sem jaz djala, kako je perstan sem gor v ptičje gnjezdo mógel priti?“

„To bom kmalu povedal, reče naš stari lovec Anton, in solze mu priigrajo v očí od veselja, da je vajina nedolžnost na dan prišla. Očitno je, da perstana v gnezdo na hruški nista mogla skriti ne stari vertnar Jakob, ne njegova hči Marica. Drevó je previsoko, kateri bi bil mogel do gnjezda na verh vej priti? In ko bi jima bilo to, postavim, tudi mogoče, sej nista utegnila. Marica je iz grada komaj domú prišla, in je že zgrabljena z očetom vred, in v ječo zaperta. Ali kavke, ki so na hruški gnjezdile, imajo silno rade, kar se svéti, in kjer koli kaj tacega dobé, nesejo berž v gnjézdo. Kavka je perstan vzela, in gori v gnjezdo nesla. In pa prav takó je, ne more drugače biti. Se le čudim, da meni. staremu lovcu, že ni pred v misel prišlo, da bi bili ptiči utegnili perstan vzeti. Pa

— to je bila že Božja volja, da sta Jakob in njegova hči toliko morala preterpéti.“

„Moja mamka so rekli: Imate prav, Anton! Zdaj mi je vse svetlo. Ptiči, se še dobro spomnim, so večkrat z visoke hruške na okna prileteli; ko je perstana zmanjkalo, so bila okna ravno odperta; mizica, na kateri je perstan ležal, je bila prav pri oknu; in ko sem bila duri v stanico zaklenila, sem se precej dolgo v drugi stanici pomudila. Gotovo tedaj je kateri teh tatvinskih ptičev perstan z drevesa zagledal, in v kljunu vnesel, isti čas, ko sem se v uni stanici mudila.“

„Mojemu očku se je silno užalilo, ko so spoznali, da sta bila ti in tvoj oče tako po nedolžno obsojena. V serce me boli, so djali, da smo dobrima dušama tolikošno krivico storili. To samo me še tolaži, da se ni zgodilo iz hudobije, ampak iz nevednosti in zmote; ko bi tega ne bilo, bi moral žalosti umreti. Vendar pa ne bom pred mirú imel, da nedolžna najdemo, jima odvzeto dobro ime povernemo, in vso storjeno krivico poravnamo.“

„Na to stopijo pred Metko, ki je med nami stala ko uboga grešnica, in rečejo: Ti strupena hinavska kača ti! kako si se prederznila svojo gospodo in sodnika tako strašno oblegáti, in jih v tako v nebó vpijočo krivíco zvoditi? Ali se ti nista nič smilila pošteni starček in njegova nedolžna hči, da si jima toliko krivíco na glavo navlekla?“

„Pri tej priči jo primita! rečejo bričema, ktera sta hruško pomagala sékati, in sta ko dva skola že pazila, kedaj jima očka to porekó. V ravno tiste verige jo uklenita, v katerih je bila Marica; v ravno tisto ječo jo pahnita, v kateri je Marica kopernéla; ravno toliko ji jih na kožo nabita, kolikor jih je Marica dobila. Kar ima denárjev in obleke, se ji bo vzelo, da se nedolžnima storjena škoda nekoliko poravná, in brič, ki je Marico odpeljal, jo bo čez mejo bacnil.“

Vse pričujóče so te besede ganile; bledí in prepadeni stoje, in molcé. Tako serditega mojega očka še niso videli, in tako živo in ostró jih še nikoli niso slišali govoriti. Delj časa je bilo vse tiho; sčasoma začnó vsak svoje misli in občutljeje razodévati.“

„Ravno prav ti je! reče bričev eden, ko je Metko za roko zgrabil. Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.“

„To imaš od svojih laží in zvijač! reče drugi brič, ko jo je za uno roko popadel. O, zmiraj je še res: Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kedaj očito. Le kar se ne storí, se ne zvé.“

„Kuharica reče: Metka je bila Marici nevošljiva za zelenkasto oblačilo; zato se je tako gerdo zoper njo zlegála, in potlej ni hotla laží preklicati, da bi se ne bila sama lažnjivke razodéla. Pač je resnično: Kdor se hudiču le za en las prijete dá, pade ves in véčno v njegovo oblast.“

„No, no! pravi voznik s sekiro na rami, zdaj morebiti se bo pa poboljšala; če ne, ji tam na unem sveti, kaj pa da, ne bo dobro. Drevó, ktero dobrega sadú ne obrodí, bo posékano, in v ogenj verženo.“

„Po Dobovcu se je naglo razglasilo, da smo perstan našli. Od vseh strani derejo ljudje k nam na vert, in kmalu jih stoji cela derhál okrog nas. Tudi sodnik je prišel iz grada. Pisar, ki je bil pričujóč, ko se je perstan našel, mu hitro novico pové. Ko bi ga bila le videla, ljuba Marica, kako se je ustrašil! Kakor je namreč koli gerdo s tabój ravnal, je vendar dober mož, kateri svoje žive dni nikomur ni želel krivíce. Polovico svojega premoženja, reče z nekakim glasom, da nas je vse pretresil, pa kaj polovico! vse svoje premoženje bi hotel dati, da bi se mi to ne bilo prigodilo. Nedolžnost po krivem obsoditi je kaj strašnega.“

„Ozre se po ljudéh, povzdigne glas, in govori: Le Bog je sodnik, kateri se nikoli ne zmoti, in nikogar v zmoto ne pripravi. Le on vsega vedni je vedel, kako je perstan prešel, in le njemu je bilo znano, kje da je. Ljudjé pa se lahko zmotijo v svojih sodbah, in večkrat mora na tem svetu nedolžni terpeti, hudobnež pa se vesolí. Ali tukaj je Bog, on, ki vidi, kar je skritega, in ki bo nekedaj dobre obdaroval, in hudobne pokoril, že na zemlji hotel razodéti zavideno nedolžnost in skrito hudobijo. In le pogledjte, kako prečudno je moralo vse pripo-

moči, da se je na zadnje Božja volja izšla. Strašni vihár je moral priti, kateri je visoko hruško v korenini zeló po strani nagnil; močan dež je moral ptičje gnjezdo izprati, da se je perstan koj v oči zablisketal; naša milostljiva gospoda so morali biti domá na gradu, in samí pričujóči, ko so hruško podirali; nedolžna grofiča, kterima ni mar kaj prikriti, sta morala perstan perva najti; celó Metka, kriva pričevalka, je morala s svojim krikom perva Maricino nedolžnost razoznaniti. Tako kaj prečudnega se je že večkrat zgodilo. Bog, kateri bo še le na unem svetu slehernemu po njegovem zasluženji povernil, pripustí večkrat že na tem svétu kaj takega, da ljudje gori le k njemu svoje oči obračajo, k njemu, ki ga nihče ne more zmotiti, in da pri mnogih krivicah, ktere se na zemlji godé, veré v neskončno Božjo pravičnost ne zgubé.“

„Tako je sodnik z živo besedo govoril, in ljudje so ga zvestó poslušali, so mu poterdili, in se razidejo premišljeváje. In tako, ljuba Marica, se je perstan spet našel.“

Med tem dojdete Amalka in Marica do vrat starega grada.

Osemnajsto poglavje.

Kakó dobri ljudje krivico poravnajo.

Grof in grofinja in druga gospoda so bili na gradu v veliki obédnici. Vse sténe so bile še po stari šegi s pisanim platnom prevlečene, in na stropu je visel svitel svéčnik z več roglji in svéčami, ki so bile prižgane.

Gospod župnik so bili tudi že prišli k njim na grad, in so jim pripovedovali o Jakobu in Marici. Pravili so, kakó je dobri starček na Jelnik prišel, kakó je rad molil in delal, kakó je vse voljno poterpel, kakó je vedno poln častí, ljubezni in zvestobe o svoji gospodi govoril, in jo izgovarjal, da ga je zavidela in zaverгла, kakó ji je še na smertni postelji vse dobro od Bogá prosil; in so tudi pravili, kakó ga je njegova hči iz serca ljubila, kakó mu je po otročje stregla, kakó zdaj po njem žaluje, in kakó je bila zmiraj pobožna, pridna, poterpežljiva in pohlevna. In vsem, kateri so jih slišali govoriti, so se solze v očéh svetile; in blaga grofinja, Amalkina mati, je na glas jok izpustila.

Pri tej priči stopi grofinja Amalka v svetlo obédnico. V eni roki ima Marico, v eni jerbasček. Vsi vstanejo iz za mize, jima naproti tekó, in pozdravljajo Marico.

Grof jo prime prijazno za roko, in reče: „Uboga reva, kakó si shujšala in obledéla! Naša krivica je tvoje lice obledila, in tvoje gladko čelo takó zgerbánčila. Marica odpusti nam! Vse si bomo prizadjali, da popravimo storjeno krivico. Iz tvojega očetovega dóma smo te izgnali, odslej ga imej ti v last. Glej, hišico z vertom v Dobovcu, kar so tvoj oče le v živež iméli, ti podarim v lastino; moj pisár bo še nocój spisal darilni list, in Amalka ti ga bo podala.“

Gospá, Amalkina mati, Marico poljubuje in objema, jo svojo hčer imenuje, ji dá svetli perstan, zavoljo kterega je Marica tolikanj mórala terpéti in reče: „Glej, ljuba Marica! tvoja nedolžnost in pobožnost je sicer kaj drajšega ko svetli demant v tem perstanu; pa nikar vendar ne zaničuj perstana, vzemi ga v povračilo za krivíco, ktero smo ti storili, in v znamenje moje resnične ljubezni do tebe, in shrani ga. Ako boš kedaj dóte potrebovála, ti ga bom zmenila za gotóv denár.“ In ji ga na perst natakne.

Marica joka veselja, kakor je ravno kar žalosti jokala. Tolika dobrótljivost jo je vso omotila; skoraj bi bila omedléla. Ne more govoriti, le joka, in se brani vzeti.

Tedaj ji reče eden tujih gospodov: „Le vzemi, ljuba! vzemi, kar ti mílostljiva gospá ponujajo. Bog je veliko bogastva dal mílostljivemu gospodu grofu in mílostljivi gospé grofinji; pa kar je še bolje, tudi usmíljeno serce jim je dal, da to bogastvo dobro obračajo.“

„O usmiljenji gospod baron!“ reče grofinja, „mi tukaj nikar ne govorite. To ni délo usmiljenja, le délo pravice je. Zgled v nebó vpijoče krivíce smo vsemu svétu dali, in dokler bom živéla, jo bom z žalostjo in sramoto pomnila. Da se naše serce umirí, jo moramo vsaj nekoliko popraviti. To je dolžnost pravice; toraj na zasluženje ne smemo misliti.“

Marica stoji ponižno in v roki deržé perstan, ki ga je s persta snela, pogleduje z objokanimi očmi gospoda župnika, ravno kakor da bi jih hotla vprašati, kaj da naj stori.

Gospod župnik rekó: „Pač, Marica! moraš vzeti perstan. Mílostljivi gospod in mílostljiva gospá so predobrótljivi, da bi ga nazaj vzeli. Glej, Bog ti povračuje tvojo otročjo ljubezen do ranjcega očeta. Kdor svoje starše spoštuje, se mu po Božji obljubi dobro godí. Bog te po dobrotljivih rokah mílostljivega gospoda grofa in mílostljive gospe grofinje za tvoje terpljenje obdaruje. Vzemi hvaležno bogati dar. Ker si bila v terpljenji tolikanj krotka, poterpežljiva in Bogú udana, bodi tudi zdaj, ko se ti dobro godí, Bogú hvaležna, in ponižna in pohlevna do ljudi.“

Marica natakne na roko perstan, in ne more hvale izreči.

Amalka, ki je z jerbasčkom v roki zraven Marice stala, je vsa v veselji, ko njeni starši takó usmiljeno ravnajo; iz serca namreč je Marico ljubila. Gospodu župniku, ki so že večkrat videli, kakó nekteri otroci z nevoščljivim očesom

pogledujejo, kadar njih starši kaj ubogim podelé, je Amalkino dobro serce posebno dopadlo. „Bog“, so djali, „naj obdarí gospoda grofa in gospó grofinjo za vse dobrote, in v njih ljubeznjivi hčeri, ki je ko njeni starši dobrótljiva, jim stokrat poverni, kar storé ubogi siroti. In to bo tudi storil. Kar ubožcem svojega premoženja podelimo, nam je le v dobiček. Že tukaj na tem svétu nam Bog to povračuje; in zaloga je to, ki se nikoli ne bo zgubila, ki nam bo na unem svétu prinesla obilno obrést.“

Devetnajsto poglavje.

Še nekaj spomina vrédnega v tej zgodbi.

Gospá grofinja ukaže na mizo primesti; prosi gospod župnika, da pri večerji ostanejo, in reče tudi Marici ž njimi večerjati. Ko pred jedjó molijo, sprehajajo Marico lépi občutljeji hvaležnosti. „Moj Bog“, pravi sama pri sebi, „kakó mi je bilo hudó, in kakó sem maloserčna prihajala, ko so me z Jelnika brez večerje segnali! In ravno tisti čas, — oh, kdo bi si bil

mislil! — se mi tukaj na gradu pri téh dobrih ljudéh večerja pripravlja. Zahvalim te, nebeški Oče! da tako po očetovo zame skerbíš. In te prosim, odpusti mi mojo maloserčnost, in daj, da v zaupanji v te ne bom nikedar omahovála.“

Na pervo mésto, med gospó grofinjo in Amalko, rekó Marici sestí. Po deviško plašna se brani te častí, in pravi, da naj ji prizanesó. Toda gospá grofinja ji prijazno reče: „Naša hči si, ne zgubljena, ampak zaveržena, in si se spet našla; toraj se spodobi, da veselico obhajamo, in da si ti na prvem mestu.“ Prime Marico za roko, in jo pelje na odkazani sedež.

Med jedjó ni skoraj o družem ko o Maricí govorjenje. Grof je bil saboj pripeljal Antona, svojega zvestega služabnika in lovca. Anton je vselej svoji gospodi pri mizi strégel. Ta večer pa je skoraj védno za Maricinim herbtom, in si solzo za solzo iz očí briše. Njegova častitljiva starost mu je nekako pravico dala časi tudi kakošno besédo reči. „Kaj ne, ljuba Marica!“ je djal, „lepó takó se je zgodilo, kakor sem tam pri mejniku v gojzdu rekel tebi in tvojemu očetu: Kdor v Bogá zaupa, ga Bog ne zapustí? Le še nékaj pogrešam. Da bi bili le tudi tvoj oče, ki sva si bila z mladega prijatelja, ta dan doživéli! Dobri Jakob, oh, kakó bi bil pač vesel, ko bi videl za nedolžno spoznano in v toliki časti svojo hčer, katero je iz serca ljubil! Vsaj še ene mésce, pravim, naj bi mu bil ljubi Bog dal živéti! Ko bi mu bil potlej

tudi nocójšnji večer dal umréti, bi že ne rekel tolikanj; da bi bil le še to veselje dočakal!“

„Zaslužite vso hvalo, ljubi moj!“ pravijo gospod župnik; „prav lepo je od vas kaj takega slišati. Pa nikoli ne smemo le samo v pričujoče življenje misliti, ktero je komaj kako ped dolgo, in polno rev in nadlog. Naše življenje na zemlji je le priprava za drugo bolje življenje v nebesih. Ako tedaj le sedanje življenje pregledujemo, in ne tudi prihodnjega življenja, zadujemo, se vé, v zgodbe, ktere se ne vjemajo z neskončno modrostjo, dobrotljivostjo in pravičnostjo. Ako se pa na kviško proti nebesom ozremo, se z Božjo previdnostjo vse strinjajo, in mir in pokoj pride v naša serca.“

„Tako ravno je pri Jakobu in Marici. Marici se že tukaj njeno terpljenje lepo povračuje. Dobri Jakob pa je moral umreti, od svoje dobrotljive gospode prečudno zaviden in zaveržen, in kar je njegovo očetovo serce nar bolj bolelo, v nar večem uboštvu je moral svojo hčer zapustiti. Ko bi tedaj ne bilo nobenega družega življenja, ali bi ne bila upijoča krivica, da je enemu terpljenje povernjeno, eden pa brez povračila v terpljenji umerje? Res, neizrečeno žalostno bi bilo to za človeško serce.“

„Toda bolje življenje nas čaka; po britkem terpljenji se pride v nebesa, kjer ni več nobene britkosti. V nebesih se dobremu Jakobu nezadolženo terpljenje še bolj in lepše povračuje, kakor njegovi hčeri na zemlji. Tam uživa zdaj

veliko čistejše veselje, ko je naše nocojšnje veselje, sladkosti, proti katerim vse sladkosti na zemlji še senca niso.“

„In pa še več! Ne vém sicer, pa moje serce mi pravi, — in velikokrat je sercu bolj ko umu verjeti — moje serce mi pravi, da se dobri Jakob v nebesih ta večer morebiti z nami vred bolj veseli, kakor si mislimo. Moram pri tej priložnosti čestitim gostom nekaj povedati, kar bi bil v družih okoliščinah morebiti zamolčal.“

„Neko jutro pridem k Jakobu v njegovi zadnji bolezní. Njegovo zaupanje v Božjo previdnost je bilo grozno veliko; vendar pa ga je dolgo skerbelo, kako se bo neki v prihodnje njegovi ljubi hčeri godilo. Tisto jutro pa sem ga našel prav veselega. Prijazno se mi nasmeja, mi roko iz postelje podá, in pravi: Zdaj, gospod župnik! mi je tudi poslednja skala od serca odpadla, skerb za mojo hčer; zdaj sem ves pokojen. To noč sem lahko molil, da že v svojem življenji skoraj nikoli ne tako; in nekak pokoj, nekaka nebeška tolažba, ki je še nikoli nisem take občutil, se je vlila v moje serce. Terdno upam, da je Bog mojo molitev uslišal. V miru bom lahko umerl. Vem namreč, da bo nedolžnost moje hčere še na dan prišla, in da bo dobrotljivega grofa za očeta, in dobrotljivo grofinjo za mater imela. Tako je pobožni starček zjutraj po tisti noči govoril, in nocoj slišim od čestitega omizja, da je ravno tisto noč silni vihar visoko hruško na gradu v Dobovcu naklonil, in

razodel zgubljeni perstan in Maricino zaviden nedolžnost. Tako je bila Jakobova molitev takrat že uslišana. In pri sedežu usmiljenega Boga ni jenjal moliti, in je svoji ubogi hčeri, ko je bila njena žalost že do verha prikipela, rešenje, in nam vsem ta veseli večer sprosil. In kdo bi mislil, da samo on za srečo svoje hčere ne ve, ki mu je vendar nar bolj pri sercu! Jaz vsaj se tolažim z mislijo, da za srečo svoje preljube hčere dobro vé, in se z nami vred veseli. Pa bodi si že kakor koli, to vsaj je gotovo, da tista ponočna molitev pobožnega starčka in nje uslišanje prijazno razsvetlí in povelečuje vse, kar se je zgodilo. Zdaj še le se vidi, da je vse le delo Božje previdnosti.“

„Ne, ne!“ rekó gospod župnik vidoma ganjeni, „da smo nocoj tako veseli tukaj zbrani, to se ni samo primerilo; to je delo Božje dobrotljivosti, Božje svete previdnosti. Okoliščina, ktero mi je dobri Jakob na smertni postelji zaupal, spričuje to obilno.“

„To naj nas uči, da ima Bog večo ljubezen do nas ljudi, kakor jo je očetom in materam do otrok v serce vtisnil, in da on bolj ljubeznjivo za nas skerbi, kakor nar bolji starši na zemlji za svoje otroke zamorejo skerbeti. O, da bi vsi v veselem zaupanju, da nas naš Oče v nebesih priserčno ljubi, živeli in umerli! To zaupanje nas v nar večí nadlogi, nas tudi takrat, ko nam nihče več ne more pomagati, še ob smerti, tolaži in umiri.“

„To, gospod župnik! je tudi moje zaupanje,“ reče gospa grofinja, in vstane izza mize, in jim roko podá. Vsi drugi vstanejo tudi, in molijo. „Je že precej pozno,“ reče po tém gospá grofinja. „Jutri mislimo zgodaj odriniti; je doba, da se poslovimo, in gremo k pokoju. Lepih občutljejev, ktere so gospod župnik v nas obudili, ne smemo razgubiti. Bolje bi današnjega dne vsaj ne mogli skleniti.“ Vsi so šli ginjeni narazen.

Dvajseto poglavje.

Obiščejo Jelnikarjeve.

Drugi dan o zori se vse že na pot napravljá. Nar več pa si dajete grofinja Amalka in tuja gospodičina, ki je bila tudi z njenimi starši prišla, pri Marici opraviti.

Marica se je v Dobovcu tako nosila, kakor je bilo pri hčerah grajščinskih služabnikov takrat v šegi. Na Jelniki si je sčasoma morala druga oblačila napraviti; ker ni hotla s svojo nošo družih očí nase vleči, se je zdaj nosila kakor dekleta v tistem kraji. Tuja gospodičina, ki je bila z Marico ene starosti in velikosti, ji ponudi na Amalkino prošnjo skoraj čisto novo

obléko. Marici se zdi preberhka in se je brani nositi.

Pa grofinja Amalka reče: „Le nikar mi še ne pomišljuj; kar obleci jo, pa je. Odslej si moja prijateljica in tovaršica, in vedno pri meni; moraš vendar drugače oblečena biti. In pa nar boljše je, da se koj tukaj preblečeš. Tako se bodo nar menj nad taboj ljudje razgledovali.“

Marica se prebleče, in prav lepó se ji obleka podá. V sredo med se jo gospodičini vzamete, in peljete v veliko obednico, kjer so zajuterkovali. Komaj so drugi Marico poznali, tako jo je nova obleka premenila.

Ko so odzajuterkovali, se vsedejo v kočijo. Marica mora zraven Amalke pri grofu in grofinji sedeti. Grof ukaže memo Jelnika peljati; starega Jelnikarja in njegovo ženo, ktera sta bila Marico in njenega očeta tolikanj lepo sprejela, bi bil rad spoznal. Po poti vprašuje skerbno, kakó se jima kaj godí, in Marica nič ne prikriva, da jima je slabo, in da svoje stare dni malo veselja več smeta upati.

Prihod kočije na Jelnik je bilo kaj novega; morebiti je še ni bilo ondi, kar Jelnik stoji, vsaj take lepe ne.

Komaj se kočija pred hišo ustavi, je mlada Jelnikarca že pri nej. „Moram vendar,“ je djala iz hiše leté, „čestitemu gospodu in njegovi gospé in gospodičinama iz kočije pomagati!“ Podá eni gospodičini roko, kar spozná, da je Marica. „Kaj rabeljna če to biti?“ zarenčí v svoji div-

jaščini, ter jo iz roke izpusti, kakor da bi bila za kačo prijela, odskoči kake stopinje nazaj, in jo zdaj bleda zdaj rudeča spreha.

Stari Jelnikar je ravno na vertu delal. Grof, grofinja in Amalka gredó k njemu, mu roko podajajo, in ga lepo hvalijo za dobrote, ki jih je Marici in njenemu očetu skazoval. „Oh, kaj le še!“ reče Jelnikar: „jaz sem mu večo hvalo dolžan, kakor on meni. Ž njim je prišla sreča pod mojo strého, in le v vseh rečeh naj bi ga bil poslušal, bi se mi zdaj pač bolje godilo! Kar je on umerl, nimam skoraj družega veselja ko vert tukaj le. In tudi za ta modri svet vem njemu hvalo, da sem si ta krajček zemlje izgovoril; in pa še vertnariti sem se le od njega naučil. Tako imam, kar mi je plug pretežak, vsaj z vertom kaj opraviti, in iščem med zelenjavo in cvetlicami mirú, ki ga v svoji hiši več ne najdem.“

Med tem je Marica staro Jelnikarico v mali čumnati poiskala, in jo za roko na vert pelje, ter ji serce dela, in pravi, da naj se nič ne bojí. Dobra žena namreč še svoj živ dan ni govorila s tako gospodo. Le plašna in s trepetom se približa. Tudi njo pohvalita grof in grofinja.

Stari Jelnikar in njegova žena se gospode in njene hvale lepo sramujeta, in od veselja jokata ko otroka. „Kaj ti nisem rekel“, reče starček Marici, „da ti bo zavoljo tvoje priserčne ljubezni do svojega očeta še dobro na zemlji?“

Glej, kako se je moje prerokovanje izšlo!“ Tudi stara Jelnikarca dobi serce, pošlatuje Maricino lepo obleko in reče: „In pa res, tvoj oče so pač prav iméli, ko so ti večkrat rekli: Kteri cvetlice oblači, bo tudi za te skerb bel.“

Mlada Jelnikarca je od daleč stala in gledala. Grozno se ji pod nos kadi. „Hm! hm!“ mermra sama natihoma, „kaj mora človek še vse doživeti! Iz beraške vlačuge je celo blaga gospodičina! Kdo bi bil vendar to mislil? Zdaj, se ve, pač ne smem blizo nje! Pa ko bi je ne poznala, kdo da je! Še le sinoči je šla s culo pod pazho od nas ta potepenka, da bi bila beračila od hiše do hiše!“

Grof ni slišal obrekovanja in uklinanja hudobne žene; pa na obrazu že se ji je poznalo, da ni nič prida. Ko jo je zagledal, pravi: „To je pošast od ženske!“ in gre ene krati semtertje po vertu.

In čez nekaj časa je pred starim Jelnikarjem postal, in reče: „Slišite, oče! veste, kaj mi je v mislih? Pristavo v Dobovcu, ki jo je še ranjki Jakob postavil, sem njegovi hčeri Marici v last dal. Pa Marica še ne bo takó berž sama gospodinja. Ali bi ne hotli s svojo ženo tje iti. Obljubim, da vam bo vse prav všeč, in vem, da Marica nobenega plačila od vas ne bo hotla. Tam bote po svoji volji vertnarili, in v čedni hišici svoje stare dni mir in pokoj imeli.“

Gospá grofinja, Amalka in Marica so jima serce delale, da naj tako storita. Pa bi ju ne

bilo tréba toliko nagovarjati; obá sta ponudbe toliko vesela, kakor da bi jima bil kdo rešenje iz pekla oznanil.

Zdaj pride mladi Jelnikar s polja domú; mikalo ga je izvedeti, kaj koli kočija pri njegovi hiši pomeni. Ko zasliši, kaj je njegovim staršem na ponudbo, je koj tudi pri volji, dasi-ravno mu je bilo britko od njih ločiti se. Vedno ga je v serce bolélo, da nevesta tolikanj gerdo ž njima ravna, in tolažba je zanj, da se jim bo potlej bolje godilo.

Mlada Jelnikarca pa je tasta in taščo, tako rekoč, z obema rokama iz hiše porivala. Pa hi-navka je hotla prav lepo delati, in ko sliši, da Marica grofu milostljivi gospod pravi, se globoko prikloni, in tudi pravi: „To je vendar grozna dobrota od milostljivega gospoda; gerdo bi bilo, ko bi jo kdo zaverigel; to bi jih močno razžalilo. In na zadnje bi si milostljiva gospa še morebiti celo mislili, da nismo kaj bolj otesani ko uni le štori. Res, to je neizrečena sreča.“

„No, me veseli“ reče mladi Jelnikar, „da vendar to spoznaš. Sem ti zmiraj pravil: Kdor je do potrebnih ubožcev usmíljen, najde pri Bogu usmiljenje. Pa mi nisi verjela. Zdaj imam vsaj tudi enkrat prav.“

Mlado Jelnikarco je jeza prijela, da je ko purman rudeča. Vendar si vpričo milostljive gospode ni upala razsajati. Pa tako ostro je

moža pogledala, da bi ga bila skoraj z očmi prederla.

Grof je obljubil, da bo kój, ko bo mogoče, po stara dva poslal, in sede z vsemi spet v kočijo, ter se dalje pelje.

Edenindvajseto poglavje.

Kaj se na Jelniku dalje zgodi.

Blagi grof je storil, kar je bil obljubil. Še tisto jesen je prišla kočija iz Dobovca po starega Jelnikarja in njegovo ženo. Sinu je bilo prav britko svoje ljube starše zgubiti; nevesta pa je že komaj čakala, kedaj da se ji bodo s pota spravili, in je vsa vesela, da se jih bo že kedaj znebila. Pa to veselje se ji grozno zagreni. Kočijaž ji poda pismo, v katerem ji grof piše, da naj v prihodnje, kar je tastu in tašči izgovorjenega, bodi si v žitu ali v čem drugem, v gotovini vsake tri mesce bližnji gosposki zvesto plača; če ne, bo s hudo prisiljena. To jo je strašno vjezilo; vpije in kolne in divjá. „Ta je lepa,“ reče vsa togotna; „tega se mi je še manjkalo, da pridem z dežja pod kap! Ko bi bili tukaj ostali, bi mi bili dvakrat menj pojedli.“ Sina pa je veselilo, da bo svojim staršem ven-

dar še kaj dobrega mogel storiti; le ni smel ženi svojega veselja pokazati.

Drugo jutro sta stari Jelnikar in njegova žena v kočijo sedla, in se odpeljeta. Sin jima vošči s solzami srečno pot in vse dobro; nevesta pa kolne za njima. Toraj se ji je pa tudi godilo, kakor si je nad svojim tastom in svojo taščo zaslužila, in kakor se lakomnežem in skopuhom večji del godí. Svoje denarje je imela na posojilu pri kupcu, kateri ji je od vsacih sto goldinarjev deset goldinarjev obresti obljubil. Obrest je bila vsako leto k naložnini pridjana, in je spet novo obrest nesla. Žena se je grozno srečno štela, in ni poznala večjega veselja na svetu, kakor preštovati, koliko bodo vsi ti denarji v desetih, in koliko v dvajsetih letih znesli. Pa kmalu ji te zlate sanje prejdejo. Kupcu kupčija ni šla od rok, na kant je prišel. To je bila strela za Jelnikarco. Več je nima pokojne ure. Po dnevu je skoraj vedno na potu, zdaj pri pravdavcu, zdaj pri sodnji gosposki; ponoči prevdarja in tuhta, in ne more več očesa zatisniti. Na zadnje dobi namesto dvajset sto komaj dvě sto. Zdaj ji je bilo kar obupati; živeti se ji je pristudilo, in smert si je želela. Vedna žalost, ki je v njej, jo res tako oslabí in zdela, da se je huda vročinska merzlica loti. V bližnje mestice bi ji mož rad po zdravnika poslal, pa ne mara zanj. „Ni mogel ranjcemu Jakobu pomagati,“ je djala, „tedaj tudi meni ne bo mogel. Konjedirka iz Bukovice se bolje spreumé.“ Pa

to je le iz skoparije rekla; konjedirki, si je mislila, ne bo treba toliko plačati. Mož ji vendar le zdravnika pripelje, in jo hoče ž njim posiliti. Pa žena trešči v jezi koj perva zdravila skozi okno, še pokusila jih ni, in pošlje po konjedirko. Njene mogočne kapljice so ji merzlico sicer ustavile, ali kaj pomaga, ko so bile premočne, le za konjsko naturo, in se je potlej jetka podstopi?

Jelšanski gospod župnik jo v boleznih obiščejo in ljubeznjivo nagovarjajo, da naj se spreoberne in poboljša, da naj svoje serce od posvetnega blaga odterga, in se k Bogu oberne. Pa to jo je v veliko nevoljo pripravilo. Pogleda z debelimi očmi dobrega gospoda, in pravi: „Gospod oče! ne vem, kaj s svojim opominjevanjem koli mislite. Kupcu, ki me je ob denarje pripravil, naj bi tako govorili, bi imeli prav; pa ne meni. Mislím, da sem še dosti dobra. Sem bila, dokler sem mogla hoditi, vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik pri Božji službi, in tudi doma sem svoje vsakdanje molitvice zvesto opravljala; sem bila pridna, in nisem nič zapravljala, vsa soseska me mora dobro gospodinjo imenovati; nihče mi ne more nič hudega očitati, in noben ubožec, ki je pred moje duri prišel, ne more reči, da sem ga brez darú pustila iti. Bi rada vedela, kakošen da bi človek še moral biti. Sem vendar mislila, da me imate kakošno nar boljših gospodinj v fari, in nà, zdaj bi morda radi, da bi še obupala.“

Gospod župnik so spoznali, da je treba bolj resno in terdo ž njo govoriti, da bi želje resničnega poboljšanja v nji obudili. Ji začno podolgama razlagati in razkazovati, da so denarji in časno blago še zmiraj njeni maliki, ki jih moli, in je še vsa gerdi lakomnosti udana; da jo še gerda pregreha jeze gospoduje, potrpežljivosti in krotkosti pa, tolikanj lepih in potrebnih čednosti, ji še popolnoma manjka; da je iz lakomnosti in jezičnosti svojemu možu že tolikanj britkost napravila, ubogo siroto Marico brez usmiljenja od sebe pahnila, in od hiše pregnala celo svojega tasta in svojo taščo, ktera je dolžna spoštovati in ljubiti ko svoje lastne starše; da pri svojem obilnem premoženji, če je kakošnemu revežu časi tudi kak košček kruha ali kako peščico moke pomolila, zapovedi kerščanske ljubezni še nikakor ni dopolnila; da je to dolžnost še le zaničevala, in nar potrebnjšemu revežu v soseski ni nikoli z mernikom žita iz sile pomagala, dasiravno ga je po sto in sto mernikov v žitnici iméla; da so bili njeni darovi, kedar je bila bira za pogorelce ali druge siromake, vselej nar manjši in nar slabši; da se je s svojo pregrešno lakomnostjo ob svoje veliko premoženje, s katerim bi bila lahko toliko dobrega storila, pripravila, in si sama življenje prikrajšala; da se ravno, kar je v kerščanstvu poglavitnega, ljubezen do Bogá in bližnjega, pri njej pogreša; da ji vse njene molitve, kakor so koli svete in potrebne, le vendar v zveličanje

ne pomagajo, ker je ne poboljšajo, in toraj tudi Bogú ne morejo dopasti.

Pa še niso izgovorili gospod župnik, začne Jelnikarica že vpiti in tuliti. „Zdaj vidim,“ pravi, „da ga ni nesrečnišega človeka na svetu, ko sem jaz! Nihče me že ne more terpeti; tudi moj lastni duhovni oče so zoper mene. Tega bi vendar ne bila verjela! Kaj sem jim le žalega storila, da me hudobnico mislijo in sovražijo?“

Gospod župnik so žalostni prijeli klobuk in palico, ter gredó. „Oh,“ pravijo, „kako je vendar težko, da bi človek, kterega serce se na posvetno bogastvo naveže, po nebeških darovih jel hrepeneti! Kako je daleč od Božjega kraljestva, od resnične pobožnosti in prave kreposti! S kakošnimi besedicami, ki jih le razmišljen žlobudra, se misli že z Bogom spraviti, in če kakošne drobtine od svojega obilnega bogastva bližnjemu berskne, méni, da je že vse storil, kar je bil dolžan. In vendar njegovo serce še ni poboljšano; v svoji slepoti misli celo, da so njegove pregrehe še lepe čednosti.“

„Oh,“ so djali memo verta gredé, „kako se vendar motijo, kateri menijo, da so bogatini srečni! Bogata Jelnikarica ni imela pri vsem bogastvu toliko veselja v svojem življenji, ko uboga Marica med cveticami tu le na vertu.“

Mlada Jelnikarica je morala še veliko terpeti. Njena bolezen se je zelo vlekla, in od dne do dne je slabša prihajala, iz zgolj skoparije si ne privošči kapljice vina ali kakošne kure, in

pri vsem svojem terpljenji nima nobene prave tolažbe, in nobene moči se v voljo Božjo udati. Gospod župnik so si veliko prizadjali, da bi jo na pravi pot napravili. Svoje poslednje dni je bila tudi nekoliko volnejša in krotkejša, in se je na videz tudi svojih grehov kesala; ali se je pa tudi v resnici spreobernila in poboljšala, ali je svoje grehe tudi sovražila, in Bogá, neskončno dobroto, jela ljubiti, je zeló negotovo. V nar boljših letih umerje, je žalosten dar gerde lakomnosti in jezičnosti, in vsem zgled, da časno blago človeka ne stori srečnega, temuč ga še le rado v nesrečo pokoplje.

Dvaindvajseto poglavje.

Še nekaj prav žalostnega.

Grofovi so Marico peljali na dvor, ki so ga v mestu imeli. Neko jutro pridejo star gospod duhoven s sivimi lasmi na dvor, poprašajo po Marici, in ji sporoče, da bi bolna ženska na smertni postelji, preden umerje, še rada ž njo govorila, ker bi drugače ne mogla mirno umreti; kdo da je tista ženska, ji bo sama povedala. Marica se zelo zavzame; gre, in se posvetuje z gospo grofinjo, kaj da ji je storiti. Grofinja je

gospoda duhovna prav razumnega in pobožnega poznala, in ji reče, da naj le gre do bolnice. Na prošnjo gospoda duhovna jo stari Anton spremi.

Marica gre precej daleč, do zadnjih hiš v predmestju. V ozkih ulicah je bila hiša, ki je videti vsa zapuščena. Vanjo stopijo vsi trije, in gredo po štírih temnih stopnjicah pod streho. Tu je hram, z deskami zbit. Pred durmi postoje gospod duhoven, in rečejo Marici: „Tukaj le je! Pa prosim malo poterpíte, da se odsopete, in vzemíte nekoliko teh-le kapljíc na ruto.“ Konejo ji nekaj kapljíc melisnega cveta na ruto, in odpró duri v hram.

Slabše bi hram vsaj ne bil mogel biti. Lina je s papirjem prepeta, le malo se skozi njo sveti; postelja s posteljiščem vred je taka, da je komaj postelji podobna; pri nji sloni polomljen stol, in na stolu stoji persten verč brez ročaja in pokrova. In videti bolnico v postelji je bilo še le žalostno. Druzega je ni kakor kost in gola koža; njene oči so bile globoko vderte, njena sapa je bila težka, in hrope, in pomolí Marici suho roko spod odeje. Marica se zeló prestraši, po vseh udih se trese. Poslušá jo, pa njena beseda je ko ubita posoda donela; komaj ume, da je to Metka, Metka, ktera je kedaj na gradu v Dobovcu služila, in cvetla ko lepa cvetlica na vertu.

Nesrečna Metka je bila od gospoda duhovna izvédela, da je Marica z dobovsko gospodo prišla v mesto, in jo je bila poklicala, da bi jo

zavoljo perstana odpuščanja prosila. Svojega imena pred ni dala vedeti, ker se je bala, da bi Marica, če ga izvé, iz jeze do nje ne prišla.

Marica se milo zjoka nad njo, in ji zaterduje, da ji je vse, vse že zdavnaj odpustila, in da jo nič bolj ne boli, ko njena nadloga. V znamenje, da ji je res vse iz serca odpustila, jo hoče objeti in poljubiti. Ali gospod duhoven zavpijejo na glas, da ne, in ji z roko branijo. „Za Božjo voljo!“ pravijo, „kaj mislite storiti? Ta bolezen je nalezljiva.“ „Kakošna bolezen pa je?“ reče nedolžna Marica vsa prestrašena. Gospod obernejo v tla svoje oči, in molče; pa bolna Metka hoče, da naj nič ne prikrivajo, kako se je tolike nesreče navlekla, ker bo njena nesreča druge svarila.

Na to se gospod milo v Marico ozrejo, in pravijo: „Oh, moja ljuba! ta bolezen je nasledek razuzdanega življenja. Tako grozno popači nečistost nar lepšo podobo; tako strašna je smert po nečistem življenji. Vi, ljuba moja hčerka, ste še mladi. Marsikje vas bodo hvalili, in vam rekli, da ste zali; sladko vam bodo govorili, in se vam prilizovali; hudobijo bodo izgovarjali, in porekó, da to ali ono ni greh, in da ga sami nase vzamejo; veliko hudega bote še slišali in videli. Zapeljivost bo tudi vas ko strupena kača zasledovala. Bodi vam takrat ta zgled pred očmi! V tako revo le spravi greh človeka. Spomin v to strašno podobo vas bo hudega obvaroal. O, da bi mogel vse device in deklice v

tem mestu, ktere so v vaših letih, sem le pripe-
ljati in jih posvariti! Da bi posebno hudobneži,
kteri so tejle nekđaj tudi nedolžni deklici me-
dene besede pravili in terdili, da ji dobro ho-
čejo, da so ji prijatelji, in so jo zapeljali, sem-
kaj prišli, in jo zdaj videli, kakošna je. Nek-
teri nas duhovne bebce imenujejo, in se nad
nami hudujejo, da jim posvetno veselje grajamo
in prepovedujemo; ali veselja, ktero tako ža-
lostno končá, si ne morem vendar nedolžnega
in pripuščenega misliti, in gorjé mu, kteri ga
hvali, in nedolžne stvari zapeljuje! Bolje bi bilo
takemu, da bi ne bil rojen, ali da bi se mu
mlinsk kamen na vrat navezal, in da bi bil
vtopljen v globočino morja!“

Metka je imela pregrešno znanje v mestu,
preden je bila še pri dobovski gosposki v službi,
in je skrivaj zahajala v slabo družčino. Ko so
jo iz Dobovca spokali, se v mesto verne, in se
nečimerno nosi, ter se dá popolnoma zapeljati,
živi potlej po svojih gerdih željah, in dobi to
ostudno bolezen. V bolezni je prodala neči-
merna oblačila, ki jih je bila za grešni denar
nase natvezla, in ki so bila vse njeno premo-
ženje; pa desetkrat menj, kakor so ji iz rok
vzela, je za nje dobila, in zdaj mora zapuščena
od vseh svojih nekđanjih prijateljev v nar veči
revščini koperneti. Vse to je sama povedala in
milo jokala.

„Oh,“ je djala, „jaz sem pač velika greš-
nica! Zaslužila sem, da se mi tako godí. Nisem

več v Boga mislila, besede Božje več ne poslušala, za glas svoje svareče vesti več ne marala; sem se lepoticila in lišpala, sem se rada pomenkvala, sem rada v vesele družbe zahajala: to je začetek vse moje nesreče, in mi je na zadnje nakopalo to grozno terpljenje. Oh,“ reče jokaje in s hripovim glasom, „da bi me le na unem svetu še huje terpljenje ne čakalo! Pa ko ste mi vi, ljuba Marica! ki sem vas bila tako neizrečeno razžalila, vendar še odpustili; upam, da mi bo tudi Bog odpustil.“

Marica je žalostna domu šla; celó nič se ji ne poljubi južinati. Zmiraj ji je gerda podoba pred očmi, zmiraj ji zoperni glas zvoni po ušesih. „Kaj, ta gerda podoba,“ pravi sama pri sebi, „je bila kedaj Metka, zala Metka!“ in ponavlja čez dan te besede. Pri tem misli v svojo cvetočo jablano, katero je nekedaj slana osmodila. Vse, kar ji je ljubi oče takrat in še na svoji smertni postelji rekel, ji pride spet v misel, in v svojem sercu stori Bogu vnovič sveto obljubo vse svoje dni čisto in pobožno živeti.

Pri gospé grofinji prosi za ubogo Metko. Grofinja ji pošlje zdravnika, jedi in pijače, in platna, in kar ji je še potrebnega. Toda Metka je še veliko terpela. Jela je živa gnjiti; vsakemu se je nad njo gnusilo, ker je velik smrad od nje šel, in noben človek skoraj ni mogel pri njej obstati. V strašnih bolečinah je umerla, še le tri in dvajset let stara.

Triindvajseto poglavje.

Še nekaj veselega.

Pervo spomlad, ko je bilo že vse zeleno in v cvetji, je šel grof s svojo ženo in hčerjo v Dobovec na svoj grad. Tudi Marica je morala ž njimi iti. Zraven Amalke je v kočijo sedla. Proti večeru se Dobovcu bližajo. Lepo se solnce o zahodu žari, in ravno Dobovec obsija. Marica ugleda od daleč cerkev z visokim zvonikom, grofovski grad in hišo, kjer je z ranjcim očetom nekedaj prebivala, in serce ji utripa, in solz ne more uderžati. „Oh,“ je djala, „takrat, ko sem Dobovec morala zapustiti, pač nisem mislila, da bom še kedaj vanj prišla! Kako prečudno vendar vé Bog vse oberniti, in kakó neizrečeno mi je dobrotljiv!“

Ko je kočija pred grad prišla in obstala, pritekó grofovi služabniki in vsa družina, da se svoji gospodi poklonijo, in jo pozdravijo. Tudi Marico vsi prijazno pozdravljajo, se veselé, da jo spet vidiijo, in ji srečo voščijo, da je Bog njeno nedolžnost razodel. Sodnik pa, ki jo je bil obsodil, in je zdaj že zelo v letih, jo ko dober oče za roko prime, in jo prosi vpričo vsih odpuščenja, in hvali gospoda grofa in gospó grofinjo, da ji storjeno krivico popravljata, in obeta

do terdnega, da bo tudi on, kateri je najbolj kriv, po svoji moči skusil popraviti.

Drug dan je Marica zgodaj vstala. Jutranja zarija, ki je lepo v njeno stanico sijála, jo je bila sklicala. Se napravi, in gre svoj nekdanji dom in vert obiskat. Po potu jo, kdor jo sreča, veselo pozdravi; otroci, ki jim je kedaj cvetlice z verta dajala, so tako odrastli, da se Marica prav čudi. Pri duricah na vert ji prideta stari Jelnikar in njegova žena naproti, jo ljubeznjivo pozdravita, ter ji pripovedujeta, kako sta tukaj dovoljna in vesela.

„Nekedaj,“ je djal stari jelnikar poln veselja, „sva Vas midva pod streho vzela, ko niste imeli kje prebivati; zdaj pa so naji, tako rekoč, iz najnega doma pregnali, in Vi ste naji vzeli v to le prijazno hišico.“

„Pač res,“ reče njegova žena, „vselej je dobro, da bližnjemu radi postrežemo; kdo vé, kakó nam še vse poverniti utegne!“ „Na to,“ pristavi Jelnikar, „takrat ravno nisva mislila, in za povračilo tega tudi nisva storila; vendar ostane zmiraj resnično: Bodite usmiljeni, in bodete usmiljenje dosegli.“

Marica pogleda v hišo. Videti kraj, kjer je nekedaj s svojim očetom stanovala, se ji milo stori. Gre na vert, in ogleda vsako drevo, katero je njeni oča zasadil; zlasti se pomuduje pri jablani, ki je bila ravno zdaj v nar lepšem cvetji. „Oh,“ je djala, „kako je vendar kratko člo-

veško življenje na zemlji! Človek umerje in gani; drevesa pa le še rastejo.“

Sede v šotor, kjer je s svojim očetom imela marsikako veselo uro. Ko po vertu pogleduje, ki ga je kedaj njen oče s potom obraza obdeloval, ji je, ravno kakor da bi ga videla še stati in hoditi. Solze ji pri tej priliki v očeh priigrajo; pa spet jo potolaži in umiri misel, da je v boljem kraju, in da žanje in uživa, kar je tukaj sejal.

Marica je prišla vsako spomlad kakošne tedne v Dobovec in je z Amalko imela prav prijetne dni. In vse jo ima rado in v časti. Neko jutro sedi z Amalko pri mizi; obé delate oblačilo, in bi ga radi še dopoldne dodelali. Kar gospod sodnik v hišo stopi praznično oblečen, dasiravno je bil delavnik. Amalka in Marica se pogledate, in pomišljujete, kaj bi to pomenilo. Sodnik se vpervič Amalki prikloni, in potlej pravi, da bi rad z Marico nekaj posebnega govoril.

„Moj sin Vladislav,“ začne zdaj gospod sodnik v Marico obrnjen, „kteri mi po dovoljenji milostljivega grofa v službi pomaga, in bo tudi moj nastopnik, pride včeraj k meni, in mi razodene, da mu Vaše dobro serce in lepe čednosti, ljuba Marica! posebno dopadejo, in misli, da bi bil v Vaši družbi časno in večno srečen. Rad toraj bi se z Vami zaročil. Tega Vam ni hotel odkriti, dokler ni izvedel, ali sem tudi jaz pri volji. Pa iz serca rad sem v to pri-

volil, in sam prevzel Vas nevesto snubiti svojemu sinu. Ta zveza,“ pridene še s solzami v očeh, „bi mi bila tolikanj ljubša, ker bi tako tudi nekoliko poravnal krivico, ki sem Vam jo nekedaj storil, in ki me vedno teži. In terdno upam, da mi moje ponižne prošnje ne bodete odrekli, zavoljo te krivice, ktere sem se, le zmoten in za pravico vnet zadolžil.“ Na to umolkne in čaka Maricinega odgovora.

Marico so zelo prestrašile te besede. Ne vé precej, kaj bi odgovorila; rudeča in bleda jo spreminjate. Vladislav je bil zál in pa moder in dober mladenič. Velike šole na Dunaju je z vso hvalo dokončal, in pri očetu se je dobro izučil in izuril v vseh opravilih. Kar je pa še bolje, se je iz mladega vedno lepo vedel, in tudi med spačenimi tovarši, ki jih je v šolah imel, si je prizadjal svoje serce čisto ohraniti. In sam ves čist, pri tem pa še ponižen in krotak, se je tudi le s čisto, ponižno in krotko dušo želel združiti, da bi obá le enega duha in serca v edinosti in sveti ljubezni med saboj živéla, in nikoli Bogá in njegovih zapoved ne pozabila. In ta, si misli, je ravno Marica. Kolikorkrat z gospodo v Dobovec pride, vidi Vladislav v vsem njenem djanji in nehanji, da je umétna in pridna, pohlevna in ponižna, krotka in vsa sramožljiva. Da jo Vladislav meni vzeti, tega si Marica v svoji ponižnosti še misliti ne upa. Ko zdaj iz ust njegovega očeta to zasliši, se ni čuditi, da se prestraši, in na ponudbo ne vé precej do

terdnega odgovoriti. Z deviško sramožljivostjo reče, da se kaj takega nikdar ni nadjala, in prosi kake dni odloga, da se bo še popred posvetovala z gospodom grofom in z gospo grofinjo, ki sta ji zdaj oče in mati.

Razumni gospod sodnik je zadovoljen; ves vesel se priporoči. Da bo gospodu grofu in gospej grofinji ta zveza všeč, ni celo nič dvomil. Pri tej priči gre k njima. In rés, obá sta je vesela.

Grof mu reče: „V resnici, s to novico, ljubi moj gospod sodnik! nas prav razveselite. Moja gospá in jaz sva že sama pri sebi djala, da bi se Vladislav z Marico lepo vzela; toda od tega nisva nikoli nikjer zinila. K ženitvi ni dobro prigovarjati, še menj pa siliti.“

Grofinja je djala: „Prav, prav, gospod sodnik! Iz serca Vam srečo voščim. V Marici boste imeli Vi dobro nevésto in Vaš sin dobro ženo. Marica se je v šoli terpljenja izučila, in ta je nar boljši uk. Kar je v sercu še gerčastega in grampastega, terpljenje nar bolj ogladi in olika. Marica je dobrega serca, je pohlevna in ponižna dušica, krotka in poterpežljiva, dobrotljiva in mila, in kar je korenina vsega dobrega, v resnici pobožna. Z mladega že je déla navajena, je vsa hišna in poljska dela sama poskusila, in bo gotovo dobro gospodinjala. Tudi se vé, kolikor je treba, olikano in priljudno vesti. Vam povem, da ja nedolžna in ljubezrjiva, in vsem deklicam jo smém v izgled po-

staviti. Upam, da bo Vaš sin z Marico prav srečen.“

Gospá grofinja si je Maricinega privoljenja popolnoma svesta, in začne koj o pripravi k ženitvi govoriti. „Kar mi je mogoče,“ pravi, „bom storila, da bomo ženitev prav veselo obhajali. Ženitnino bom jaz tukaj na gradu napravila, in tudi za doto in obleko bom skerbela. Poglej, poglej,“ pristavi še, in se posmehlja, „kakó je Marici perstan vendar prav prišel, ženiten perstan ji bo! Kdo bi si bil to mislil!“ Tudi so še sklenili, če namreč dobovski gospod župnik dovolijo, jelšanskega župnika povabiti, da bi Marico poročili. „To bo nevesto,“ reče gospá grofinja, „neznano razveselilo, in tudi blazega gospoda, ki jim je nekedaj njena nadloga toliko k sercu šla, bo veselilo zdaj videti njeno srečo.“

Veselšega dne, ko je bil dan poroke, Dobovčani ne pomnijo. Vsi grofovi gredo ob napovedani uri v cerkev. Brez števila ljudi iz Dobovca in bližnjih krajev se nabere. Kdor je le od doma mogel, je šel gledat. Kaj tacega še niso doživeli, da bi bilo k toliki časti prišlo ubogo dekle, ki je bilo kedaj v verige zakovano.

Amalka, njena zvésta prijateljica, ji je družica; lepo ovenčano jo spremi v cerkev. „Zavoljo tega,“ si misli, „pri ljudéh v časti nič ne bom zgubila.“ In je prav imela; še le pridobila je veliko. Videti jo tolikanj ponižno, priljudno in prijazno, jo še bolj časté in ljubijo.

Marica stoji vsa nedolžna in ljubeznjiva zraven zalega ženina v sredi svatov pred altarcem. Venec belih in rudečih vertnic nosi na glavi, višnjevo oblačilo ima na sebi; nobena vertnica ne cvete lepše ko njeno obličje, ko angelj gleda pohlevno v tla. Vsi pričujoči imajo oči vanjo uperte.

Stari lovec Anton stoji pri strani altarja, blizo ženina in neveste. Videti toliko lepo cvetočo nevésto se zmisli Metkine strašne podobe na smertni postelji, in reče: „O ljubi Bog, ko bi bili pričujoči pač Metko videli, in bi jo Marici tukaj le vštric postavili! Potlej bi videli, kam razni poti, po katerih ste one hodili, na zadnje pripeljeti.“

Pred poroko so jelšanski gospod župnik zbrano ljudstvo lepó ogovorili. Razložili so, kako prečudno je Božja modra previdnost pričujočo nevesto pred sveti altar pripeljala, in pokazali, da nas Bog le v naš prid, le v naše zveličanje z nadlogami tepe, ker nas po njih modrí, nas greha varuje, nas v pravičnosti, zaupanji, ponižnosti in poterpežljivosti uterduje, nam prihodnje veselje slajša, in kar je nar bolje, pripravlja nas za nebesa, za večno veselje. Starše so opominjali, da naj svoje otroke po kerščansko redé, da bodo v strahu Božjem živeli, ljubili in storili, kar je dobrega, studili pa in opustili, kar je hudega; to namreč je nar bolji zaklad, ki jim ga morejo zapustiti. Otroke, mladenče in deklice so opominjali, da naj lepó živé, nedolž

nost ohranijo, svoje starše spoštujeje, in zapovedi Božje vselej radi in na tanjko spolnujejo; zapovedi Božje namreč, pravijo, so roka na razpotji, ktera nam kaže pravo pot v nebeško kraljestvo.

Ženitnina je bila na gradu v veliki obednici. Na sredi mize je stal Maricin jerbasček s cvetlicami. Amalka ga je bila na skrivnem z narlepšimi cvetlicami napolnila, in na mizo postavila. Vsim gostom je to dopadlo.

„V resnici,“ reko jelšanski gospod župnik, „jerbasček s cvetlicami na svatovsko mizo djati, je kaj lepa misel. Bolj jo zališa, ko vsa zlatnina in srebernina; in pa res, kakó ga je le lepo videti! Kaj lepšega na zemlji bi skoraj ne mogli videti; pobožno serce mora to giniti, in in proti nebesom povzdigoiti. Cvetlice nam oznanjujejo Božjo vsegamogočnost, neskončno modrost in dobrotljivost; Bog le daje jim podobo, barvo in duh, in jih lepše oblači, kakor je bil nar veči kralj v vsi svoji časti oblečen.“

„Jerbasček pa nam pripoveduje prečudno Božjo previdnost. Po njem je Bog obračal, kar se je z nevesto godilo, in je nam vsem današnje veselje napravil. Spoznavamo v rudeči vertnici, v beli liliji, v višnjevi vijolici, kako da je Bog ljubeznjiv do nas; pa še ljubeznjivejšega nam se razodeva v zgodbah našega življenja. Dostikrat se Bog nar slabše reči izvoli, da nas terpljenja obvaruje, iz stiske otmè, da nas od hudega odverne, in k dobremu spodbode. Ko bi

mogli svoje življenje prav pregledati, kakor ga bomo na unem svetu spregledali, bi videli, da je naše življenje lepó osnována celina, da je čudo Božje vsegamogočnosti, neskončne modrosti in dobrotljivosti.“

„Mislím, ljuba Marica! da boste ta jerbasček v spomin shranili, in kolikorkrat ga zagledate, dobrotljivega Bogá iz serca zahvalili. Ó, da bi še veliko godov doživeli, da bi spet jerbasček s cveticami na mizi stal; da bi pač čez petdeset let v drugič Vašo svatovsko mizo zališal.“

Štiriindvajseto poglavje.

Znamenje na Jakobovem grobu.

Znamenje, katero je bila Amalka na grob Maricinega očeta v Jelšanah obljubila napraviti, je bilo med tém tudi dodélanó. Iz belega marmora je bilo, napis z zlatimi čerkami vdolben. V napisu so bile, razun imena, stanú in starosti dobrega vertnarja, Jezusove besede, ki zaslužijo po vsi pravici z zlatimi čerkami zapisane biti: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v me veruje, bo živel, ako je ravno umerl.“ Pod temi besedami je bil z nar lep-

šimi cvetlicami v kamen vpisan jervasček, po katerem je bil Bog Marico na grobu njenega očeta iz britkosti otei. Pod jervasčekom se je bral še lépi izrek svetega pisma: „Človekova čast je ko cvetlica na polji, ktera se kmalu razspè; Gospodova beséda pa ostane vékomaj.“ Pod verhom pa je bil sveti križ v kamen vsekan.

Jelšanski gospod župnik so to znamenje vsi veseli postavili na Jakobov grob. Prav lepo se je vzelo iz temne sence, ktero ste mu verbi delali, in kadar so še vertnice v germičku na grobu lepo rudeče cvetle, ni bilo nič lepšega videti. Jakobovo znamenje je bilo nar lepše lepota na pokopališči in nar imenitnejši spomin tistega kraja. Kolikorkrat so gospod župnik tuje goste dobili, jih peljejo na grob. Če je potlej kateri rekel, da so se lepo zmislili, da so možu, ki je vertnáril, in jervase delal, jervasček s cvetlicami v kamen vpisali, pravijo gospod župnik: „To ima še kaj več in kaj lepšega v sebi; to je znamenje mile prigodbe. Tla, ki zdaj na njih stojimo, so pač britke solze močile!“ In so jim o ranjcem Jakobu in o Marici in njenem jervasčku povedali, in vsi so s svetimi občutljeji in sklepi navdani grob zapustili. Bog hotel, da bi tudi te bukvice vsi, ki jih beró, s takimi svetimi občutljeji in sklepi iz rok položili!

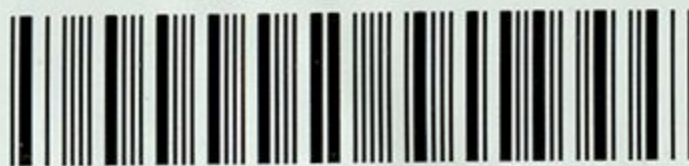
Kazalo.

	Stran.
I. Oče Jakob in njegova hči Marica	1
II. Marica v Dobovskem gradu	7
III. Grofinji perstana zmanjka	12
IV. Marica v ječi	19
V. Marica pri sodbi	25
VI. Oče Jakob pri Marici v ječi	29
VII. Marica je obsojena hči	34
VIII. Prijatelj v potrebi	38
IX. Jakob in Marica na poti	42
X. Jakobovi in Maricini veseli dnevi na Jelniku	47
XI. Jakob bolán	53
XII. Jakobova smert	63
XIII. Marica je vnovič v terpljenji	71
XIV. Marica je od Jelnikarjevih segnana	75
XV. Z nebes pride pomoč	80
XVI. Kako je grofinja Amalka semkaj prišla	83
XVII. Kako so perstan našli	89
XVIII. Kako dobri ljudje krivico poravnavaajo	95
XIX. Še nekaj spominja vrednega v tej zgodbi	98
XX. Obiščejo Jelnikarjeve	103
XXI. Kaj se na Jelniku dalje zgodi	108
XXII. Še nekaj prav žalostnega	113
XXIII. Še nekaj veselega	118
XXIV. Znamenje na Jakobovem grobu	126

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS ©

00000320854

